

**CENTRUL NAȚIONAL
DE SĂNĂTATE PUBLICĂ**

**UNIVERSITATEA DE STAT
DE MEDICINĂ ȘI FARMACIE
„NICOLAE TESTEMIȚANU”**

SERVICII DE SĂNĂTATE OCUPAȚIONALĂ: APLICAȚII PRACTICE

**Alina Ferdohleab, Cătălina Croitoru, Elena Ciobanu,
Livia Țapu, Elena Gurghiș**

Chișinău, 2017

**CENTRUL NAȚIONAL
DE SĂNĂTATE PUBLICĂ**

**UNIVERSITATEA DE STAT
DE MEDICINĂ ȘI FARMACIE
„NICOLAE TESTEMIȚANU”**

**SERVICII DE SĂNĂTATE
OCUPAȚIONALĂ: APLICAȚII PRACTICE**

**Alina Ferdohleb, Cătălina Croitoru, Elena Ciobanu,
Livia Țapu, Elena Gurghiș**

Chișinău, 2017

CZU: 613.6(076.5)

S 49

Recomandată spre editare de:

Consiliul Științific al Centrului Național de Sănătate Publică, proces-verbal nr.7 din 19.09.2017

Consiliul metodic central al USMF „Nicolae Testemițanu”, proces-verbal nr. 3 din 12.05.2017

Autori: Ferdohleb Alina - Dr. șt. med., conf. cerc., *Laboratorul științific Sănătatea ocupațională*, CNSP

Croitoru Cătălina - Dr. șt. med., conf. univ., *Catedra de igienă generală*, USMF „Nicolae Testemițanu”

Ciobanu Elena - Dr. șt. med., conf. univ., *Catedra de igienă generală*, USMF „Nicolae Testemițanu”

Țapu Livia – *Laboratorul științific Sănătatea ocupațională*, CNSP

Gurghiș Elena – *Laboratorul științific Sănătatea ocupațională*, CNSP

Recenzenți: Opopol Nicolae - Dr. hab. șt. med., prof. univ., MC al AȘM, *Catedra de igienă*, USMF „Nicolae Testemițanu”

Iziumov Nina - Dr. șt. med., conf. cerc., *secția Management știință*, CNSP

Fornea-Stecailov Iuliana - Dr. șt. psihol., conf. univ., *Școala de Management în Sănătate Publică*, șef catedră *Psihologie și Științe socio-umaniste*, IPÎ Institutul de Științe Penale și Criminologie Aplicată

În **lucrare** sunt sistematizate instrumentele **metodico-didactice** pentru aplicații practice a specialiștilor și angajaților din domeniul serviciului de sănătate ocupațională; această lucrare reprezintă o colecție didactică pentru consolidarea nivelului de cunoștințe al angajaților în domeniul sănătății și securității în muncă. Actualmente, însușirea noilor metode de educare non-formală și informală este binevenită și acceptată de către angajații din serviciu, în cadrul atelierelor de lucru, seminarelor și la autoevaluare.

Această lucrare metodico-didactică este destinată angajaților din serviciul de sănătate ocupațională, medicilor igienisti, medicilor specialiști în patologii profesionale, mediului universitar, medicilor rezidenți și studenților.

Redactarea tehnică: Bebîh Vladimir - Dr. șt. med., conf. cerc.

Descrierea CIP a Camerei Naționale a Cărții

Servicii de sănătate ocupațională: aplicații practice / Alina Ferdohleb, Cătălina Croitoru, Elena Ciobanu [et al.] ; Centrul Naț. de Sănătate Publică, Univ. de Stat de Medicină și Farmacie "Nicolae Testemițanu". – Chișinău : S. n., 2017 (Tipogr. "Print-Caro"). – 156 p. : tab.

Bibliogr.: p. 153-156 (61 tit.). – 100 ex.

ISBN 978-9975-56-467-0.

613.6(076.5)

S 49

ISBN 978-9975-56-467-0.

© Ferdohleb A., Croitoru C., Ciobanu E., Țapu L., Gurghiș E. 2017

CUPRINS

Prefață	4
INTRODUCERE	5
INTEGRAME :	
1. SĂNĂTATEA OCUPAȚIONALĂ - TERMENI DE BAZĂ <i>(autori: Alina Ferdohleb, Livia Țapu, Elena Gurghiș)</i>	11
2. FACTORI DE RISC OCUPAȚIONALI ȘI METODE DE INVESTIGAȚIE <i>(autori: Alina Ferdohleb, Elena Gurghiș, Livia Țapu)</i>	33
3. BOLI PROFESIONALE, BOLI LEGATE DE PROFESIE, CAPACITATEA DE MUNCĂ ȘI REABILITARE PROFESIONALĂ <i>(autori: Alina Ferdohleb, Livia Țapu, Elena Gurghiș)</i>	55
4. ALIMENTAȚIA CURATIV-PROFILACTICĂ A ANGAJAȚILOR <i>(autor: Elena Ciobanu)</i>	77
5. STRESUL LA LOCUL DE MUNCĂ A ANGAJAȚILOR <i>(autor: Cătălina Croitoru)</i>	99
RĂSPUNSURI :	
1. SĂNĂTATEA OCUPAȚIONALĂ - TERMENI DE BAZĂ	121
2. FACTORI DE RISC OCUPAȚIONALI ȘI METODE DE INVESTIGAȚIE	127
3. BOLI PROFESIONALE, BOLI LEGATE DE PROFESIE, CAPACITĂȚEA DE MUNCĂ ȘI REABILITARE PROFESIONALĂ	133
4. ALIMENTAȚIA CURATIV-PROFILACTICĂ A ANGAJAȚILOR	139
5. STRESUL LA LOCUL DE MUNCĂ AL ANGAJAȚILOR	145
BIBLIOGRAFIE	153

PREFAȚĂ

Lucrarea actuală, destinată specialiștilor în sănătatea ocupațională, managerilor, angajaților, la fel ca și publicului larg medical, para-medical și non-medical, este produsul unor experiențe ale autorilor, fiind o ducere la zi și o aplicare creatoare a metodelor moderne de instruire și familiarizare în domeniul serviciilor de sănătate și securitate în muncă.

În cele cinci capitole autorii au expus definiții, axiome, postulate cu care se întâlnesc zi de zi medici igienişti, medicii specialiști în boli profesionale, medicii de familie, medicii experți din comisiile de examinare medicală a angajaților, specialiștii în sănătate ocupațională.

Descrierea serviciilor de sănătate ocupațională în funcție de: *termenii de bază, legislația și organizarea ocupațională; factorii de risc ocupaționali și metode de investigație; stresul la locul de muncă; alimentația curativ-profilactică a angajaților; boli profesionale, boli legate de profesie, procesul de determinare a capacității de muncă și reabilitarea profesională*, se finalizează cu răspunsuri corecte / valide propuse de către autori.

Lucrarea a fost discutată în cadrul ședințelor Consiliului Științific al Centrului Național de Sănătate Publică și Comisiei Metodice de profil Igienă a IP USMF „Nicolae Testemițanu”.

Cu certitudine, această lucrare va constitui un ajutor în organizarea instruirilor non-formale și informale în fenomenele atât de complexe ale serviciilor de sănătate ocupațională și va pune la îndemână elemente / instrumente de instruire științifico-didactice, cu scopul consolidării nivelului calității serviciilor sănătății ocupaționale.

Autorii

INTRODUCERE

Conform datelor OMS, din cei aproximativ 130 milioane de angajați ce activează pe teritoriul Europei, numai 50% sunt asigurați cu Servicii de Sănătate Ocupațională (SSO), ceea ce înseamnă că aproximativ 65 de milioane de angajați nu au acces la acestea. Nivelul de acoperire variază în diferite țări de la 25% până la 95% din forța de muncă, în cazul când se ia în calcul și muncitorii cu patent acest nivel este și mai mic. În ultimii 40 de ani, în Europa au fost adoptate numeroase directive ce țin de securitatea și sănătatea ocupațională și alte condiții de muncă.

Schimbările în structura economiei și profilul ocupațional, cauzate de globalizare, implementarea noilor tehnologii și fragmentarea sarcinilor muncii, transformă necesitățile SSO. Conceptul Serviciilor de Sănătate Ocupațională s-a diversificat pe parcursul anilor și include: menținerea unui mediu de lucru sănătos și sigur; protejarea sănătății și păstrarea capacității de muncă a muncitorilor; participarea activă a angajaților și managerilor în dezvoltarea locului de muncă etc.

Convenția nr. 161 a Organizației Internaționale a Muncii (OIM), adoptată în anul 1985 și Recomandarea nr. 171 a acestei Convenții sunt acte esențiale în implementarea și dezvoltarea serviciilor de sănătate ocupațională la nivel național. Actele legislative ale OIM asigură o abordare comprehensivă a prevenirii bolilor profesionale, a echității și accesibilității acestor servicii. Aceste acte normativ-legislative includ descrierea modelelor și mecanismelor, care pot fi implementate la locurile de muncă.

Republica Moldova, având economia națională direcționată spre sectorul agricol, în anii 80' avea 2/3 de lucrători angajați în agricultură, actualmente trece prin schimbarea profilului ocupațional, constatându-se tendința de creștere de 2-3 ori a numărului angajaților de birou, funcționarilor publici în ultimii zece ani.

În ultimii anii se constată descreșterea demografică a populației în vârstă aptă de muncă și a populației angajate (anul 2000 - 63,8% și respectiv anul 2015-59,6%), descreșterea diagnosticării bolilor profesionale și creșterea prevalenței

fenomenului de dizabilitate la populația în vârstă aptă de muncă. Trebuie de menționat creșterea de 2,5 ori a cotei angajaților care activează în condiții de muncă necorespunzătoare normelor igienice, din numărul persoanelor care sunt expuse la factori de risc nocivi la locul de muncă.

În anul 2017, în republică au activat 1114 instituții medico-sanitare: spitale republicane, municipale, raionale, centre ale medicilor de familie, centre de sănătate, oficii ale medicilor de familie. Din totalul instituțiilor medico-sanitare, numărul celor private constituie o cotă de 1,21 ori mai înaltă în comparație cu cele publice.

Organizarea examenelor medicale periodice ale angajaților care activează în condiții nocive și nefavorabile este realizată de către Centrele de Sănătate Publică în fiecare unitate administrativ-teritorială, iar examenele ca atare sunt efectuate de către 40 centre consultative ale instituțiilor medico-sanitare publice și de 8 instituții medicale private și departamentale. Pe de altă parte, în ultimii cinci ani se constată o creștere de 1,27 ori a numărului de instituții medico-sanitare private față de cele publice. Instruirea medicală continuă și auto-instruirea angajaților / medicilor din serviciul de securitate și sănătatea în muncă are o importanță majoră la ziua de azi.

Lucrarea dată este un instrument metodico-didactic aplicativ, care are ca obiectiv să reprezinte o arie complexă de definiții / termeni contemporani, ce integrează în sine legități, factori și procese ce țin de sănătatea ocupațională.

Fiecare dintre noi este expus unui aflux informațional și unui bombardament mediatic, cu sau fără intenție didactică. Aceste influențe multiple, resimțite sau nu ca fiind de tip educativ, pot acționa concomitent, succesiv sau complementar, în forme variate, în mod spontan, incidental sau având un caracter organizat și sistematic.

În logica celor expuse mai sus, este evident faptul că instrumentele metodice și metodologice, fie ele de natură formală, non-formală sau informală, au ca scop să sistematizeze și să actualizeze cunoștințele specialiștilor în domeniul sănătății ocupaționale. Cu titlu de informare și clarificare a metodelor, menționăm:

- **instruirea non-formală** cuprinde ansamblul activităților și acțiunilor ce se desfășoară într-un cadru instituționalizat, în mod organizat, dar în afara sistemului instituției de învățământ, constituindu-se ca „o punte între cunoștințele asimilate la ore de studiu și informațiile acumulate informal”. Raportul dintre educația non-formală și cea formală este unul de complementaritate, atât sub aspectul conținutului, cât și în ceea ce privește formele și modalitățile de realizare;

- **instruirea informală** include ansamblul influențelor cotidiene, spontane, eterogene, incidentale, voluminoase sub aspect cantitativ, care nu-și propun în mod deliberat atingerea unor țeluri didactice, dar au efecte educative, ocupând cea mai mare pondere de timp din viața angajatului. Aceste influențe spontane, incidentale nu sunt selectate, prelucrate și organizate din punct de vedere științifico-didactic.

Materialul de instruire este prezentat sub formă de integrale (cuvinte încrucișate, eng. *Cross Word* sau *Puzzle*).

Cross Word-ul / Integramă, în mod obișnuit, este prezentată sub forma unui pătrat sau dreptunghi, cu pătrățele colorate în alb și negru; cuvintele și expresiile de răspuns sunt plasate în grilă de la stânga la dreapta și de sus în jos. Pătrățele întunecate sunt folosite pentru a separa cuvintele sau expresiile. Beneficiarii și „rezolvatorii” / „descifatorii” de integrale au sarcina de a completa pătrățele albe cu litere, formând cuvinte sau fraze, prin rezolvarea indiciilor care duc la răspunsuri.

Din istoria *Cross Word-urilor*: Prima integramă modernă pentru adulți a fost publicată pe 21 decembrie 1913 în ajunul sărbătorilor de iarnă și a avut un scop distractiv. Această integramă avea forma unui diamant și a fost numită cu cuvântul *Puzzle*. În curând aceasta a primit numele de *Cross Word / Puzzle / Cuvinte încrucișate* și mai târziu *Integrame*.

Integramele au de multe ori una dintre câteva dimensiuni standard. De exemplu, *puzzle-urile* pentru completarea în zilele lucrătoare sunt de dimensiunea de 15×15 pătrate, în timp ce *puzzle-urile* pentru completarea în zilele de odihnă (*weekend*) pot fi 21×21 , 23×23 sau 25×25 pătrate.

Revista „*New York Times Crosswords*” a stabilit, de asemenea, un model comun pentru integramele americane, prin creșterea în dificultate a integramelor pe tot parcursul săptămânii: integramele pentru luni sunt cele mai ușoare și dificultatea lor crește tot mai mult până sâmbătă. Dificultatea integramelor pentru duminică este aproximativ de același nivel ca și dificultatea integramelor de joi.

Integramele s-au răspândit în multe țări și limbi. În alte limbi decât engleza, statutul diacriticelor variază în funcție de ortografia specială a limbii, astfel:

- în limba **română** diacriticele sunt ignorate;
- în limba **italiană** accentele sunt ignorate;
- în limba **spaniolă** cele mai multe marcaje diacritice sunt ignorate, cu excepția *tilda*, *N* și *Ñ* sunt litere distincte; literele *CH* ocupă două pătrate, cu toate că în unele integrame vechi (de la înainte de reforma ortografiei din 1996) au ocupat un pătrat;
- în limbile **cehă** și **slovacă** diacriticele sunt respectate și *CH*, fiind considerată o singură literă, ocupă un pătrat;
- în limba **germană**, diacriticele *Ä*, *Ö* și *Ü* sunt transformate în *ae*, *oe*, *ue* și *ß* se transformă în *ss*;
- în limba **maghiară** diacriticele sunt respectate, cu excepția *Ő* și *Ű* - acestea sunt considerate similare cu *Ö* și *Ü*, deși diferența dintre cele două perechi de litere este o trăsătură distinctivă în limba maghiară;
- în limba **irlandeză** accentele de pe *Á*, *É*, *Í*, *Ó*, *Ú* toate sunt respectate;
- în limba **latină** diacriticele sunt ignorate, prin urmare, *A* este considerat la fel ca *Ā* sau *Ā*;
- în limba **portugheză** diacriticele sunt ignorate, cu excepția *Ç*;
- în limba **rusă** diacriticele sunt ignorate, *Ё* este considerat la fel ca *E*, iar *Й* este rareori la fel ca *H* etc.

În final, putem concluziona importanța integramelor pentru dezvoltarea personală și profesională:

- **Completarea rebusurilor și integramelor vă atrage;**
- **Completarea integramelor vă învață să recunoașteți greșelile;**
- **Completarea integramelor vă învață să nu vă faceți griji din cauza erorilor, de fapt, anume ele, în cele din urmă, vă conduc pe drumul cel bun / corect;**
- **Completarea integramelor vă învață să selectați cuvinte exacte și potrivite;**
- **Completarea integramelor vă învață să gândiți cu câțiva pași înainte;**
- **Completarea integramelor vă învață să vă dezvoltați abilitatea și niciodată să nu renunțați;**
- **Completarea integramelor vă învață să dezvoltați gândirea individual, nu ca toți ceilalți.**

Vă dorim să petreceți timpul plăcut și util, rezolvând integramele propuse.

Succese!

SĂNĂTATEA OCUPAȚIONALĂ – TERMENI DE BAZĂ

„Munca în securitate nu este doar o politică economică judicioasă, este un drept uman de bază” (Kofi Annan, fost Secretar General al ONU)

Greutățile și nevoile pot fi biruite numai prin muncă

Lucrul bun început e pe jumătate făcut

Orizontal:

1. Potențial al organismului care permite unei persoane să desfășoare un anumit volum de muncă, de o anumită calitate.
3. Vătămare violentă a organismului uman, precum și intoxicație acută profesională, care are loc în timpul procesului de muncă sau la îndeplinirea sarcinilor de serviciu și care provoacă incapacitate temporară de muncă, dizabilitate sau deces.
5. Specialist care elaborează planul calendaristic de efectuare a examenului medical al pacienților (supraveghere), în urma consultațiilor medicale.
8. Luarea deciziilor și/sau un comportament inadecvat, cu potențial de reducere a eficienței procesului de muncă, care pot influența negativ asupra performanței serviciilor prestate de angajat.
9. Proces de difuzare a informației, de instruire și educare în scopul formării unor cunoștințe și deprinderi individuale sănătoase, de consultare și implicare a publicului, de creare a parteneriatelor care oferă individului și colectivităților posibilitatea de a și controla și îmbunătăți sănătatea din punct de vedere fizic, psihic, social și de a contribui la reducerea inechităților în domeniul sănătății.
10. Activitate sau proces, care prevede aplicarea unor schimbări, cu scopul de a depista riscurile și de a întreprinde măsuri de ameliorare a proceselor de activitate.
11. Loc de muncă unde angajatul se află mai mult de jumătate din ziua de muncă sau mai mult de două ore încontinuu.
12. Activitate conștientă, orientată spre un anumit scop, în procesul căreia persoana efectuează, reglementează și controlează, prin acțiunea sa, schimbul de materii dintre el și natură, pentru satisfacerea trebuințelor sale.
13. Scădere sau lipsă în integritatea anatomică și funcțională a unui organ, sau absența anumitor abilități fizice sau psihice.
14. Lucrător implicat nemijlocit în realizarea sarcinii de muncă.
15. Specialist care aprobă lista angajaților cu factorii nocivi ocupaționali dintr-o anumită întreprindere, care trebuie să efectueze examenul medical periodic.

Vertical :

2. Activitate sau proces, care prevede evaluarea tuturor sarcinilor, activităților și determinantelor proceselor de muncă, implicate în îndeplinirea acestora de către muncitor.
4. Domeniu al sănătății ocupaționale abilitat în cercetarea și evaluarea modificărilor fiziologice în procesul de muncă.
6. Activități destinate să promoveze sănătatea, să prelungească viața și să prevină bolile în cadrul sectorului de sănătate, orientate către populație. *(Abreviere)*
7. Formă optimă de planificare a activităților de muncă pe perioadă de 30 de zile.

Integrăma 1-1

1

		1								#		#			2	
			3							#		#				
		4														
5				#							6		7			
	8				#											
																#
	9									#						
		10											#			
11			#													
		12					13									
14																
15				#												

Orizontal:

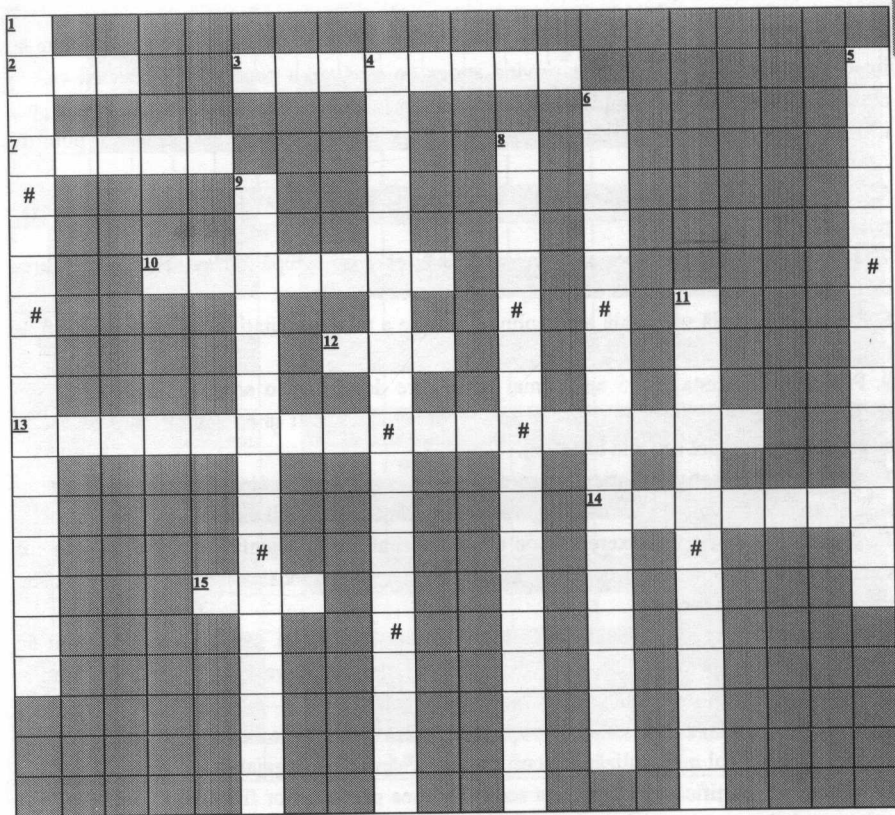
2. Întrerupere temporară a activității desfășurate de un salariat în folosul angajatorului său, cauzată de probleme ale stării de sănătate.
3. Activitate care constituie sursă de existență, desfășurată de o persoană într-o unitate economico-socială.
7. Formă clinică a bolii profesionale, apărute în rezultatul acțiunii de scurtă durată (pe parcursul unui schimb de lucru) a factorilor nocivi de producere asupra sănătății persoanei, care a provocat pierderea temporară sau permanentă a capacității de muncă.
10. Formă clinică a bolii profesionale, apărute în rezultatul acțiunii de lungă durată a factorilor nocivi din mediul ocupațional asupra sănătății persoanei, care a provocat pierderea temporară sau permanentă a capacității de muncă.
12. Agenție specializată a ONU, abilitată cu activități legate de problemele de muncă la standarde internaționale de muncă, înființată în anul 1919. (*Abreviere*)
13. Totalitatea factorilor mediului ocupațional și procesului de muncă ce pot influența capacitatea de muncă și sănătatea angajatului.
14. Lipsa unei persoane de la locul mediului ocupațional, unde ar fi trebuit să se afle în timpul procesului de muncă.
15. Organizație internațională, care are misiunea de a menține și de a coordona starea de sănătate publică la nivel global, înființată la 7 aprilie 1948. (*Abreviere*)

Vertical:

1. Document medical, care confirmă diagnosticul de boală profesională acută sau cronică și prin care sunt informate structurile abilitate.
4. Diminuarea acțiunii nefavorabile a factorilor mediului ocupațional și a procesului de muncă prin reducerea timpului de contact cu aceștia, care se realizează prin reducerea zilei de lucru, mărirea perioadei de concediu, limitarea vechimii de muncă în condiții nefavorabile.
5. Sistem de reguli de conduită a profesioniștilor din domeniul sănătății față de pacienții lor (reguli deontologice, morale și de știință).
6. Loc de exercitare a activității omului, care se caracterizează prin complexul de factori microclimaterici și fizico-chimici specifici, ce pot influența negativ sănătatea angajaților.
8. Document medical, în care se descrie cazul de sesizare a bolii profesionale, cu scopul de inițiere a procedurii de cercetare a acestuia.
9. Sistem de asigurare a vieții și sănătății angajatului în procesul de muncă, care include măsuri juridice, organizator-tehnice, sanitaro-igienice, curativ-profilactice, de reabilitare etc.
11. Document medical, în care se descrie cercetarea cazului de suspiciune a bolii profesionale și care stabilește legătura dintre condițiile de muncă și îmbolnăvirea lucrătorului.

Integrarea 1-2

1

Orizontal:

2. Indice calitativ și/sau cantitativ minim sau maxim admisibil, stabilit prin cercetări în urma evaluării riscurilor, care delimitează valorile determinanților stării de sănătate din punctul de vedere al securității lor pentru sănătatea și viața omului.
4. Activități întreprinse în numele statului, orientate spre colectarea continuă, analiza, interpretarea și difuzarea datelor privind starea de sănătate a populației și factorii care o determină, precum și activitățile controlului de stat în sănătatea publică în baza cărora sunt identificate prioritățile de sănătate publică și instituite măsuri de sănătate publică.
(Abreviere)
5. Act normativ care stabilește reguli și norme cu caracter obligatoriu în domeniul sănătății publice.
7. Persoană cu studii superioare în medicină, care se ocupă cu profilaxia, stabilirea diagnosticului, indicarea tratamentului, supravegherea bolilor etc.
8. Reducere parțială sau totală a îndeplinirii optime a unor activități în cadrul procesului de muncă.
9. Persoane cu vârsta de 15 ani și mai mult, care desfășoară o activitate economică sau socială producătoare de bunuri și servicii, în scopul obținerii unor venituri sub formă de salarii, plată în natură sau alte beneficii.
10. Ansamblu de activități orientate spre punerea în aplicare a actelor legislative și a altor acte normative în scopul garantării siguranței și protejării sănătății umane.
11. Parte a supravegherii exercitată de către autoritatea competentă pentru supravegherea sănătății publice în scopul prevenirii, depistării și eliminării încălcărilor legislației de către persoanele fizice și juridice.
13. Orice examinare, tratament, cercetare clinică și asistență sau altă acțiune aplicată pacientului cu scop profilactic, diagnostic, curativ de reabilitare sau de cercetare biomedicală și executată de un medic sau alt lucrător medical.
14. Realizare a schimbului de informații, care oferă posibilitatea de a contribui la luarea deciziilor, cu scopul minimalizării riscurilor pentru sănătate a angajatului.
15. Cercetare științifică care are drept scop studierea parametrilor fiziologici, psihologici și a altor stări ale organismului uman sub influența diferiților factori, precum și testarea clinică a noilor metode de diagnostic, curativ-profilactice, de reabilitare, a medicamentelor sau a altor remedii, realizată pe un subiect uman.

Vertical:

1. Activitate cu cunoștințe complexe, obținute prin instruire și practică, necesare pentru executarea anumitor procese de muncă și/sau pentru prestarea anumitor servicii.
3. Organizarea corectă a locului de muncă, care include măsuri ergonomice, organizatorice și de orientare profesională.
6. Activitate desfășurată de o persoană într-o ierarhie funcțională de conducere sau execuție.
12. Specialitate sau calificare obținută prin studii.

Integrarea 1-3

1

1																			
			2	3						#									
4																			
5										#									
																		6	
7					8														
9										#									
	10									#									
							#												
	11							#		#									
12																			
			13				#												
			14																
15										#									

Orizontal:

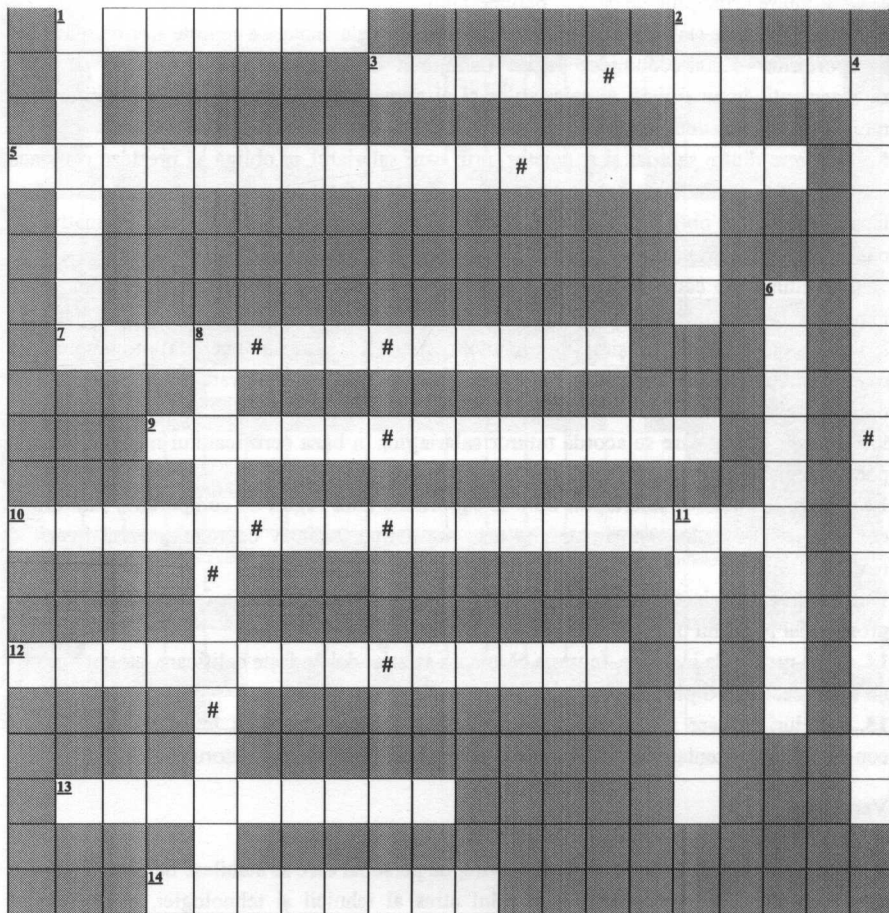
1. Orice recompensă sau câștig evaluat în bani, plătit salariatului de către angajator pentru munca prestată sau care urmează a fi prestată, în temeiul contractului individual de muncă al salariatului.
3. Imposibilitate temporară a continuării activității de producție de către angajator, unitate sau de către o subdiviziune interioară a acesteia din motive economice obiective.
5. Sistem de raporturi stabilite între salariați, angajatori și autoritățile publice respective în procesul determinării și realizării drepturilor sau intereselor sociale și economice ale părților.
7. Timp pe care salariatul, în conformitate cu regulamentul intern al unității, cu contractul individual și cu cel colectiv de muncă, îl folosește pentru îndeplinirea obligațiilor de muncă.
9. Orice muncă sau serviciu impus unei persoane sub amenințare sau fără consimțământul acesteia.
10. Lucru în cazurile când durata procesului de producție depășește durata admisă a zilei de muncă, precum și în scopul utilizării mai eficiente a utilajului, sporirii volumului de producție sau de servicii.
12. Concediu de odihnă plătit, care se acordă tuturor salariaților, cu o durată minimă de 28 de zile calendaristice, cu excepția zilelor de sărbătoare nelucrătoare.
13. Persoană fizică sau juridică, care angajează salariați în bază de contract individual de muncă.
14. Nivel al parteneriatului social în țară sau republică.

Vertical:

1. Persoană fizică, care prestează o muncă conform unei anumite specialități, calificări sau într-o anumită funcție, în schimbul unui salariu, în baza contractului individual de muncă.
2. Rezilierea contractului individual de muncă din proprie inițiativă, anunțând despre aceasta angajatorul, înainte cu 14 zile calendaristice, prin cerere scrisă.
4. Act juridic, care reglementează raporturile de muncă și alte raporturi sociale în unitate, încheiat în formă scrisă între salariați și angajator sau de către reprezentanții acestora.
6. Unul din principiile de bază ale parteneriatului social.
8. Pauză de cel puțin 30 de minute în cadrul programului zilnic de muncă a salariatului.
11. Întreprindere, instituție și/sau organizație cu statut de persoană juridică, indiferent de tipul de proprietate, de forma juridică de organizare și de subordonarea departamentală sau apartenența ramurală.

Integrarea 1-4

1

Orizontal:

1. Muncă prestată în afara duratei normale a timpului de muncă.
3. Unul dintre principiile de bază al parteneriatului social.
5. Act juridic, care stabilește principiile generale de reglementare a raporturilor de muncă și a raporturilor social-economice legate nemijlocit de acestea, care se încheie de către reprezentanții împuterniciți ai salariaților și ai angajatorilor la nivel național, teritorial și ramural în limitele competenței acestora.
6. Înțelegere dintre salariat și angajator, prin care salariatul se obligă să presteze o muncă într-o anumită specialitate, calificare sau funcție, să respecte regulamentul intern al unității, iar angajatorul se obligă să-i asigure condițiile de muncă prevăzute de acte normative ce conțin norme ale dreptului muncii, de contractul colectiv de muncă.
7. Îndeplinirea de către salariat, pe lângă munca de bază, a altor munci permanente sau temporare în afara orelor de program, în temeiul unui contract individual de muncă distinct.
8. Repaus cuprins între sfârșitul programului de muncă într-o zi și începutul programului de muncă în ziua imediat următoare, cu o durată nu mai mică decât durata dublă a timpului de muncă zilnic.
9. Concediu plătit, care se acordă tuturor salariaților în baza certificatului medical eliberat potrivit legislației în vigoare.
12. Obligație a tuturor salariaților de a se subordona unor reguli de comportare, stabilite în conformitate cu codul muncii, cu alte acte normative, inclusiv cu regulamentul intern al unității.
13. Absolvent al instituției de învățământ superior, mediu de specialitate sau secundar profesional în primii trei ani după absolvirea acesteia.
14. Orice proces de instruire, în urma căruia un salariat dobândește calificare, atestată printr-un certificat sau o diplomă.
15. Act juridic care reglementează funcționarea unității, întocmit în fiecare unitate, cu consultarea reprezentanților salariaților și aprobat prin ordinul angajatorului.

Vertical:

2. Norme de producție, de timp, de deservire, de personal care se stabilesc de către angajator pentru salariați în concordanță cu nivelul atins al tehnicii și tehnologiei, al organizării producției și a muncii, astfel încât să corespundă condițiilor concrete din unitate și să nu conducă la suprasolicitarea salariaților.
4. Rezilierea contractului individual de muncă pe durată nedeterminată, precum și a celui pe durată determinată, la inițiativa angajatorului.
10. Delegarea salariatului, conform ordinului angajatorului, pe un anumit termen, pentru executarea obligațiilor de muncă în afara locului de muncă permanent.
11. Nivel al parteneriatului social într-un domeniu sau ramură.

Integrâma 1-5

1

	<u>1</u>				#							<u>2</u>				
	<u>3</u>										#					
<u>4</u>																
	<u>5</u>										#					
															#	
<u>6</u>										#						
						<u>7</u>					#				#	
						<u>8</u>						#				
<u>9</u>						<u>10</u>					#					<u>11</u>
<u>12</u>												#				
	<u>13</u>										#					
	<u>14</u>										#					
						<u>15</u>										#

Orizontal:

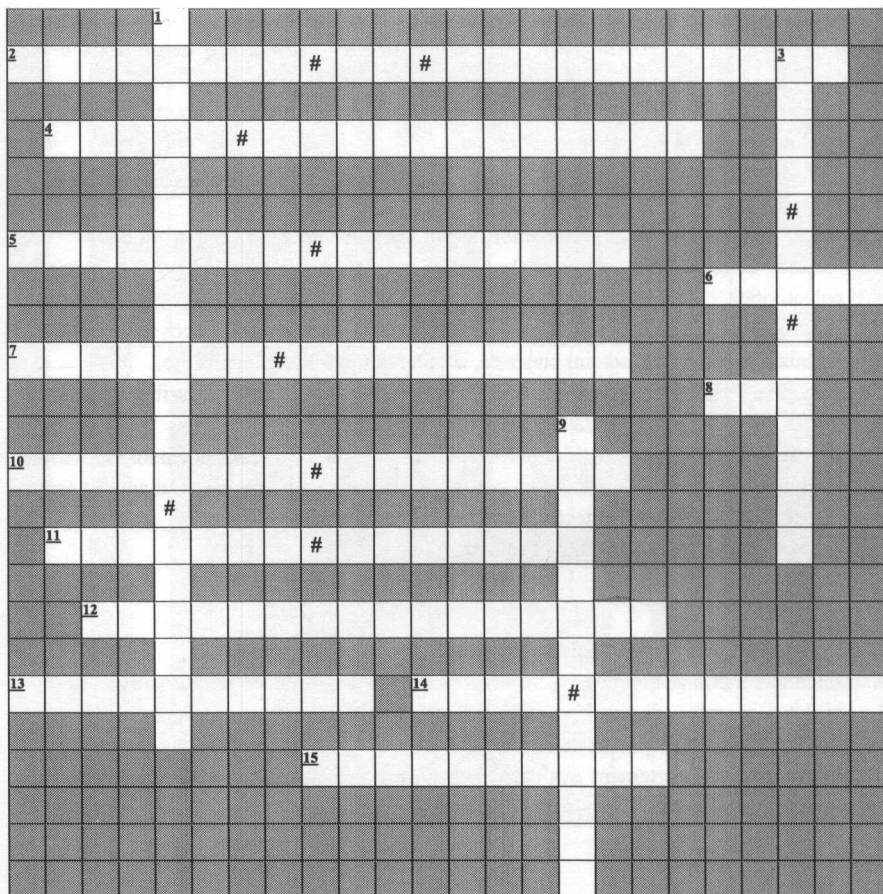
2. Concediu care se acordă femeilor salariate, precum și soțiilor aflate la întreținerea salariaților, în urma nașterii sau îngrijirea unui copil.
4. Afecțiune care se produce ca urmare a exercitării unei meserii sau ocupații, cauzată de agenți nocivi fizici, chimici, biologici ori a riscurilor psiho-sociale, caracteristici locului de muncă, precum și de suprasolicitarea diferitelor organe sau sisteme ale organismului în procesul de muncă.
5. Concediu care se acordă pentru a asigura participarea efectivă a tatălui la îngrijirea copilului nou născut.
6. Refuz benevol al salariaților de a-și îndeplini, total sau parțial, obligațiile de muncă, în scopul soluționării conflictului colectiv de muncă declanșat, în conformitate cu legislația în vigoare.
7. Lucrări care, în virtutea condițiilor climaterice și a altor condiții naturale, se efectuează într-o perioadă concretă a anului calendaristic, ce nu depășește 6 luni.
8. Ansamblu de activități instituționalizate de supraveghere a sănătății lucrătorilor și a factorilor mediului ocupațional în scopul păstrării sau restabilirii capacității de muncă, promovării sănătății la locul de muncă, consilierii angajatorilor în prevenirea bolilor profesionale. (*Abreviere*)
10. Angajat care prestează o muncă de sezon pe o perioadă de până la 5 luni, într-un volum determinat de activitate.
11. Sistem de instruire, prin care un salariat însușește procedeele de aplicare în procesul muncii a mijloacelor tehnice și tehnologice.
12. Ansamblu de măsuri științifico-practice, legislative, organizatorice, administrative și de altă natură destinate să promoveze sănătatea, să prevină bolile și să prelungească viața prin eforturile și alegerea informată a societății, comunităților publice, celor private și ale indivizilor.
13. Examinarea conflictului colectiv de muncă, în scopul soluționării lui, în cadrul unei comisii de conciliere.
14. Formă specifică de desfășurare a procesului de muncă în afara localității în care domiciliază salariații, în cadrul căreia nu poate fi asigurată revenirea lor zilnică la locul permanent de trai.
15. Unul din nivelele parteneriatului social în teritoriu.

Vertical:

1. Ansamblu de norme care specifică aplicarea față de anumite categorii de salariați a reglementărilor generale referitoare la muncă sau stabilesc pentru aceste categorii reguli suplimentare ce vizează domeniul menționat.
3. Muncă prestată între orele 22.00 și 6.00.
9. Mărime minimă a retribuției, evaluată în monedă națională, stabilită de către stat pentru o muncă simplă, necalificată, sub nivelul căreia angajatorul nu este în drept să plătească pentru norma de muncă pe lună sau pe oră îndeplinită de salariat.

Integrana 1-6

1

Orizontal:

1. Set de valori, norme, opinii, modele comportamentale specifice unui individ sau grup social, însușite sau luate drept model.
3. Ansamblul acțiunilor și atitudinilor unei persoane în raport cu altele, precum și reacțiile la influența unor stimuli externi; exteriorizare, manifestare vizibilă sau perceptibilă a unei atitudini.
5. Obstacol ce duce la suspendarea sau oprirea bruscă, uneori aparent nemotivată, a conduitelor adaptive și a ideății unei persoane.
6. Reacție dură, conduită irațională, grosolană și neconsecventă cu reticențe sociale condiționate.
7. Abilitate de a reuși în îndeplinirea unor sarcini la întreprindere sau organizație.
9. Ansamblu de reguli comportamentale impuse salariaților unei organizații sau membrilor unei colectivități.
10. Calitate înaltă și precizie cu care lucrătorul desfășoară anumite activități, implicând autoorganizarea educativă, sarcini concrete, adaptarea flexibilă, eficiența etc.
11. Capacitate de a se pronunța într-o problemă, de a exercita anumite atribuții; capacitate remarcabilă profesională, apărută din cunoștințe și practică.
13. Succesiunea statutelor, funcțiilor și rolurilor ocupate de o persoană în cursul vieții sale.
14. Hotărâre luată de o persoană sau un colectiv prin alegere, la apariția unui anumit semn sau în vederea atingerii unui obiectiv, scop sau al grupului ideal.
15. Operație subordonată acțiunii de evaluare.

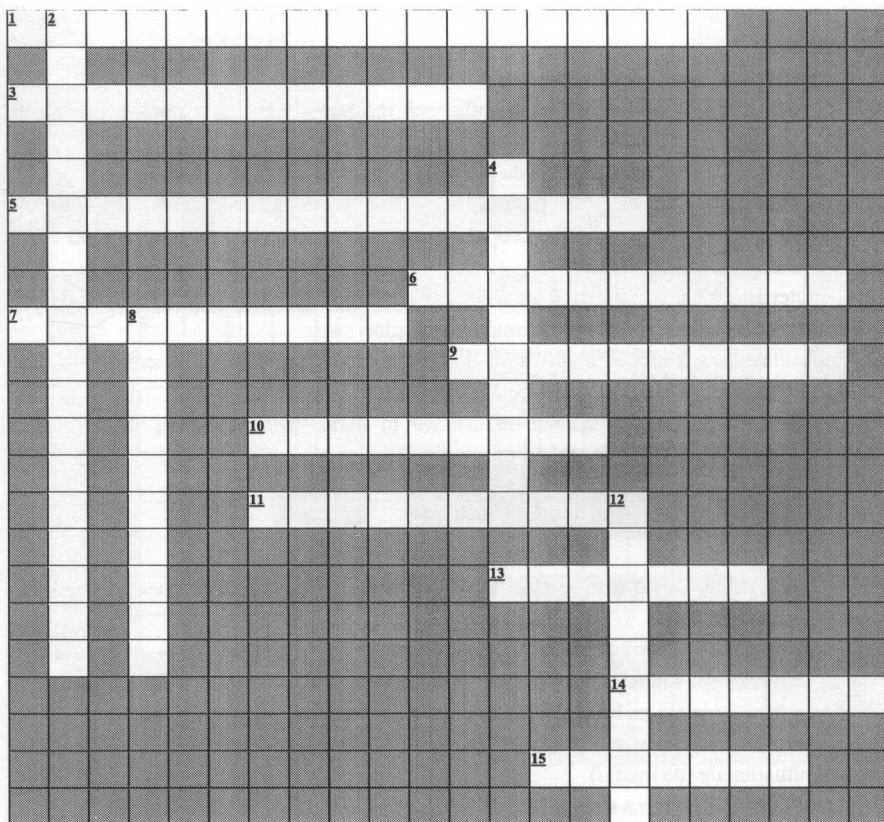
Vertical:

2. Alegerea unei variante de rezolvare a problemei în procesul de muncă.
4. Transmitere a informației prin intermediul limbii și altor mijloace semnificative.
8. Abilitate, complex de însușiri stabile într-o anumită profesiune, care condiționează succesul în activitate și ușurința de o asimila.
12. Reacție sau comportament evaluativ față de problemele, activitățile și produsele atât personale, cât și sociale.

Integrăma 1-7

1

SĂNĂTATEA OCUPAȚIONALĂ – TERMENI DE BAZĂ

Orizontal:

1. Capacitatea de a gândi, de a cunoaște, de a avea o activitate rațională, de a opera cu noțiuni; minte, gândire, rațiune.
4. Imposibilitatea integrării în mediul ocupațional din cauze fizice, senzoriale, intelectuale și comportamentale.
6. Aptitudine de a produce idei într-un număr mare de categorii.
8. Formă a trăirii emoționale, care mobilizează resursele interne ale omului (memoria, gândirea, imaginația), creează motive suplimentare pentru acțiuni care lipsesc sau sunt insuficiente, pentru stările emoționale de o tensiune accentuată.
10. Antrenare în acțiuni de efort excesiv ce solicită posibilitățile curente, obișnuite ale persoanei și probarea lor curentă cu scopul de a decide asupra unui rezultat, a unui statut social, a unei performanțe etc.
12. Caracteristică ce permite organizarea de sine stătător a timpului, activităților, satisfacerii dorințelor, dezideratelor și asumarea responsabilităților.
13. Posibilitate a sistemului uman de a-și controla și regla comportamentul, propriile acțiuni, posibilități, atitudini, opinii, decizii, roluri și statute sociale.
14. Formă de organizare a muncii industriale în serie, prin atribuirea de sarcini și competențe precise și clare, începând cu manipularea mașinilor, reglarea lor, controlul de calitate, depozitarea și desfacerea.

Vertical:

2. Persoană ce întrunește caracteristici ca: capacitatea de conducere, influența, prestigiul, autoritatea, puterea, forța.
3. Nivel suprem de dezvoltare a abilităților sau aptitudinilor angajatului.
5. Capacitatea de a înțelege ușor și bine, de a sesiza ceea ce este esențial, de a rezolva situații sau probleme noi pe baza experienței acumulate anterior; deșteptăciune.
6. Însușire de a realiza ușor adaptarea și readaptarea, dacă se schimbă condițiile activității sau cele situaționale (de mediu).
7. Aptitudine de a imagina situații noi, de a crea obiecte inedite, de a găsi soluții.
9. Stare psihică, apărută în urma unui obstacol real sau imaginar, care împiedică atingerea unui scop anumit.
11. Introducerea și / sau crearea unor noi metode, produse sau servicii.

Integrarea 1-8

1

The crossword puzzle grid is 15 columns wide and 15 rows high. The starting points for the words are:

- 1: Row 1, Column 6
- 2: Row 1, Column 11
- 3: Row 2, Column 12
- 4: Row 3, Column 7
- 5: Row 4, Column 14
- 6: Row 5, Column 1
- 7: Row 5, Column 7
- 8: Row 6, Column 3
- 9: Row 6, Column 4
- #: Row 6, Column 9
- 10: Row 7, Column 8
- 11: Row 7, Column 9
- 12: Row 8, Column 10
- 13: Row 8, Column 11
- 14: Row 9, Column 1
- #: Row 9, Column 10

Orizontal:

1. Proces care presupune atingerea scopurilor organizaționale printr-o conducere efectivă și eficientă, ca urmare a planificării, organizării, coordonării și controlului resurselor organizației.

4. Nivel necesar al efortului volitiv pentru atingerea unui scop din partea lucrătorului.

5. Trăsătură de personalitate, care exprimă fermitate și constanță într-o acțiune, în pofida obstacolelor apărute.

6. Unitate structurală de resurse (umane, financiare, informaționale și de timp), dirijată spre atingerea unor obiective comune.

8. Obiectiv al caracterului uman, care tinde spre depășirea limitelor prezente și apropierea continuă de ideal, de absolut.

10. Structură complexă de implicație socială, încărcată de atitudini, credință, aspirații și idealuri ca expresie a identității și a concepției despre lume și viață.

11. Metodă însușită de subiect pentru îndeplinirea acțiunilor, asigurată de totalitatea cunoștințelor și deprinderilor dobândite.

12. Negociere prin intervenția unei persoane terțe, care intervine cu propuneri sau soluții în vederea rezolvării conflictului de muncă.

13. Persoană care exercită funcțiile managementului în virtutea obiectivelor, sarcinilor, competențelor și responsabilităților specifice funcției pe care o ocupă.

Vertical:

2. Ansamblu de factori dinamici, care determină conduita unui individ; proces de selecție, orientare și menținere a comportamentului unui angajat.

3. Reprezentare cronologică detaliată a caracteristicilor unei activități profesionale sub aspectul solicitărilor fizice, psihice și al repausului într-o zi de muncă.

4. Activitate profesională cu caracter informativ, de extindere, de actualizare a cunoștințelor, de dezvoltare a aptitudinilor și de modelare a atitudinilor angajatului.

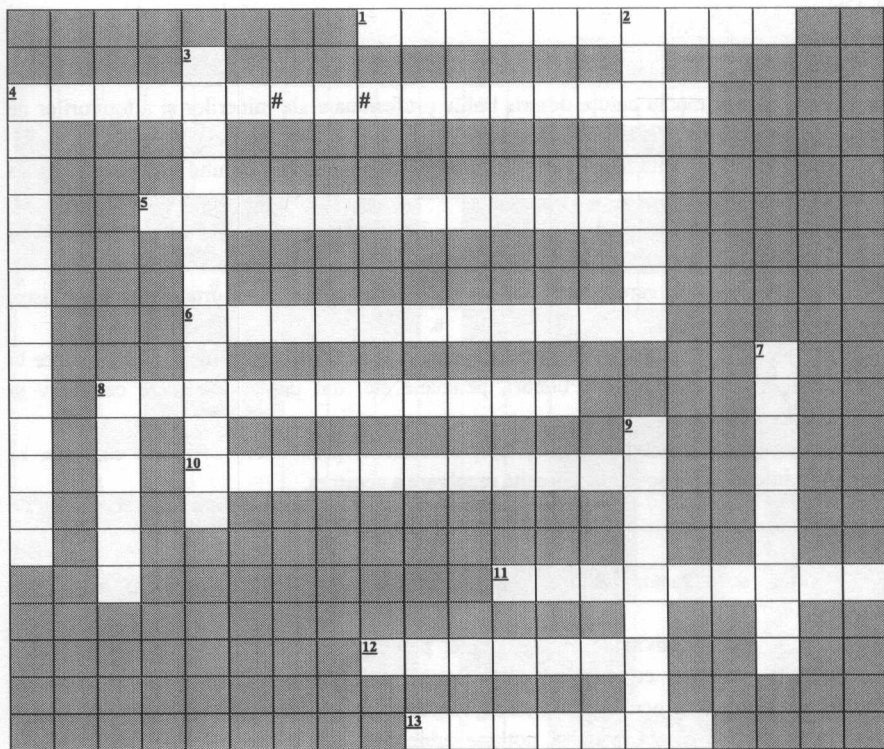
7. Capacitatea de muncă, de producție a unei persoane, a unei mașini, a unui utilaj într-o unitate de timp dată; raportul dintre eforturile depuse într-o activitate, acțiune și efectul obținut.

8. Forța fizică deosebită sau forța socială de a lua decizii și de a gestiona bunuri financiare.

9. Proces de încheiere a unor convenții, contracte sau acorduri între o unitate și un grup de angajați.

Integrana 1-9

1

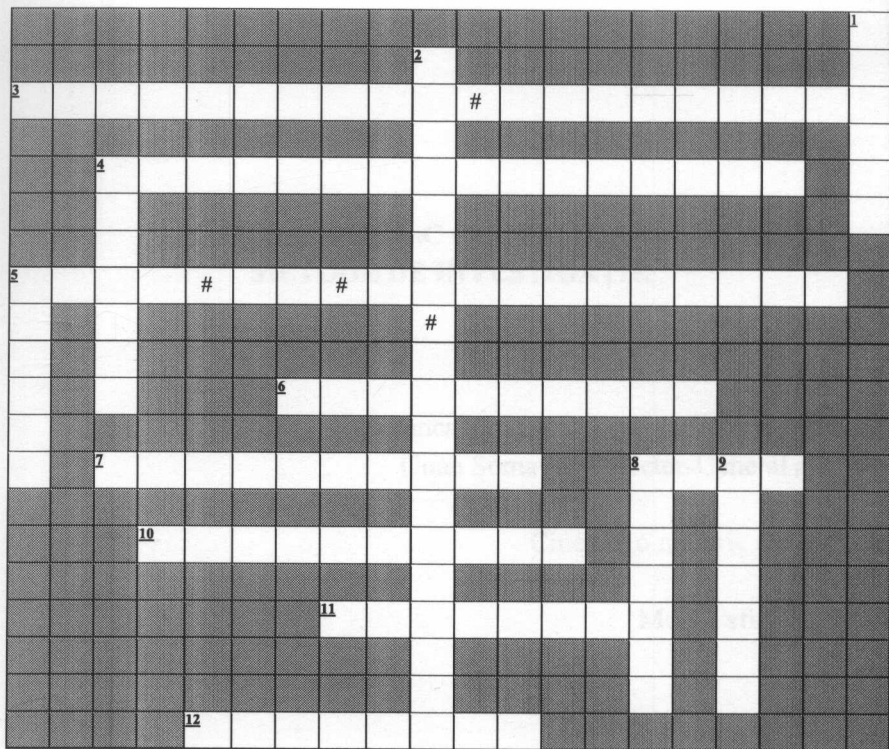
Orizontal:

3. Profesor din orașul Padova, considerat părintele medicinei muncii, care a scris opera științifică *De morbis artificum diatriba*.
4. Obligația de a efectua un lucru, de a răspunde, de a da socoteală de ceva, de a accepta și suporta consecințele; răspundere.
5. Probă neverbală destinată aprecierii funcțiilor intelectuale.
6. Medic din evul mediu care a descris bolile profesionale ale minerilor și a topitorilor de metale în monografia *Medicină industrială*.
7. Primul medic din antichitate care a studiat problema relației omului cu mediul său de viață.
8. Fenomen și situație psihologică ce implică forțarea deciziei sau a acțiunii cu probabilitatea incertă a succesului, dar cu conștientizarea necesității de a depăși situația.
10. Tendință de conservare a unui sistem de valori, norme, comportamente; imobilism, opoziție la nou, închistare, strangulare.
11. Mijloace și modalități de înregistrare, control și păstrare a informațiilor referitoare la evenimente, fenomene, lucruri, bunuri, persoane etc. din punct de vedere cantitativ și calitativ.
12. Acțiunea de a observa deficiențele, paradoxurile, problemele ce există sau apar în mediul de interes al persoanei și necesită rezolvare a acestora.

Vertical:

1. Trăsătură de caracter definită prin decizie fermă și perseverență în învingerea obstacolelor.
2. Înclinație pentru activitatea de conducere; potențial personal evident, conștientizat și valorificat în momente cu miză mare de reușită, ca rezultat al unor eforturi, însumând intuiție, calcule, logică, perspicacitate, imaginație, previziune, realism etc.
4. Trăire subiectivă a unei realizări, noțiune subiectivă, care nu depinde de nivelul absolut de realizare a unui act, ci de raportare la anumite norme și mai ales la scop și la nivelul de aspirație al fiecărui individ.
5. Aptitudine într-un anumit domeniu; capacitate deosebită într-o anumită ramură de activitate.
8. Acțiune reciprocă de influență dintre conduite, concepția despre lume și viață, ce presupune inserția inteligenței și a conștiinței morale și potența motivațiilor în conduite.
9. Competență socială care constă în susținerea altora într-o situație sau relație socială.

Integrarea 1-10

Bibliografie: 3, 9, 10, 21, 26, 27, 28, 29, 33, 38, 39, 52.

FACTORI DE RISC OCUPAȚIONALI ȘI METODE DE INVESTIGAȚIE

„Munca decentă trebuie să fie muncă sigură”
(Juan Somavia, Director-General al OIM)

Cine are o meserie are o moșie

Munca sfințește locul

FACTORI DE RISC OCUPAȚIONALI ȘI METODE DE INVESTIGAȚIE

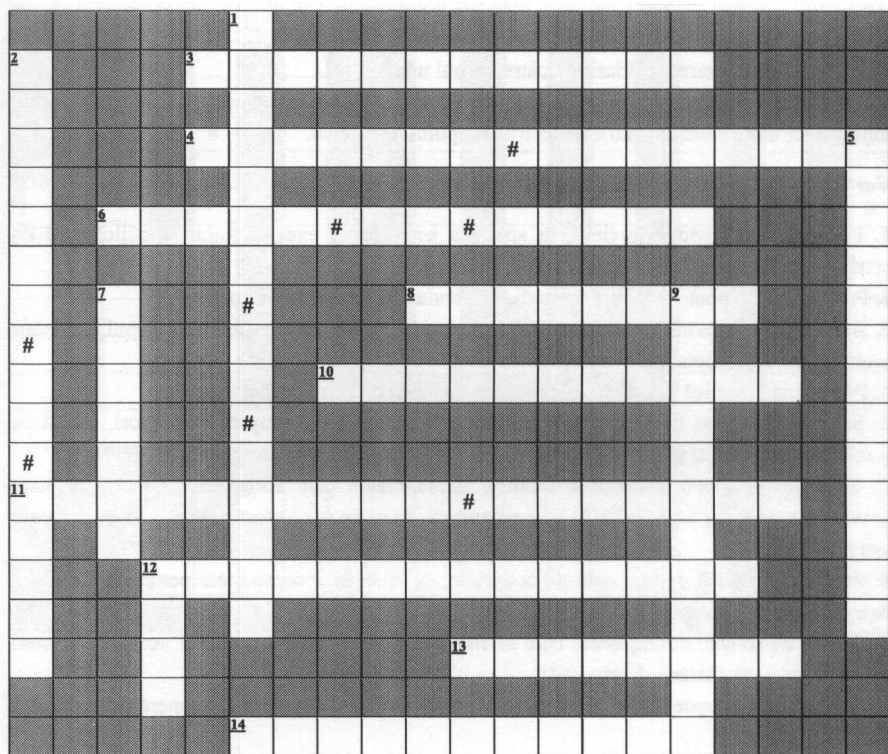
Orizontal:

3. Proprietate a unei substanțe chimice, care este direct proporțională cu toxicitatea acesteia.
4. Schimbarea poziției unui corp față de alte corpuri considerate fixe.
6. Totalitate a condițiilor fizice, chimice, biologice și psihologice în care executantul își desfășoară activitatea.
8. Acțiune principală a vaporilor de amoniac asupra organismului.
10. Activitate sau proces, care prevede stabilirea soluțiilor adecvate, în funcție de nivelul factorilor de risc pentru sănătatea și securitatea angajaților.
11. Gamă largă de activități umane, cum ar fi: ridicarea, împingerea, tragerea, susținerea, aruncarea și transportarea, precum și sarcinile repetitive de ambalare, dactilografiere, asamblare, curățare și sortare.
12. Abordare a sistemului în ansamblu, cu scopul dezvoltării eficiente și continue a ergonomiei.
13. Cale principală de pătrundere a formaldehidei în organism.
14. Știință care studiază, pe baza mecanicii generale, structura, evoluția și funcțiile aparatului locomotor al animalelor și al omului.

Vertical:

1. Unul din indicii de bază ai efortului fizic.
2. Totalitatea acțiunilor ce trebuie efectuate de executant, prin intermediul mijloacelor de producție și în anumite condiții de mediu, pentru realizarea scopului procesului de muncă.
5. Metodă de studiere a relațiilor mărimilor obținute prin măsurări efectuate asupra corpului uman.
7. Modificare patologică a țesuturilor corpului uman produsă în urma expunerii la riscuri.
9. Biocatalizator care accelerează transferul unei grupări amino de la un acid aminat la un acid cetonc.
12. Parte a corpului care este cel mai des punct de aplicare a vibrației locale.

Integrarea 2-1

2

Orizontal:

6. Factori din mediul ocupațional, specifici locului de muncă și profesiei concrete, care pot influența sănătatea, în particular, pot cauza boli profesionale, cu pierderea temporară sau permanentă a capacității de muncă.

12. Mobilizare a forțelor fizice sau psihice ale organismului în vederea realizării unui randament superior celui obișnuit sau pentru a învinge o dificultate; strădanie, străduință.

13. Mișcări repetate, însoțite de formarea reflexelor dobândite.

14. Proces de generare a căldurii de către corpul uman.

15. Totalitatea acțiunilor pe care trebuie să le efectueze executantul prin intermediul mijloacelor de producție pentru realizarea scopului de muncă.

Vertical:

1. Proces cu succesiune în timp, în spațiu a activităților executantului și mijloacelor de producție în sistemul de muncă.

2. Proces care se poate realiza prin iradiere, conducere, evaporare și convecție.

3. Abordare a ergonomiei, bazată pe evaluarea sistemului „om-mașină” cu scopul depistării problemelor și implementării soluțiilor la nivelul dat.

4. Proces care implică generarea și pierderea căldurii de către corpul uman.

5. Schimb planificat de sarcini sau activități, în cadrul unui grup de muncitori, având ca scop variația lucrului și reducerea suprasolicității anumitor părți ale corpului.

7. Stare de oboseală extremă a omului, caracterizată prin somnolență, dureri de cap, nervozitate, scădere a posibilității de concentrare, în urma unui efort fizic sau psihic excesiv sau prelungit.

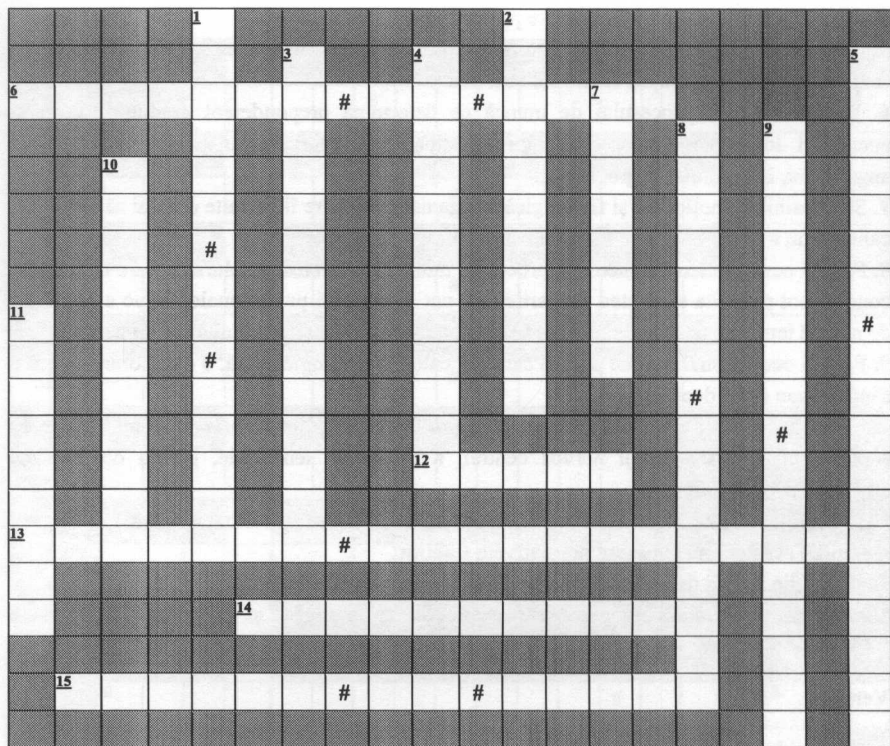
8. Poziție de muncă determinată de activitate, ce creează incomoditate pentru muncitor și este greu de menținut.

9. Sistem de reflexe condiționate care se formează prin repetarea acțiunii acelorași stimuli aplicați într-o succesiune determinată.

10. Formațiune a encefalului în care sunt situați centrii de reglare a temperaturii corpului uman.

11. Domeniu al sănătății ocupaționale, care studiază relațiile dintre om, mașină și mediul de muncă.

Integrăra 2-2

2

FACTORI DE RISC OCUPAȚIONALI ȘI METODE DE INVESTIGAȚIE

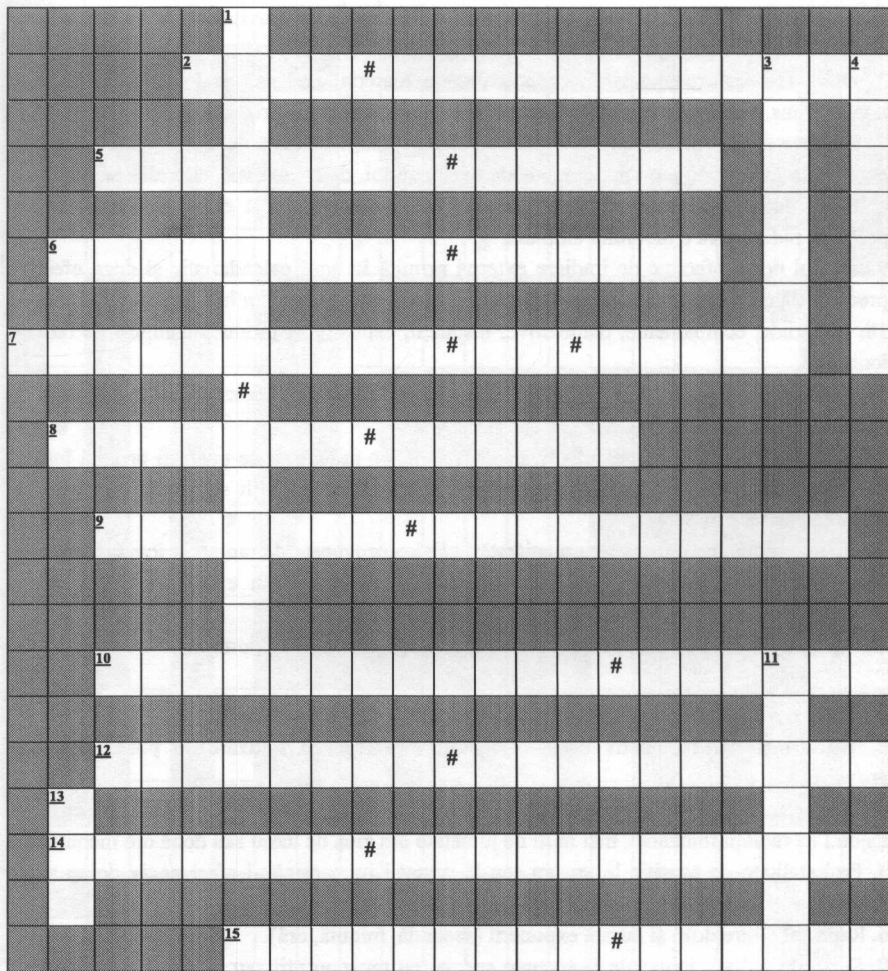
Orizontal:

2. Agent fizic, chimic sau biologic, cu acțiune negativă asupra organismului uman, dăunător sănătății, factor de risc de îmbolnăvire profesională.
5. Condiții de muncă în care sunt prezenți anumiți factori nocivi, cu acțiune nefavorabilă asupra angajatului și asupra urmașilor acestuia.
6. Particularitate a procesului de muncă ce determină preponderent gradul de efort al aparatului locomotor și al sistemelor funcționale (cardiovascular, respirator etc.) ale angajatului, la permutarea greutăților.
7. Stare psihică emoțională și fiziologică a organismului, care îi permite omului să efectueze calitativ un anumit volum de lucru într-un anumit timp.
8. Factori ocupaționali, de mediu și proces de muncă (de intensitate, durată), care în anumite condiții pot periclita sănătatea, în particular, pot cauza boli profesionale, reduc capacitatea de muncă temporar sau pe o durată lungă și pot spori incidența morbidității profesionale.
9. Factori ocupaționali sau de muncă care pot cauza o patologie acută, o deteriorare rapidă a sănătății sau chiar decesul.
10. Particularitate a procesului de muncă prin care se reflectă preponderent gradul de suprasolicitare a sistemului nervos central, a organelor senzoriale, gradul de tensiune emoțională a angajatului.
12. Condiții de muncă în care factorii profesionali nocivi și periculoși sunt excluși sau nivelurile acestora nu depășesc normativele stabilite.
14. Unul din indicii de bază ai efortului fizic la nivelul mâinilor și picioarelor.
15. Substanță chimică omogenă, care pătrunde în organism și provoacă tulburări ale funcțiilor vitale.

Vertical:

1. Condiții la locul de muncă care asigură menținerea bunei capacități de muncă.
3. Lichid incolor, derivat al cetonelor cu miros înțepător, volatil, inflamabil, solvent folosit în industrie.
4. Dispersie de microparticule solide ori lichide într-un gaz.
11. Factori nocivi de muncă care includ substanțe chimice, amestecuri, inclusiv substanțe de origine biologică obținute prin sinteză chimică.
13. Principiu de normare igienică a condițiilor de muncă. (*Abreviere*)

Integramă 2-3

2

Orizontal:

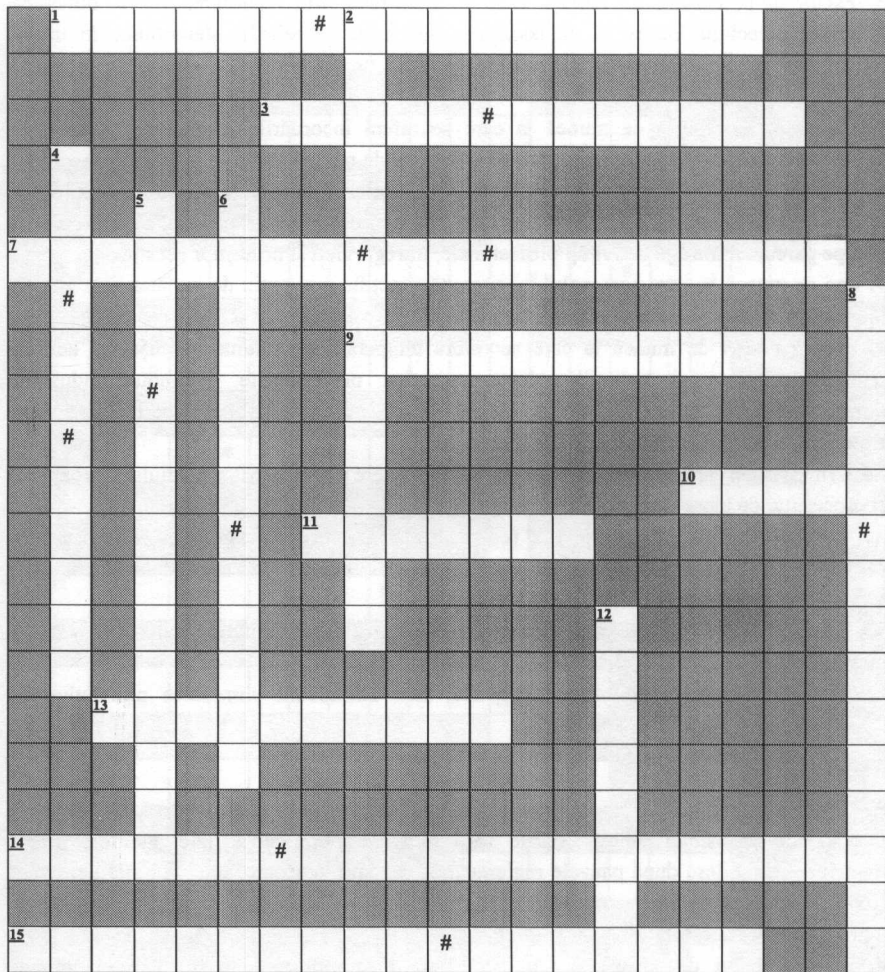
1. Efecte biologice negative de pe urma radiațiilor, dozele cărora nu au un prag anumit, apariția probabilă ale efectelor este proporțională dozei, iar gravitatea lor nu depinde de doză.
3. Orice material radioactiv încorporat într-un material nedispersabil sau închis într-un înveliș etanș, suficient pentru a împiedica orice dispersare a materialului radioactiv.
7. Pierdere a controlului asupra obiectivelor de radiații cauzată de defecte ale utilajelor, exploatare incorectă, acțiuni incorecte ale personalului, de cataclisme naturale sau altele, ce ar putea duce la iradierea personalului cu doze mai mari decât cele admisibile, sau la poluarea radioactivă a mediului ambiant.
9. Totalul dozei efective de iradiere externă primită în anul calendaristic și doza efectivă preconizată de iradiere internă cu radionuclizi, nimerită în organism în același an.
10. Materiale, echipamente, dispozitive, instalații, capabile să producă câmpuri de radiații ionizante.
11. Unitate de măsură în Sistemul internațional de unități, pentru doza efectivă (echivalentă) anuală de radiație.
13. Doză maximă individuală efectivă (echivalentă) a radiațiilor ce poate fi primită într-un an calendaristic de lucru cu surse de radiații ionizante în condiții standarde la un loc de muncă, măsurată în Sv/an.
14. Efecte biologice negative cu manifestări clinice provocate de radiațiile ionizante și care presupun o anumită limită, pragurile de jos ale căreia nu dau efecte biologice, iar la depășirea limitelor – gravitatea efectelor depinde de doză.
15. Obiectiv în care se manipulează cu surse tehnogene de radiații ionizante.

Vertical:

2. Orice material radioactiv care în condiții normale de utilizare se poate răspândi, provocând contaminări.
4. Loc permanent sau temporar de aflare a personalului, pentru a-și exercita funcțiile în mediul de radiații ionizante, mai mult de jumătate din ziua de lucru sau două ore încontinuu.
5. Probabilitate de apariție la un om sau la urmașii lui a oricărui efect nociv de pe urma iradierii.
6. Raportul dintre doză și durata expunerii (secundă, minută, oră).
8. Sursă de radiații ionizante concepute special cu un scop util sau un produs secundar al acesteia.
12. Angajați care lucrează cu surse tehnogene de radiații ionizante sau care din considerente de producere se află în raza de acțiune a acestor surse.

Integrarea 2-4

2

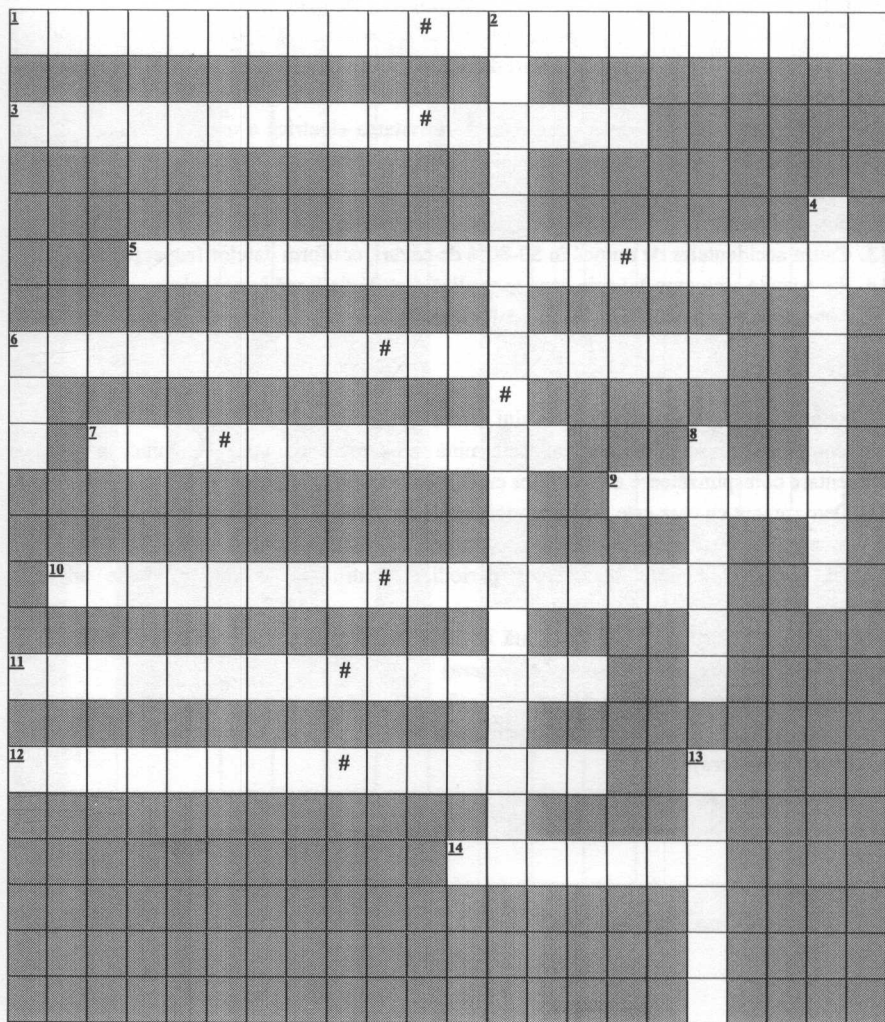
Orizontal:

1. Unul din indicii de bază ai efortului fizic.
3. Factor al procesului de muncă, care se determină prin încordarea fizică, dinamică, greutatea obiectului ridicat și deplasat, numărul total de mișcări stereotipice în timpul muncii, gradul de efort static, poziția corpului în timpul muncii – gradul de înclinare, deplasarea în spațiu.
5. Factor al procesului de muncă la care se referă încordările intelectuale, senzoriale, emoționale, gradul de monotonie a lucrului, regimul de muncă.
6. Niveluri, doze ale factorilor ocupaționali, care acționând asupra angajatului în zilele de muncă de 8 ore și săptămânal – 40 ore de lucru, nu vor dereglă sănătatea, nu vor provoca boli pe parcursul întregii activități profesionale, întregii vieți și urmașilor acestuia.
7. Loc de muncă în care personalul își exercită funcțiile mai puțin de jumătate din ziua de lucru sau mai puțin de două ore încontinuu.
9. Factori nocivi de muncă la care se referă temperatura, umiditatea, mișcarea aerului, radiațiile calorice și radiațiile electromagnetice nonionizante, zgomotul industrial, ultrasunetul, infrasunetul, vibrațiile locale și generale, aerosolii (pulberi) cu acțiune fibrolizantă, iluminarea naturală și artificială etc.
10. Criterii după care poate fi apreciat gradul de deviere a parametrilor mediului ocupațional și procesului de lucru de la normativele igienice.
11. Condiții de muncă în care nivelul (concentrațiile) factorilor nefavorabili îl depășește pe cel admisibil și exercită o acțiune nefavorabilă asupra organismului angajatului și urmașilor săi.
12. Condiții de muncă în care se menține sănătatea și capacitatea înaltă de muncă a individului.
14. Substanță chimică de origine vegetală, care stimulează eliminarea plumbului din organism.

Vertical:

2. Condiții de muncă în care factorii mediului ocupațional și de muncă nu depășesc normativele admisibile pentru locurile de muncă, iar modificările fiziologice din timpul muncii se restabilesc după pauzele reglementate sau spre începutul unei noi zile de muncă (schimb) și acești factori nu vor afecta sănătatea angajatului nici în prezent, nici în viitor și nici a urmașilor acestuia.
4. Factori nocivi de muncă la care se referă macroorganismele (plante și animale), microorganismele secretoare (bacterii, virusuri etc), celule și spori vii din preparate, microorganismele patogene.
6. Principiu de normare igienică a condițiilor de muncă. (*Abreviere*)
8. Unul din agenții cauzali ai cancerului pulmonar profesional.
13. Substanță care condiționează mirosul specific neplăcut rănced, prezent la locul de lucru al zootehnicienilor.

Integrăma 2-5

FACTORI DE RISC OCUPAȚIONALI ȘI METODE DE INVESTIGAȚIE

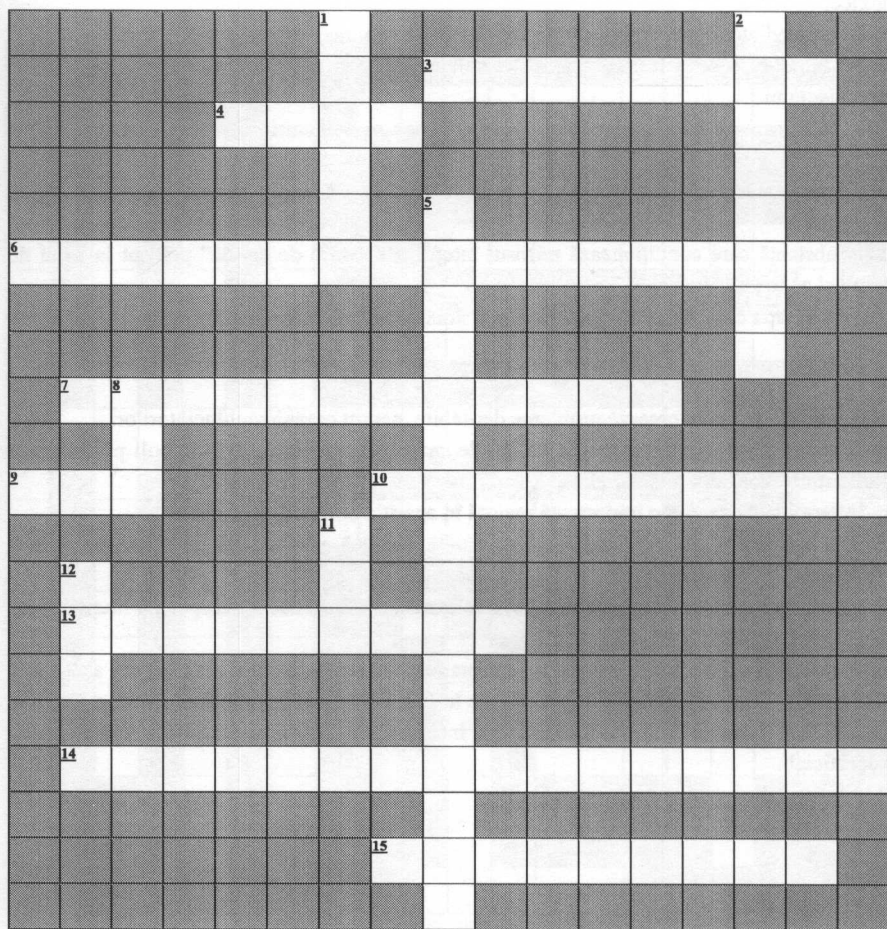
Orizontal:

3. Factor ce influențează morbiditatea lucrătorilor din zootehnie.
4. Intoxicație cu metal folosit în industria chimică (producerea medicamentelor, produse cosmetice), care are ca cea mai frecventă manifestare – febra de fum.
6. Fiecare al 5-lea pacient diagnosticat cu boală profesională a activat într-un mediu de muncă aflat sub influența acestor factori de risc, conform datelor OIM.
7. Particularitate a muncii agricole.
9. Investigație medicală, care înregistrează activitatea electrică a unui mușchi sau a unui nerv, inclusă în regulamentul examenelor periodice pentru un anumit grup de angajați. *(Abreviere)*
10. Țesut în care se depozitează cea mai mare cantitate de plumb.
13. Cauza accidentelor de muncă în 50-80% de cazuri, conform datelor Inspecției Muncii.
14. Proprietate a mercurului prin care se explică distribuția largă în organism.
15. Metodă de examinare medicală a acuității auditive.

Vertical:

1. Unul din agenții cazuali al cancerului profesional, leucemiei.
2. Con tracție musculară care nu determină blocarea circulației sanguine, permite o alimentare corespunzătoare a mușchilor cu O₂ și eliminarea cataboliților.
5. Determinant cu care este direct proporțională incidența bolilor profesionale.
8. Investigație medicală, destinată înregistrării activității electrice a mușchiului cardiac, inclusă în regulamentul examenelor periodice pentru un anumit grup de angajați. *(Abreviere)*
11. Insecticid folosit pentru prima dată în 1947 în programul de eradicare a malariei, în prezent este interzis de a fi utilizat. *(Abreviere)*
12. Investigație medicală, care înregistrează activitatea electrică spontană a neuronilor cortexului cerebral, inclusă în regulamentul examenelor periodice pentru un anumit grup de angajați. *(Abreviere)*

Integramă 2-6

2

FACTORI DE RISC OCUPAȚIONALI ȘI METODE DE INVESTIGAȚIE

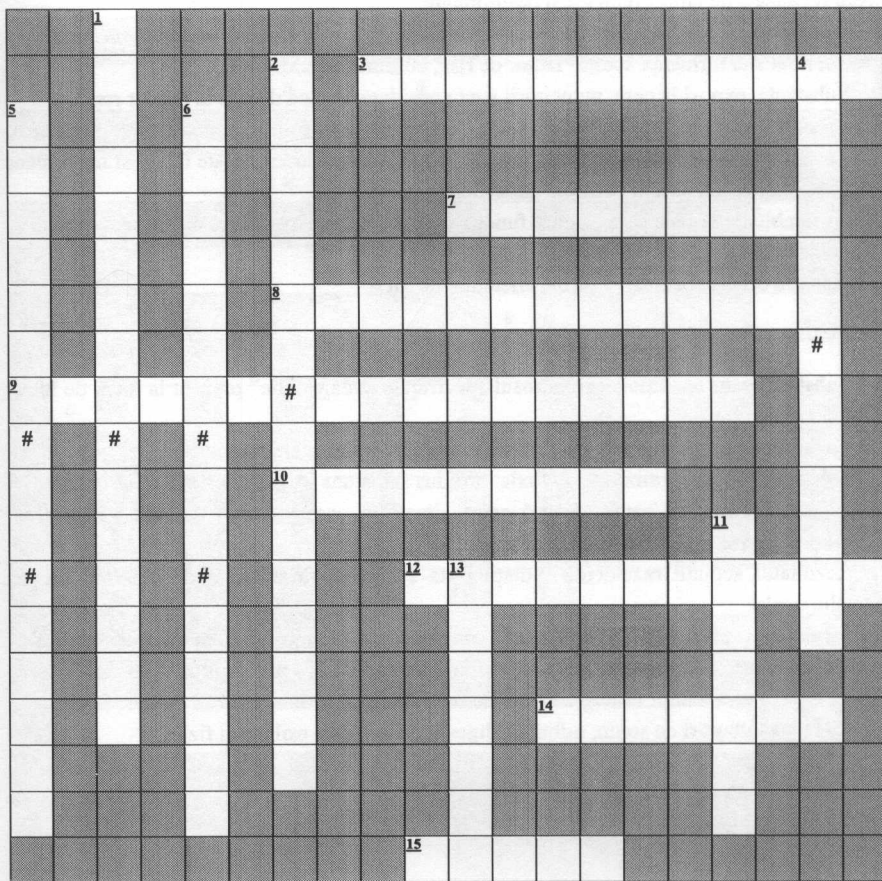
Orizontal:

3. Unul din agenții chimici cauzali ai cancerului profesional rinofaringian.
7. Metaboliții acestei substanțe chimice sunt recunoscuți drept cauză a unor hepatite acute toxice.
8. Neuromediator concentrația căruia crește după o expunere profesională la frig.
9. Ansamblu de organe care asigură circulația sângelui către toate țesuturile și celulele organismului.
10. Modificarea curburii cristalinului sub acțiunea musculaturii ciliare, pentru a obține o imagine clară pe retină.
12. Investigație medicală neinvazivă, care înregistrează funcția respiratorie și capacitatea pulmonară.
14. Substanță care condiționează mirosul înțepător specific de „urină” prezent la locul de lucru al zootehnicienilor.
15. Intoxicația cu acest metal greu cauzează anemie hemolitică gravă.

Vertical:

1. Tip de vibrații care creează probleme deosebite pentru organismul lucrătorilor.
2. Factor de risc, care a provocat 13,7% de cazuri din numărul total de boli profesionale înregistrate, conform datelor OIM.
4. Determinant care are o importanță majoră în apariția bolilor profesionale.
5. Expunerea profesională la această substanță chimică este urmată de o rată crescută a mortalității prin cancer hepatic sau ciroză hepatică.
6. Cauza accidentelor de muncă în 6-38% de cazuri, conform datelor Inspecției Muncii.
11. Con tracție musculară izometrică.
13. Mașină-unealtă care are o mișcare de rotație, utilizată pentru prelucrarea prin așchiere a suprafețelor cu ajutorul unei pietre abrazive în formă de disc, de cilindru, de trunchi de con etc., și în locurile de muncă dotate cu acest instrument sunt frecvenți corpii străini corneeni superficiali.

Integrăma 2-7

FACTORI DE RISC OCUPAȚIONALI ȘI METODE DE INVESTIGAȚIE

Orizontal:

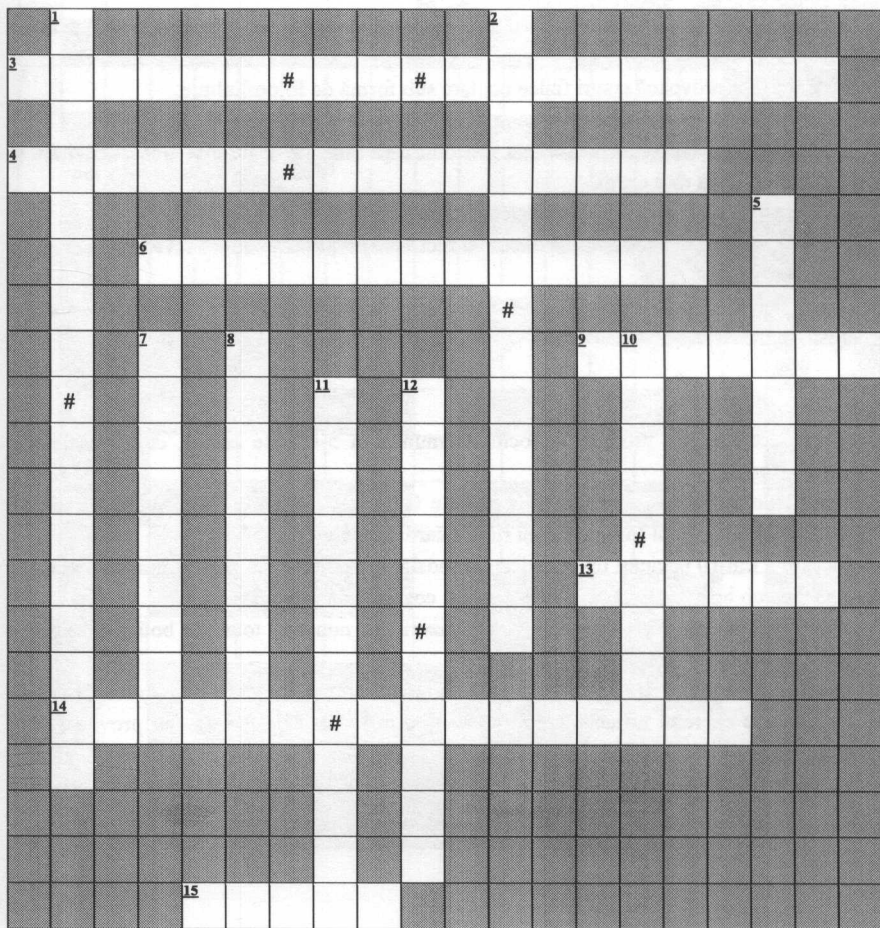
3. Cauza accidentelor produse la locul de muncă în 6-12% de cazuri, conform datelor Inspecției Muncii.
4. Contractie involuntară, brutală, intensă și dureroasă a unui mușchi al scheletului, care poate fi cauzată de efort prelungit și deshidratat.
6. Fiecare al 10-lea pacient diagnosticat cu boală profesională a activat într-un mediu de muncă, aflat sub influența acestui factor de risc, conform datelor OIM.
9. Substanță, expuși la care, muncitorii sunt considerați grupă de risc la cancer renal.
13. Mașină-unealtă cu ajutorul căreia se execută operația de rotunjire, de filetare, de găurire, de zimțuire etc., prin așchiere a unei piese și în locurile de muncă dotate cu acest instrument sunt frecvenți corpii străini corneeni superficiali.
14. Ansamblu de organe care asigură funcția de locomoție și menținere a poziției corpului și segmentelor sale.
15. Una din cele mai agresive forme cristaline de SiO_2 .

Vertical:

1. Substanță care condiționează mirosul specific de „ouă clocite” prezent la locul de lucru al zootehnicienilor.
2. Leziuni corporale produse prin interacțiunea cu substanțe chimice.
5. Substanță care neutralizează un toxic introdus sau ajuns în organism sau o intoxicație.
7. Ergonomie care se ocupă de reducerea situațiilor care presupun activități repetitive, stereotipe, cu prehensiune intensă, prelungită.
8. Rezultatul acțiunii razelor X, radiații Beta și Gama, fasciculelor de neutroni asupra globului ocular.
10. Investigație medicală, metodă nouă neinvazivă de diagnostic și monitorizare a inflamației pulmonare în astm, care măsoară oxidul nitric (NO) în aerul expirat.
11. Modificare a ciclului biologic de 24 de ore consecutive la munca în tură de noapte, cu simptome ca tulburări de somn, tulburări digestive, dereglări psihice și fizice.
12. Reprezentare grafică a respirației, utilizată pentru diagnosticarea și supravegherea afecțiunilor respiratorii.

Integrăra 2-8

2

FACTORI DE RISC OCUPAȚIONALI ȘI METODE DE INVESTIGAȚIE

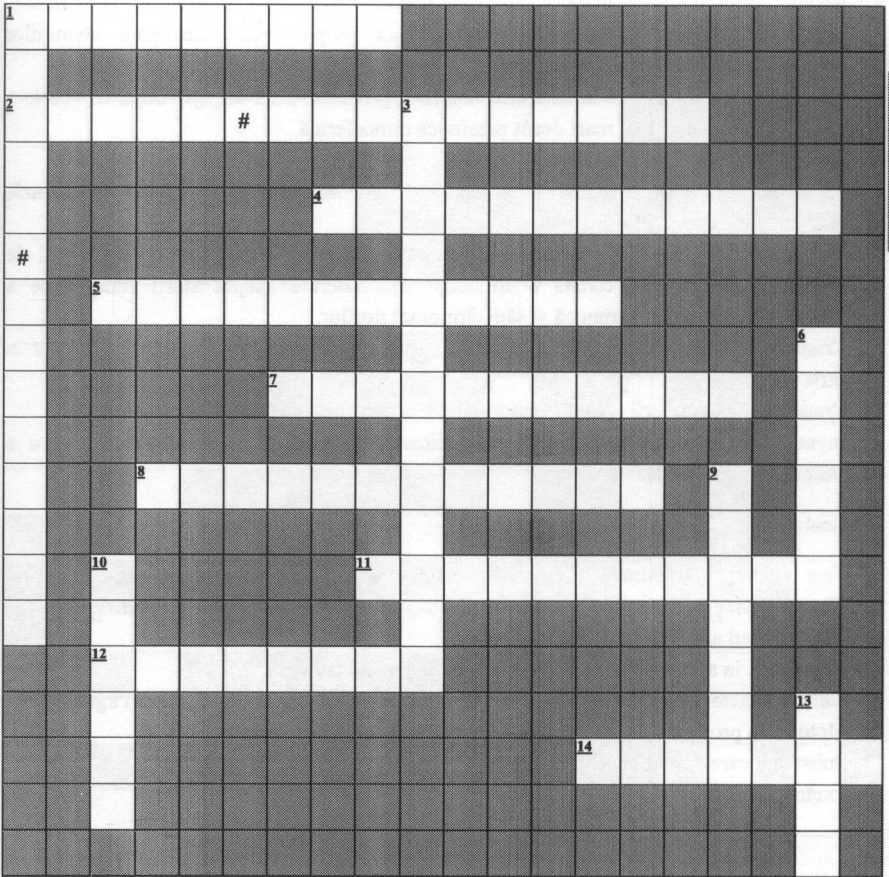
Orizontal:

1. Substanță care condiționează mirosul specific de „usturoi” prezent la locul de lucru al zootehnicienilor.
2. Volum de aer inspirat sau expirat de către plămâni pe unitate de timp și a cărui măsurătoare este utilizată în scopuri de diagnostic.
4. Metodă de măsurare a vitezei sângelui în inimă sau în vase (realizată prin examen Doppler).
5. Radiații care provoacă arsuri fizice oculare sub formă de fotooftalmie.
7. Examinare radiologică a vaselor sangvine.
8. Instrument care asigură evaluarea periodică privind desfășurarea unei activități și reorientarea ei, dacă este cazul.
11. Una din cele mai agresive forme cristaline de SiO_2 .
12. Factor de risc, doză căruia este direct proporțională cu frecvența aberațiilor cromozomiale.
14. Factor care în anumite condiții poate provoca dereglări acute ale sănătății și moartea organismului.

Vertical:

1. Cauza accidentelor produse la locul de muncă în 5-6% de cazuri, conform datelor Inspecției Muncii.
3. Investigație medicală ne-invazivă care poate fi utilizată pentru a determina saturația de oxigen a sângelui arterial (oximetrie) și ritmul cardiac (pulsul) la angajați.
6. Fiecare 3 din 10 pacienți diagnosticați cu boală profesională au activat într-un mediu de muncă aflat sub influența acestui factor de risc, conform datelor OIM.
9. Factor de risc care provoacă 7,8% de cazuri din numărul total de boli profesionale înregistrate, conform datelor OIM.
10. În urma intoxicației cu această substanță chimică, cel mai frecvent apare tremorul.
13. Factor care exercită influență negativă asupra capacității de muncă sau provoacă boli profesionale și alte consecințe nefavorabile.

Integrarea 2-9

FACTORI DE RISC OCUPAȚIONALI ȘI METODE DE INVESTIGAȚIE

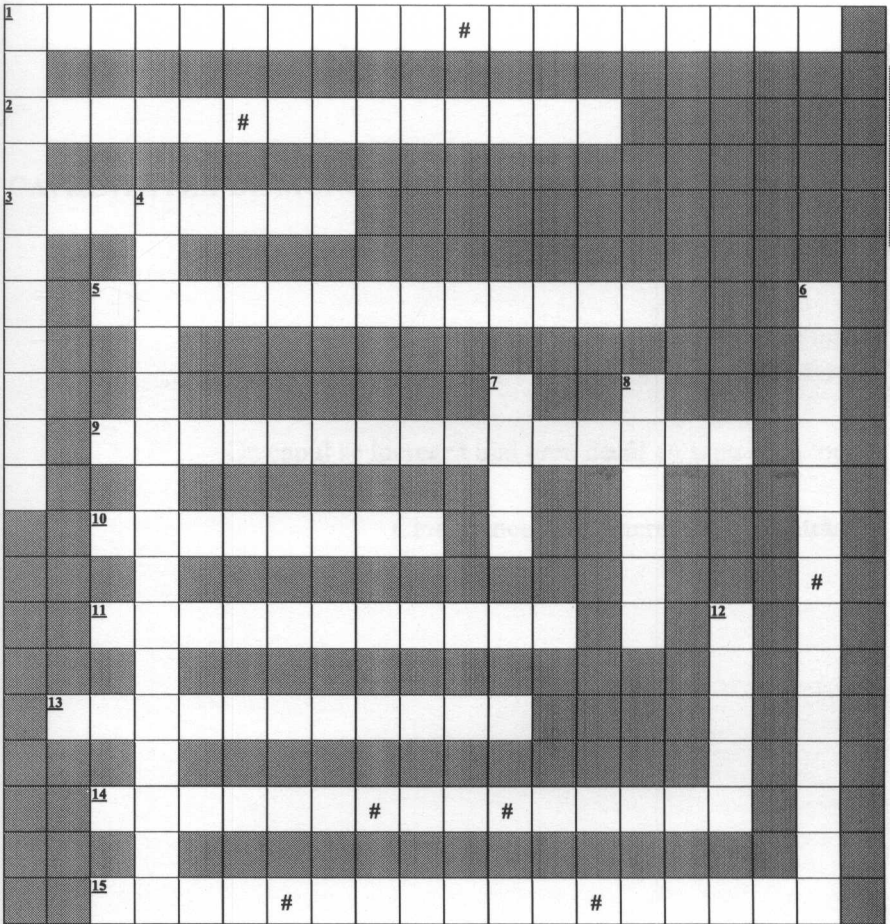
Orizontal:

1. Factor de care depinde caracterul pneumoconiozei în rezultatul expunerii la talc.
2. Teste alergice-specifice ale anticorpilor Ig-E, utile pentru persoanele care nu pot fi supuse unor „teste cutanate-prick”.
3. Factor de risc cu doza căruia este direct proporțională frecvența aberațiilor cromozomiale.
5. Diminuare a presiunii ce se exercită asupra organismului unui angajat după ce acesta a fost supus unei presiuni mai mari decât presiunea atmosferică.
9. Pesticide care cauzează paralizii musculare.
10. Factor de risc care provoacă 36,1% de cazuri din numărul total de boli profesionale înregistrate, conform datelor Inspecției Muncii.
11. Unul din factorii fizici ai mediului ocupațional în industrie, agricultură și alte ramuri ale economiei naționale, ce exercită o influență multilaterală asupra stării funcționale a organismului, capacității de muncă și sănătății muncitorilor.
13. Cristal intens fibrogen, rezultat prin încălzirea talcului până la $t^{\circ} 1000^{\circ}\text{C}$, utilizat în industria ceramică.
14. Consecință a expunerii post concepțională la câmpuri magnetice a angajatei.
15. Investigație medicală care constă în aplicarea pe piele a unor substanțe pentru a determina reacțiile locale.

Vertical:

1. Test de reacție inflamatorie cutanată caracterizat prin introducerea în organism, prin scarificare, a unei toxine sau substanțe chimice față de care subiectul poate fi sensibilizat.
4. Prognosticul afecțiunilor cauzate de plumb.
6. Expunerea la această substanță poate duce la „orbire corticală”.
7. Unul din factorii caracteristici pentru majoritatea proceselor tehnologice din agricultură.
8. Metodă de profilaxie a contingentelor de risc împotriva boreliozei.
12. Substanță care condiționează mirosul specific de „excremente”, prezent la locul de lucru al zootehnicienilor.

Integramă 2-10

Bibliografie: 2, 8, 13, 18, 19, 21, 28, 32, 33, 59.

BOLI PROFESIONALE, BOLI LEGATE DE PROFESIE, CAPACITATEA DE MUNCĂ ȘI REABILITARE PROFESIONALĂ

„Munca aduce onoare”
„*Labores pariunt honores.*” (Cicero, *Epistulae ad familiares*)

Cu capul se lucrează mai greu decât cu sapa și cu lopata

Cine muncește la tinerețe, are la bătrânețe

BOLI PROFESIONALE, BOLI LEGATE DE PROFESIE, CAPACITATEA DE MUNCĂ ȘI REABILITARE PROFESIONALĂ

Orizontal:

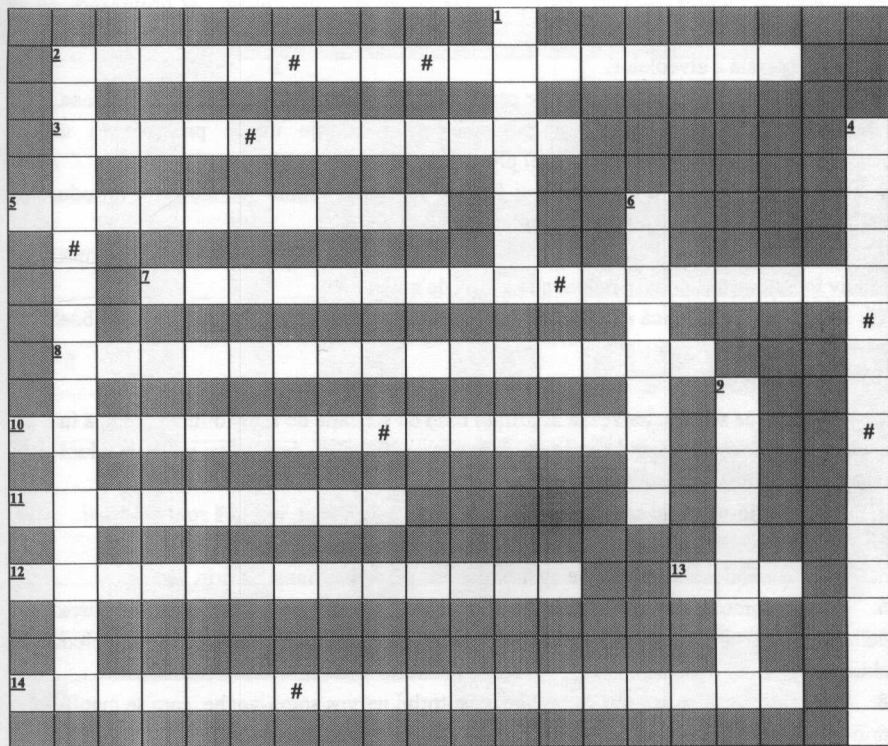
2. Boală profesională cauzată de expunerea la vibrații într-un mediu ocupațional pe o perioadă îndelungată de timp.
3. Afecțiune profesională respiratorie, ce are ca determinant al bolii un element fizic, chimic sau biologic din mediul ocupațional.
5. Agent prezent la locul de muncă, ce determină un risc crescut de cancer pentru persoanele expuse.
7. Afecțiune ce se produce ca urmare a exercitării profesiilor care necesită suprasolicitare vocală profesională sistematică.
8. Consecință a solicitării mecanice a cartilajului articular, osului, mușchiului și tendoanelor.
10. Boală profesională cauzată de agent infecțios viral.
11. Afecțiune profesională respiratorie cronică cu evoluție stadială, caracterizată prin fenomene bronhospastice, ce apar la inhalarea pulberilor vegetale textile.
12. Grup de afecțiuni profesionale cronice, provocate de inhalarea îndelungată a aerului încărcat cu diverse dispersii solide, care se caracterizează prin perturbări morfofuncționale fibroplastice ale structurilor pulmonare.
13. Boli cu etiologie multifactorială, la care factorii determinanți sunt de natură profesională. (*Abreviere*)
14. Proces neoplazic, datorat expunerii unor factori specifici denumiți agenți cancerogeni profesionali, de natură chimică, fizică și biologică, cu care muncitorul intră în contact în cursul activității sale profesionale.

Vertical:

1. Afecțiune respiratorie profesională care este provocată de inspirația pulberilor de cuarț cu un anumit conținut de acid salicilic liber.
2. Boală în etiologia căreia preponderent sunt implicați factorii nocivi și nefavorabili ai mediului ocupațional sau ai procesului de muncă și duc la o pierdere temporară sau permanentă a capacității de muncă.
4. Ansamblu de modificări produse în organism, sub influența radiațiilor ionizante (radiațiile electromagnetice, razele Roentgen) sau radiațiile corpusculare (α , β).
6. Scăderea auzului produsă prin diferite mecanisme fiziopatologice.
9. Boală profesională cauzată de agentul infecțios din genul *Brucella*.

Integrăma 3-1

3

BOLI PROFESIONALE, BOLI LEGATE DE PROFESIE, CAPACITATEA DE MUNCĂ ȘI REABILITARE PROFESIONALĂ

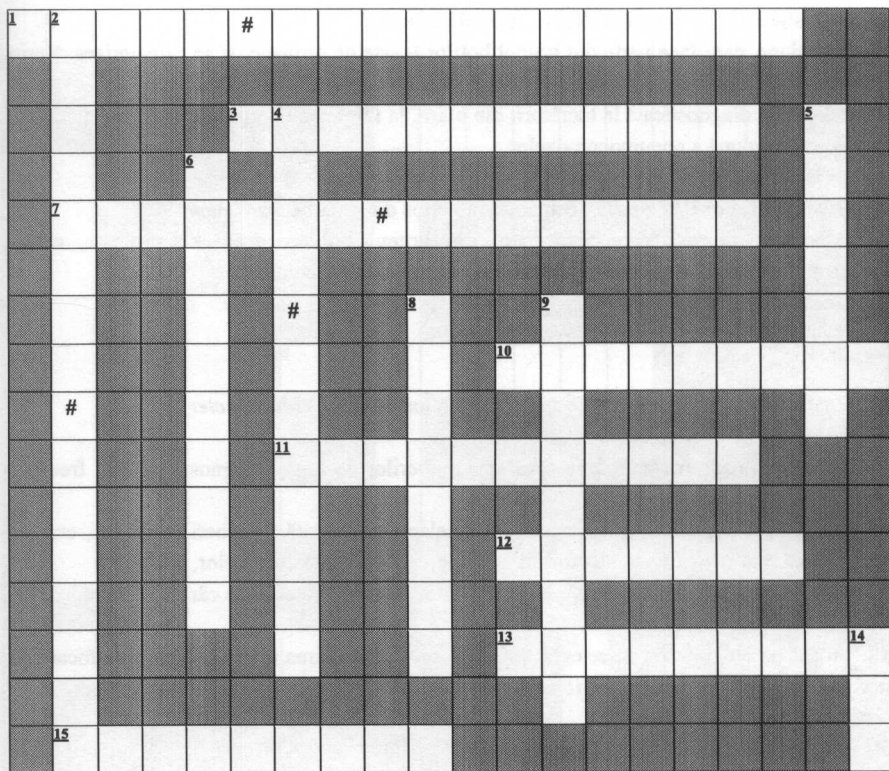
Orizontal:

1. Stare patologică cronică, progresivă, ce se caracterizează printr-o creștere mai mult sau mai puțin constantă a tensiunii arteriale.
3. Boală profesională cauzată de agentul infecțios din genul *Leptospira*.
7. Afecțiune cronică, de cele mai multe ori cu evoluție recidivantă și progresivă, ce se caracterizează prin distrofie fibrozivă a septurilor interalveolare și deformație morfostructurală a alveolelor.
10. Sindrom clinic-anatomic, care se caracterizează prin erupții cutanate pruriginoase.
11. Stare patologică cauzată de expunerea la substanțe toxice prezente în mediul ocupațional, legate de exercitarea unei profesii.
12. Reacție modificată a organismului față de substanțe străine sau alergeni, introduse pe căi variate (digestivă, respiratorie, contact direct, injecții).
13. Cea mai frecvent întâlnită formă de silicoză, care se instalează la o inhalare masivă și relativ îndelungată a aerului poluat cu pulberi de azbest.
15. Modificare patologică a organismului, folosită ca un sinonim pentru termenul „boală”.

Vertical:

2. Tulburări ce se caracterizează în primul rând cu senzație de fatigabilitate cronică în asociere cu multiple simptome sistemice și neuropsihice, cu durată mai mare de 6 luni și de o severitate, care reduce activitatea obișnuită.
4. Edem angio-nevrotic acut, rapid tranzitor, bine determinat, implică straturile mai profunde ale pielii, inclusiv țesutul celulo-adipos subcutanat.
5. Boală profesională cauzată de agent infecțios parazitar, transmis prin vector.
6. Pneumoconioză mai rar întâlnită în forma sa pură, care este provocată de inhalarea pulberilor minerale cu conținut de acid salicilic compozițional conjugat cu diverse elemente chimice active.
8. Tulburare a mecanismului de reglare a centrului nervos somn-veghe, care se manifestă prin lipsă de somn sau prin reducerea duratei și a profunzimii somnului.
9. Boală profesională infecțioasă, determinată mai frecvent la muncitorii din zootehnie.
14. Accident neurologic localizat, cu o durată mai mare de 24 ore, cauzat de o leziune vasculară cerebrală. (*Abreviere*)

Integramă 3-2

3

BOLI PROFESIONALE, BOLI LEGATE DE PROFESIE, CAPACITATEA DE MUNCĂ ȘI REABILITARE PROFESIONALĂ

Orizontal:

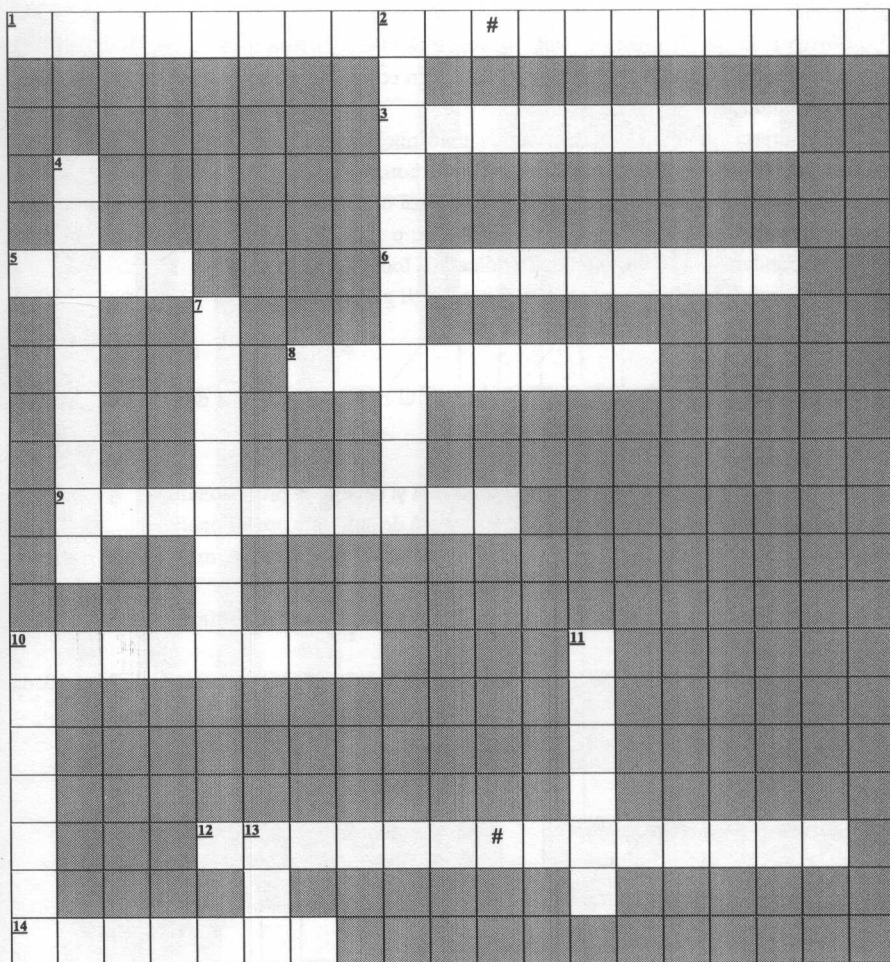
1. Afecțiune pulmonară înregistrată la muncitorii fabricilor avicole.
3. Metalconioză cauzată de pătrunderea în căile respiratorii a particulelor fine de beriliu și diagnosticată la furnaliști de oțeluri speciale ușoare.
5. Afecțiune, care face parte din grupul bolilor legate de profesie, și se caracterizează prin creșterea tensiunii arteriale în repaus. (*Abreviere*)
6. Silicatoză diagnosticată la lucrătorii din olărit, la fabricarea porțelanului și faianței.
8. Formă comună a pneumoconiozelor.
9. Boală profesională condiționată de expunerea la zgomot.
10. Boală profesională cauzată de agentul infecțios din genul *Clostridium*.
12. Afecțiune cronică, care face parte din grupul bolilor legate de profesie, ce se caracterizează printr-o glicozurie, provenind dintr-o hiperglicemie.
14. Boală profesională cauzată de agentul infecțios din genul *Bacillus*.

3

Vertical:

2. Boală profesională cauzată de agentul infecțios din genul *Mycobacterium*.
4. Intoxicație profesională cu plumb.
7. Metalconioză provocată prin inhalarea pulberilor de fier și diagnosticată mai frecvent la sudori și furnaliști.
10. Pneumopatie profesională, cauzată de inhalarea prelungită a pulberilor de talc, care se diagnostică mai cu seamă la lucrători din industria cauciucului, textilelor, hârtiei.
11. Acest analizator senzorial este afectat în condiții de producere cu câmp electromagnetic de frecvență supraînaltă.
13. Proces patologic acut, ce se caracterizează prin dezvoltarea unui sau a câtorva focare de necroză ischemică în miocard. (*Abreviere*)

Integrăma 3-3

BOLI PROFESIONALE, BOLI LEGATE DE PROFESIE, CAPACITATEA DE MUNCĂ ȘI REABILITARE PROFESIONALĂ

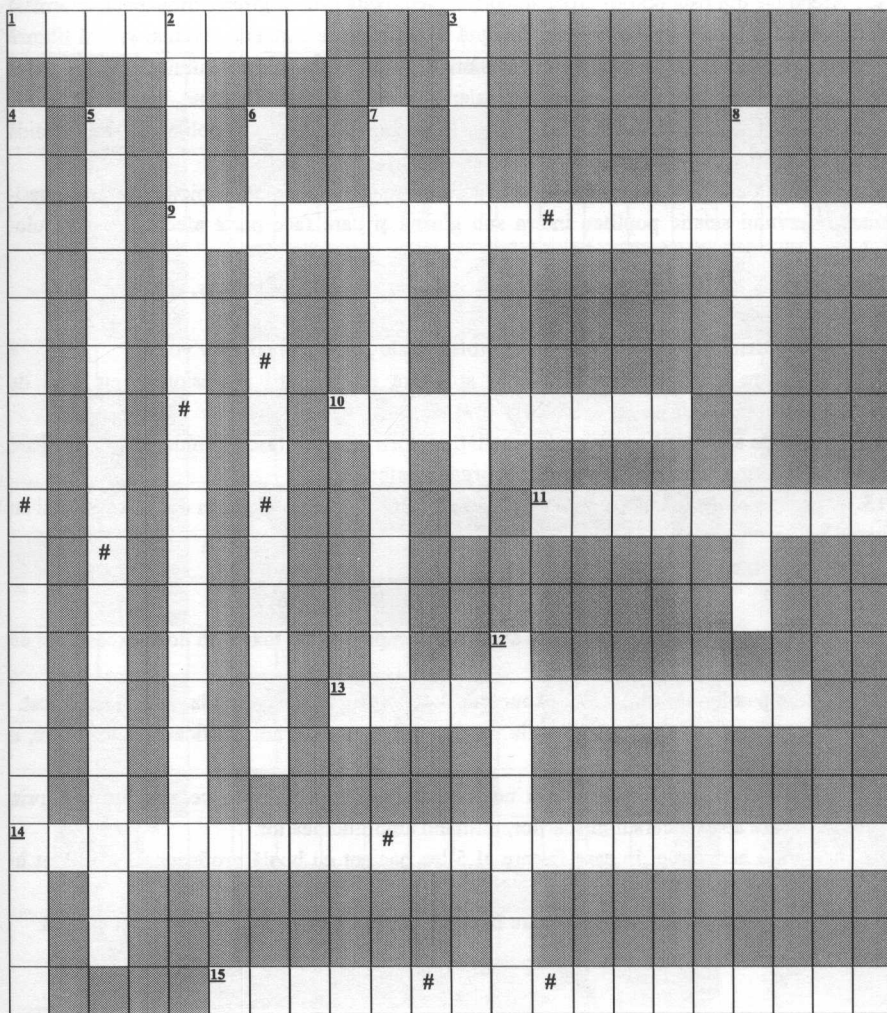
Orizontal:

1. Cea mai comună formă de antrax.
9. Ocupație care se situează pe locul 2 în structura morbidității profesionale în perioada anilor 1998-2014 în RM.
10. Sursă principală de infecție în leptospiroză.
11. Afecțiuni profesionale ale pielii provocate prin contacte repetate, cu substanțe sau agenți la locul de muncă.
13. Degenerescenta celulelor nervoase ale unui nucleu cenușiu central, în urma expunerii îndelungate la mangan, mercur și monoxid de carbon.
14. Activitate prin care o persoană își poate realiza o imagine reală și completă despre sine, despre propria persoană astfel încât să desfășoare o muncă care îi oferă satisfacții, în acest fel are un randament și o productivitate ridicată la locul său de muncă.
15. Boală profesională în urma expunerii la vibrații generale.

Vertical:

2. Formațiune tumorală malignă, situată la nivelul laringelui, cauzată de noxe profesionale ca azbestul, pulberi de lemn ș.a.
3. Respirație suflantă.
4. Factor determinant al conjunctivitei, cheratitei și cataractei profesionale.
5. Măsură întreprinsă pentru pacienții care suferă de surditate profesională.
6. Poziția corpului cel mai des adoptată de bolnavii cu colică saturnină (intoxicație cu plumb).
7. Afecțiune care a ocupat primul loc în structura morbidității profesionale în perioada anilor 1998-2014 în RM.
8. Profesie care se situează pe primul loc în structura morbidității profesionale în perioada anilor 1998-2014 în RM.
12. Boala analizatorului vizual la lucrătorii cu compușii organofosforici.

Integramă 3-4

BOLI PROFESIONALE, BOLI LEGATE DE PROFESIE, CAPACITATEA DE MUNCĂ ȘI REABILITARE PROFESIONALĂ

Orizontal:

2. Afecțiune din lista bolilor profesionale, caracterizată prin lărgirea permanentă, anormală a alveolelor la bronhiiolele terminale, însoțită de distrugerea peretelui alveolar și fără fibroză evidentă, apărută în urma expunerii profesionale la diferite substanțe chimice: fumul produs de arderea substanțelor chimice, dar și inhalarea de praf provenit din lemn, bumbac, etc.
5. Sindrom care se caracterizează prin asocierea silicozei cu poliartrita reumatoidă (pneumoconioza reumatoidă).
6. Sindrom care se caracterizează prin durere, înțepenire a plantei piciorului și comprimarea nervului sciatic popliteu intern sub gleznă și care face parte afecțiunile musculo-scheletice.
7. Disfuncția nervilor periferici cauzată de expunerea la plumb, mercur, arsen.
8. Unul din semnele clinice a alergiei.
12. Una din denumirile oficiale ale bolii profesionale „noduli ai corzilor vocale”.
13. Boală care a ocupat primul loc în structura morbidității profesionale cu grad de dizabilitate în perioada anilor 1998-2014 în RM.
14. Con tracție simultană a mai multor unități motorii dintr-un fascicul muscular, care apare secundar în urma expunerii la pesticidele organofosforice.
15. Afecțiune profesională cauzată de fluor sau compușilor săi toxici, în doze excesive și cu expunere îndelungată.

Vertical:

1. Afecțiune profesională cauzată de arsen sau compușilor săi toxici, în doze excesive și cu expunere îndelungată.
3. Una din patologiile cauzate de expunerea îndelungată a pacientului la pulberi de azbest.
4. Pregătire sau instruire profesională pentru obținerea unei noi calificări profesionale, a unei noi meserii.
9. Afecțiune cronică, deformată și neinflamatorie a articulațiilor, ce se manifestă prin dureri vii, care apar în cursul mișcărilor, limitând amplitudinea lor.
10. Ramură a economiei în care fiecare al 5-lea pacient cu boală profesională a activat în perioada anilor 1998-2014 în RM.
11. Boală cronică pulmonară care apare în urma inhalării pulberilor de bumbac și cânepă.

Integrarea 3-5

1			2	3					#										
																			4
			5						#										
6									#										
			7																
				#			8		9										
10																			11
12								#											
			13																
			14																
										15									

3

BOLI PROFESIONALE, BOLI LEGATE DE PROFESIE, CAPACITATEA DE MUNCĂ ȘI REABILITARE PROFESIONALĂ

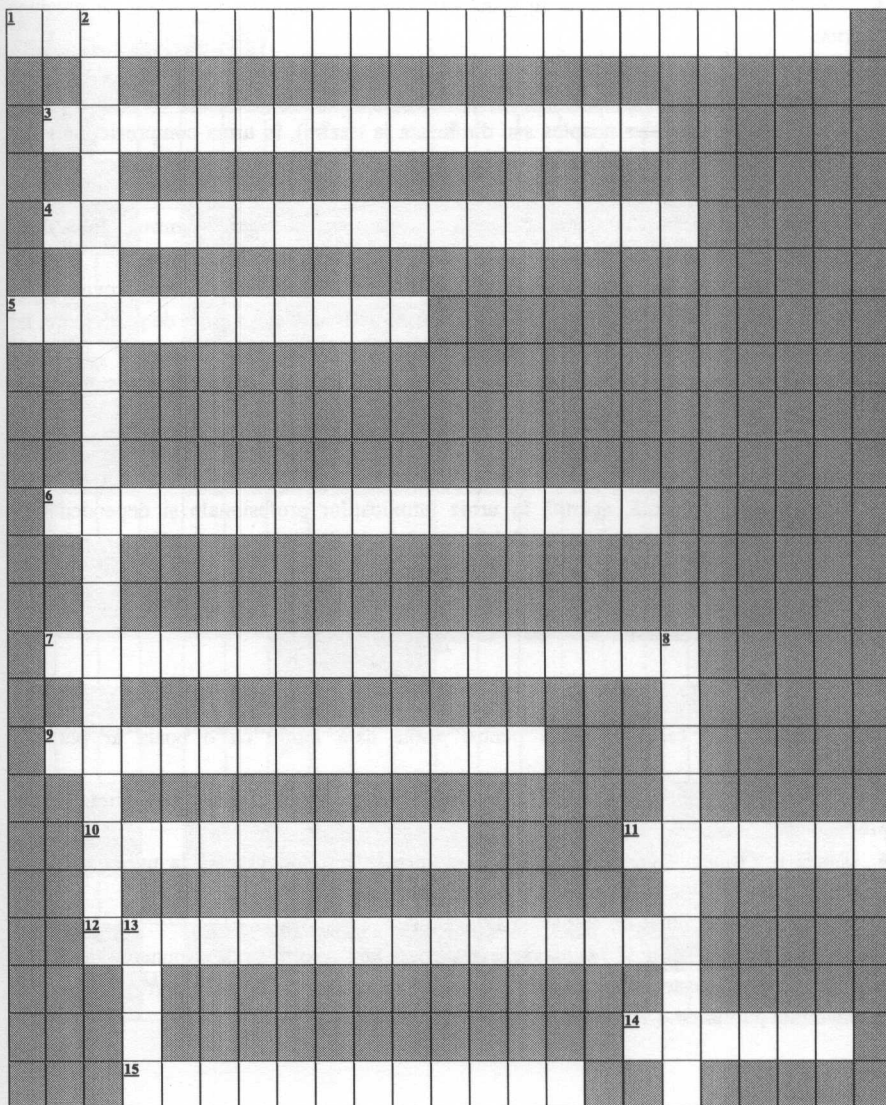
Orizontal:

1. Unul din semnele clinice ale astmului bronșic, bronșitei, fibrozei chistice etc.
3. Manifestare clinică descrisă în cursul unei encefalopatii incipiente în urma expunerii la pesticide organofosforice.
4. Substanță chimică de care depinde gravitatea și caracterul silicozei.
5. Varietate de tumoare malignă a sistemului nervos central, care are ca factor etiologic hidrocarburile aromatice (funingine, gudroane), uleiuri minerale.
6. Angajați cărora, ca măsură de profilaxie, li se recomandă vaccinarea cu vaccinul antihepatită B.
7. Sindrom care se caracterizează prin durere, înțepenire a plantei piciorului și comprimare a nervului sciatic popliteu intern sub gleznă și care face parte din afecțiunile musculo-scheletale.
9. Ansamblul de semne clinice și rezultatele examinării pacientului, cu scopul de diagnostic.
10. Gradul de dizabilitate care se caracterizează prin deficiențe funcționale accentuate, provocate de afecțiuni, defecte, traume, care conduc la limitări de activitate și restricții de participare, iar capacitatea de muncă este păstrată în proporție de 25–40%.
11. Sindrom cu manifestări de compresie excesivă a unui mușchi al membrului superior în loja sa aponevrotică.
12. Unul din semnele clinice ale alergiei.
14. Boală profesională, caracterizată prin afecțiuni ale mâinii localizate la nivelul țesuturilor moi ale feței dorsale a articulațiilor metacarpofalangiene și interfalangiene proximale, ce apare la persoanele care lucrează în genunchi, sprijinindu-se pe fața dorsală a mâinii (montatori de mochetă, parchetari).
15. Obținere de cunoștințe și deprinderi într-o arie restrânsă din sfera de cuprindere a unei ocupații sau profesii.

Vertical:

2. Ramură în care au activat 17% din pacienții diagnosticați cu boală profesională în perioada anilor 1998-2014 în RM.
8. Complicație a bruceloziei.
13. Afecțiune din lista bolilor profesionale, care se caracterizează prin disfuncții reactive induse de iritanți și substanțe chimice (gaze, fumuri și vapori). (*Abreviere*)

Integrăma 3-6

BOLI PROFESIONALE, BOLI LEGATE DE PROFESIE, CAPACITATEA DE MUNCĂ ȘI REABILITARE PROFESIONALĂ

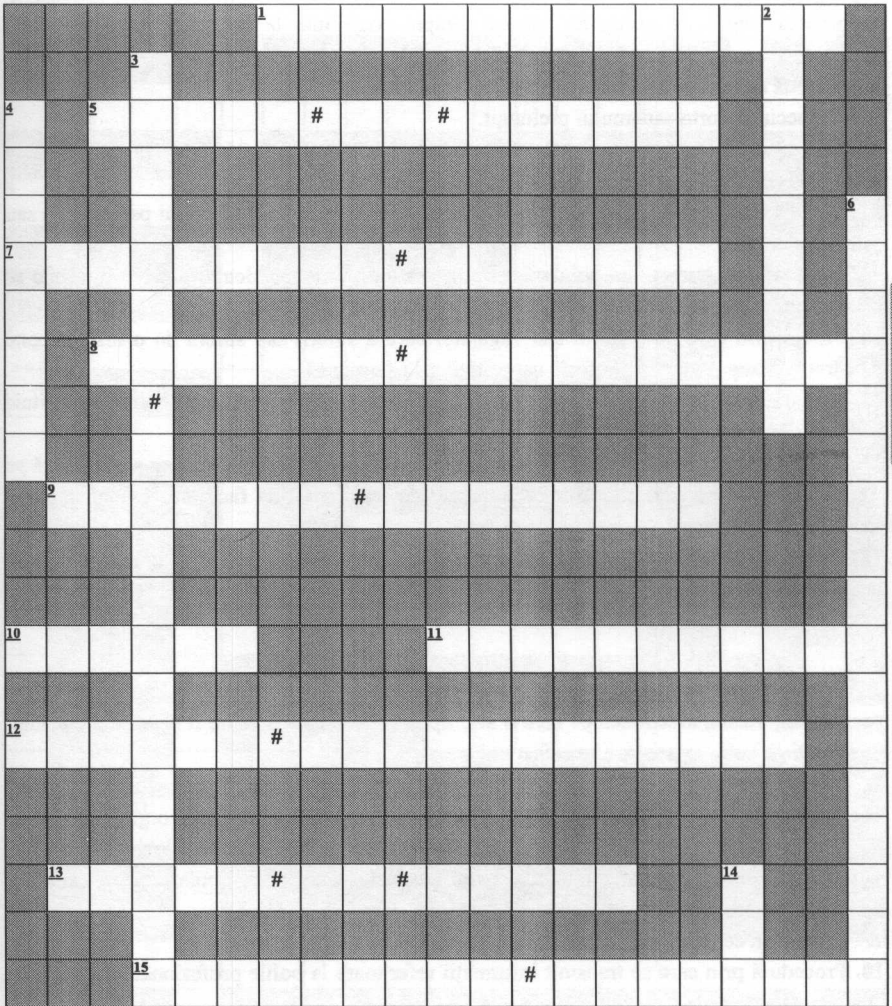
Orizontal:

1. Modificări patologice apărute în urma expunerii organismului la variații de presiune internă.
5. Patologia care afectează muncitori supuși unor compresii sau decompresii foarte rapide.
7. Sindrom caracterizat printr-o senzație de amorțire, de furnicătură sau chiar de durere a degetelor (survine mai ales noaptea sau dimineața la trezire), în urma compresiei nervului median, pe fața anterioară a încheieturii mâinii.
8. Leziuni renale temporare induse de toxicele profesionale.
9. Formarea profesională care asigură pregătirea necesară pentru dobândirea competențelor profesionale minime necesare pentru obținerea unui loc de muncă.
10. Dizabilitate care se caracterizează prin deficiențe funcționale severe provocate de afecțiuni, defecte, traume, care conduc la limitări de activitate și restricții de participare, iar capacitatea de muncă este păstrată în proporție de 0–20% de cazuri.
11. Patologie care face parte din lista bolilor profesionale, cauzată de sistemele de condiționare și umidificare a aerului.
12. Afecțiune profesională, deseori asociată cu o conjunctivită, sinusită și alte patologii, cauzată de mucegai, scuamele animalelor, polen etc.
13. Bronșiolită obliterantă, apărută în urma intoxicațiilor profesionale și dependentă de concentrație, durata de expunere și solubilitatea în soluții apoase a pulberilor organice, cu sindrom de iritație a căilor aeriene superioare.
15. Ocupație care s-a situat pe primul loc în structura morbidității profesionale și cu grad de dizabilitate în perioada anilor 1998-2014 în RM.

Vertical:

2. Procedură prin care se indică pentru prima dată faptul că o boală ar putea fi profesională.
3. Proces de instruire prin care se asigură creșterea și diversificarea competențelor profesionale.
4. Boală profesională cauzată de expunerea intensivă și îndelungată la unele substanțe chimice (benzen, etilen-oxid) și / sau la radiații ionizante.
6. Patologie profesională combinată și agravată de tuberculoză.
14. Pneumoconioză benignă, necolagenă, care apare după mulți ani de expunere (20-30 ani) și pentru apariția acestei afecțiuni este necesară o acumulare de 20-40 g praf de cărbune în parenchimul pulmonar. (*Abreviere*)

Integrăma 3-7

3

BOLI PROFESIONALE, BOLI LEGATE DE PROFESIE, CAPACITATEA DE MUNCĂ ȘI REABILITARE PROFESIONALĂ

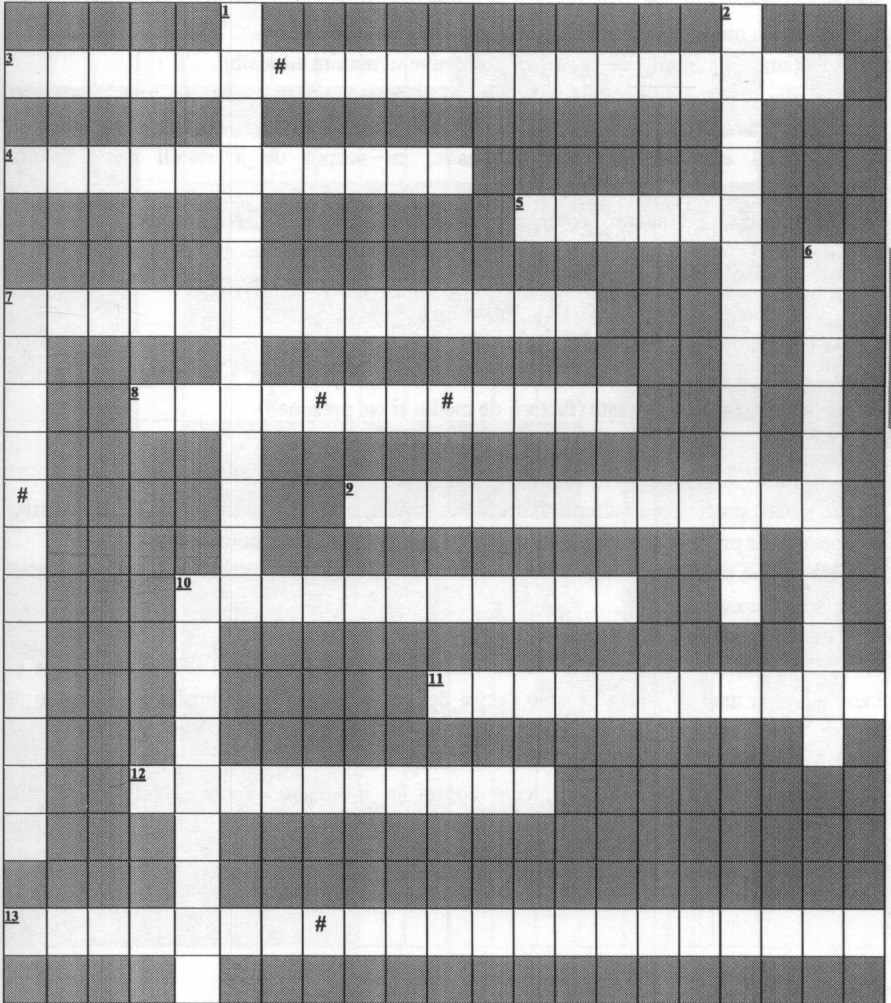
Orizontal:

3. Terapie care are drept scop ajutorarea oamenilor să își recâștige independența în majoritatea arilor de existență; această terapie contribuie la creșterea încrederii și la reintegrarea socială a unui individ.
4. Metodă de terapie prin muzică și sunete armonioase.
5. Consecință a ortostatismului prelungit.
7. Utilizarea terapeutică a radiațiilor Gamma de înaltă energie (1,25 MeV), provenind de la o sursă de cobalt radioactiv, pentru a distruge celulele canceroase.
8. Metodă terapeutică, care constă în îngrijirea prin somn a unor afecțiuni psihologice sau psihosomatice.
9. Metodă de tratare a bolnavilor prin influențarea psihicului lor, utilizându-se persuasiunea, hipnoza, sugestia etc.
10. Proces prin care muncitorul sau angajatul care a suferit sau suferă de o maladie este încadrat în câmpul muncii conform capacității sale de muncă.
11. Metodă de tratament a unor boli, în care munca manuală depusă de bolnav constituie factorul activ al vindecării.
12. Folosirea terapeutică a creației artistice pentru a ajuta fiecare persoană să se înțeleagă pe sine, să se elibereze de anxietățile acumulate, de tensiuni și să faciliteze comunicarea și relaționarea în colectiv.
13. Tulburare de anxietate apărută în urma unui accident traumatic (*psihologic și fiziologic*) la locul de muncă.

Vertical:

1. Programe de gimnastică de recuperare special concepute, ținând cont de constituția pacientului, vârsta, afecțiunea pe care o are, tipul de activitate pe care îl desfășoară, stadiul de evoluție a bolii, existența altor afecțiuni.
2. Metodă complexă de tratament, ce folosește băile pentru ameliorarea sau tratarea unor afecțiuni ale unui organ, sistem de organe, parte a corpului sau a întregului organism.
6. Procedură care utilizează frigul sub formă de gheață pentru a distruge leziunile cutanate și face parte din tratamentul inițial al entorselor, al rupturilor musculare și al leziunilor tendoanelor.
7. Tratament ce folosește proprietățile terapeutice ale apelor termale.
10. Procedură prin care se transmit informații referitoare la bolile profesionale declarate în conformitate cu atele legislative în vigoare.

Integrarea 3-8

3

BOLI PROFESIONALE, BOLI LEGATE DE PROFESIE, CAPACITATEA DE MUNCĂ ȘI REABILITARE PROFESIONALĂ

Orizontal:

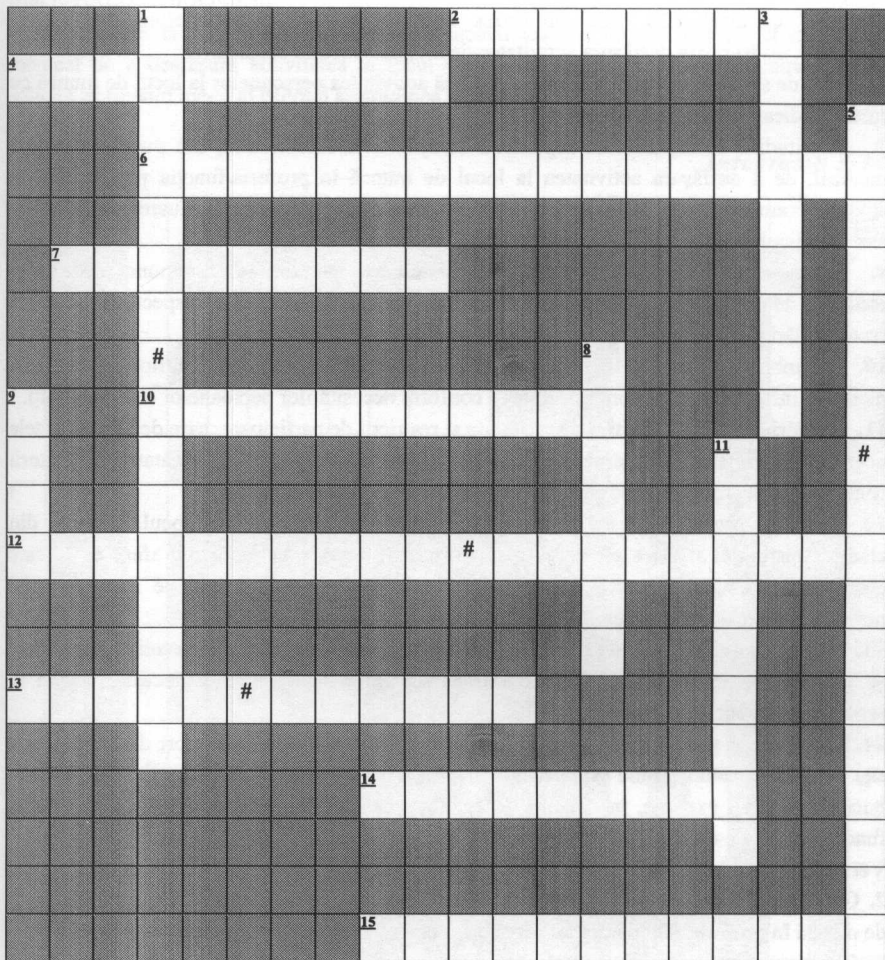
2. Dizabilitate care se caracterizează prin deficiențe funcționale medii, provocate de afecțiuni, defecte, traume, care conduc la limitări de activitate și restricții de participare, iar capacitatea de muncă este păstrată în proporție de 45–60%.
4. Afecțiune determinată de zgomotul peste nivelul maxim admisibil.
6. Maladie cauzată de expunerea la amino- și nitro-derivații, oxizii de azot din mediul ocupațional, caracterizată prin incapacitatea hemoglobinei de a lega și a transporta oxigenul.
7. Procedură efectuată în mod sistematic, cu scopul de a stabili caracterul de profesionalitate a bolii semnalate.
10. Starea organismului, care semnalizează o stare de precomă sau comă diabetică.
12. Unul din simptomele specifice ale bolii profesionale - Tetanos.
13. Caracterul debutului fotooftalmiilor.
14. Boală profesională cauzată de iluminatul inadecvat în mine.
15. Afecțiuni/deficiențe, limitări de activitate și restricții de participare, care denotă aspectele negative ale interacțiunii dintre individ (care are o problemă de sănătate) și factorii contextuali în care se regăsește (factorii de mediu și cei personali).

Vertical:

1. Formarea profesională ulterioară formării inițiale, care asigură adulților fie dezvoltarea competențelor profesionale deja dobândite, fie dobândirea de noi competențe
3. Afecțiunea aparatului respirator produsă prin inhalarea în mod îndelungat a pulberilor de oxid de aluminiu.
5. Leziuni renale induse de toxicele profesionale.
8. Sindrom inclus în lista bolilor profesionale de japonezi în anul 1987, cu simptome de incapacitate a unei persoane de a se detașa de problemele aferente profesiei și locului de muncă, de a se relaxa, de auto-extenuare, care duce la grave tulburări neurovegetative.
9. Patologie profesională și principala consecință a tabagismului.
11. Patologie ereditară a vederii, care constă în incapacitatea de a distinge culorile, diagnosticarea acestei anomalii este importantă în timpul examenului medical la angajarea șoferilor profesionali.

Integramă 3-9

3

BOLI PROFESIONALE, BOLI LEGATE DE PROFESIE, CAPACITATEA DE MUNCĂ ȘI REABILITARE PROFESIONALĂ

Orizontal:

1. Complex de măsuri medicale, profesionale, sociale și pedagogice orientate spre recuperarea sau compensarea funcțiilor dereglate ale organismului și capacității de muncă a persoanei cu dizabilități care, din cauza stării de sănătate în interacțiune cu diverse obstacole, nu își poate desfășura activitatea de muncă conform calificării.

4. Stări de sănătate ce limitează sau împiedică activitatea persoanelor la locul de muncă cu factori indicați de risc profesional.

7. Inaptitudine în muncă care reprezintă incapacitatea lucrătorului, din punct de vedere medical, de a desfășura activitatea la locul de muncă în profesia/funcția pentru care se solicită examenul medical privind aptitudinea în muncă, până la reevaluarea sănătății de către medicul în patologii profesionale.

9. Aptitudine în muncă care reprezintă capacitatea lucrătorului, din punct de vedere medical, de a desfășura activitatea la locul de muncă în condițiile respectării anumitor recomandări medicale.

10. Ansamblu de măsuri și lucrări de adaptare a mediului fizic, transporturilor, precum și a mediului informațional și comunicațional, conform necesităților persoanelor cu dizabilități.

11. Afectări/deficiențe, limitări de activitate și restricții de participare, care denotă aspectele negative ale interacțiunii dintre individ (care are o problemă de sănătate) și factorii contextuali în care se regăsește (factorii de mediu și cei personali).

12. Activitate profesională a persoanei cu dizabilități, care cuprinde locul de lucru din clădirea instituției și orice alt loc din interiorul instituției, precum și din afara ei, la care persoana cu dizabilități are acces în timpul exercitării sarcinilor sale de lucru, adaptat nevoilor acesteia, inclusiv echipamentul și căile de acces.

13. Servicii individualizate de asistență (în diferite domenii, ce răspund nevoii de mobilitate și altor nevoi ale copilului sau adultului cu dizabilități severe, care necesită sprijin în procesul de integrare în societate.

14. Modificările și ajustările necesare și adecvate, care nu impun un efort disproportionat sau nejustificat, atunci când este necesar, pentru a permite persoanelor cu dizabilități să se bucore sau să-și exercite, în condiții de egalitate cu ceilalți, toate drepturile și libertățile fundamentale ale omului.

Vertical:

2. Capacitatea lucrătorului, din punct de vedere medical, de a desfășura activitatea la locul de muncă în profesia/funcția pentru care se solicită examenul medical.

3. Complex de măsuri acordate la toate etapele de asistență medicală (primară, secundară și terțiară) persoanelor cu disfuncționalități și dizabilități, orientate spre menținerea sănătății și a calității vieții lor pentru prevenirea apariției sau reducerea dizabilităților prin aplicarea coordonată și combinată a diverselor metode de recuperare medicală, funcțională și psihică.

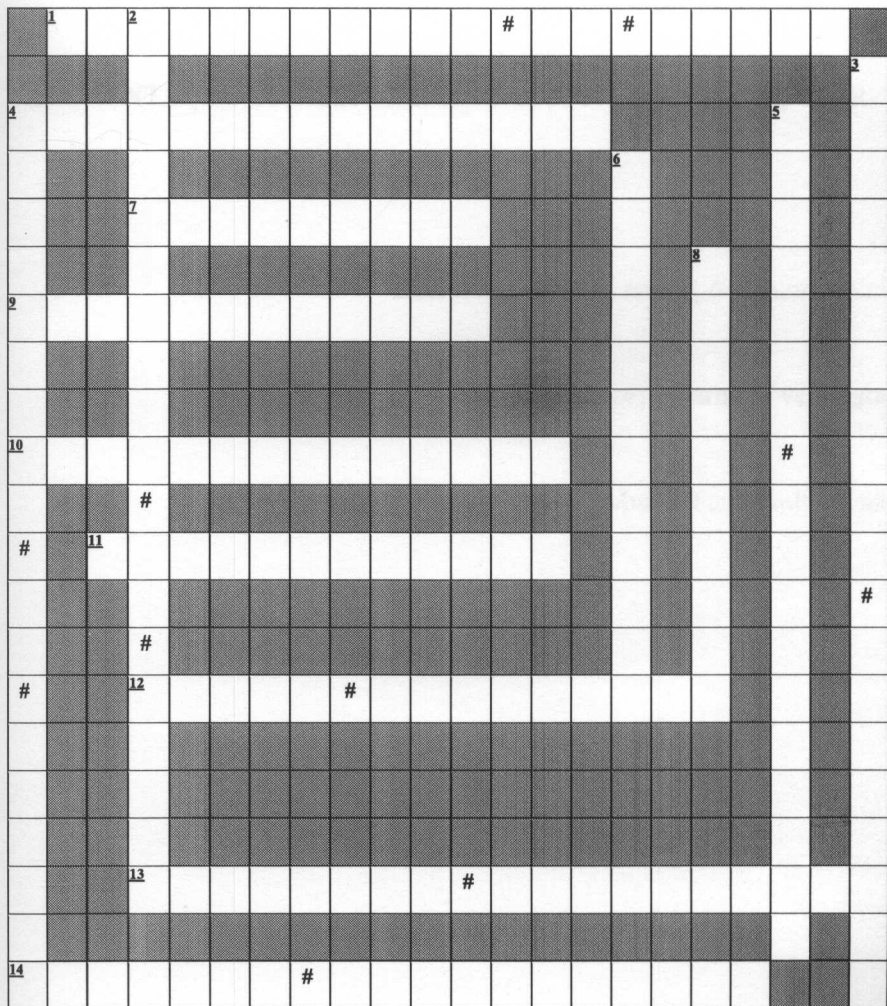
4. Raportul dintre posibilitățile biologice individuale și solicitarea profesională, determinat de abilitățile fizice și intelectuale, precum și de nivelul de integrare socio-profesională, care ține de pregătire și de experiență.

5. Document în care sunt stabilite recomandările generale privind activitățile și serviciile de care persoana cu dizabilități are nevoie în procesul de incluziune socială.

6. Instituție a cărei capital statutar este deținut în proporție de 100% de societățile și asociațiile obștești ale persoanelor cu dizabilități, create pentru realizarea scopurilor statutare proprii, în cadrul cărora 50% și mai mult din numărul total al lucrătorilor angajați sunt persoane cu dizabilități.

8. Inaptitudine în muncă care reprezintă incapacitatea lucrătorului din punct de vedere medical de a desfășura activitatea la locul de muncă în profesia/funcția pentru care se solicită examenul medical privind aptitudinea în muncă.

Integramă 3-10

**BOLI PROFESIONALE, BOLI LEGATE DE PROFESIE,
CAPACITATEA DE MUNCĂ ȘI REABILITARE PROFESIONALĂ**

Bibliografie: 8, 14, 20, 26, 27, 28, 33, 35, 36, 40, 54, 55, 58.

ALIMENTAȚIA CURATIV-PROFILACTICĂ A ANGAJAȚILOR

Lucrul are rădăcini amare, dar fructe dulci

Cine vara muncește, iarna se veselește

Munca bună mult adună

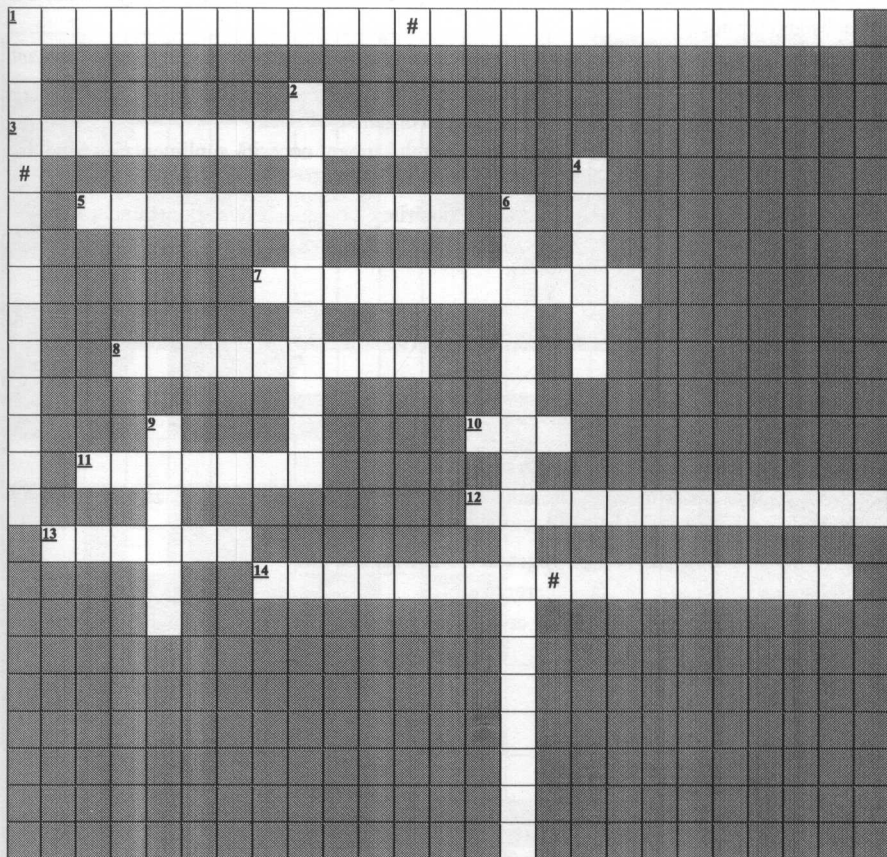
Orizontal:

1. Alimentația cu menirea de a reduce acțiunea factorilor industriali nocivi și profilaxia patologiilor profesionale.
3. Principiu al alimentației curativ-profilactice.
5. Vitamina, insuficiența căreia duce la scăderea rezistenței hemolitice a eritrocitelor în cazul acțiunii substanțelor toxice asupra organismului.
7. Tip de produse alimentare incluse în rația nr.1, care stimulează metabolismul lipidic în ficat.
8. Rol al alimentației curativ-profilactice pentru organismul uman.
10. Numărul rației recomandată muncitorilor care activează sub acțiunea radiațiilor ionizante.
11. Cale de biotransformare a toxinelor industriale facilitată de alimentația curativ-profilactică.
12. Substanțe chimice ce acționează asupra muncitorilor care beneficiază de rația nr.5.
13. Condiții de lucru care necesită alimentație curativ-profilactică.
14. Substanțe chimice ce acționează asupra muncitorilor care beneficiază de rația nr.3.

Vertical:

1. Vitamina ce intră în componența rației nr.7.
2. Preparate de care beneficiază salariații ce lucrează în condiții cu temperatura aerului ridicată (rația nr.7).
4. Substanță chimică ce acționează asupra muncitorilor care beneficiază de rația nr.4.
6. Denumirea rației nr.2.
9. Substanțe care pot accelera absorbția toxicelor din tractul gastrointestinal.

Integrana 4-1

4

Orizontal:

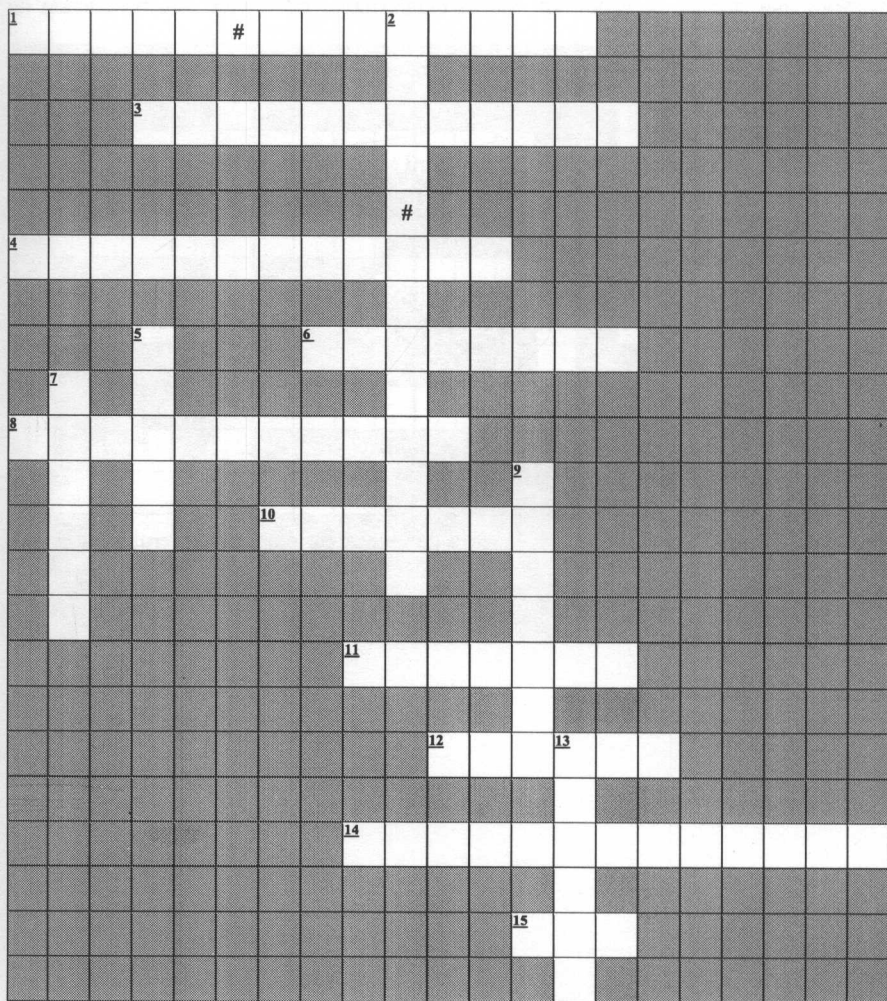
1. Produs alimentar de origine animalieră permis în rația nr.2.
3. Funcție a vitaminelor E, C, A care preîntâmpină acțiunea toxică asupra organismului a substanțelor nocive.
4. Apă, ce se va distribui la locurile de muncă unde temperatura aerului depășește constant 30°C.
6. Aminoacid cu proprietăți de radioprotecție în organismul uman.
8. Factor fizic, care acționând asupra organismului uman, necesită suplimentarea rației cu preparate vitaminice.
10. Vitamina ce se eliberează suplimentar la lucrările cu compușii fluorului (rația nr.2).
11. Denumirea vitaminei B1.
12. Produs lactat acid.
14. Vitamine solubile în apă.
15. Numărul felului de bucate în care se adaugă preparate vitaminice liposolubile.

Vertical:

2. Vitamina cu care este suplimentată rația nr.5.
5. Produs alimentar de origine animalieră inclus în rația nr.1, care stimulează metabolismul lipidic în ficat.
7. Produse alimentare de origine vegetală incluse în rația nr.3.
9. Substanțe nutritive cu funcție energogenă.
13. Substanță ce provoacă intoxicație cronică la muncitorii care beneficiază de rația nr.4.

Integrana 4-2

4

ALIMENTAȚIA CURATIV-PROFILACTICĂ A ANGAJAȚILOR

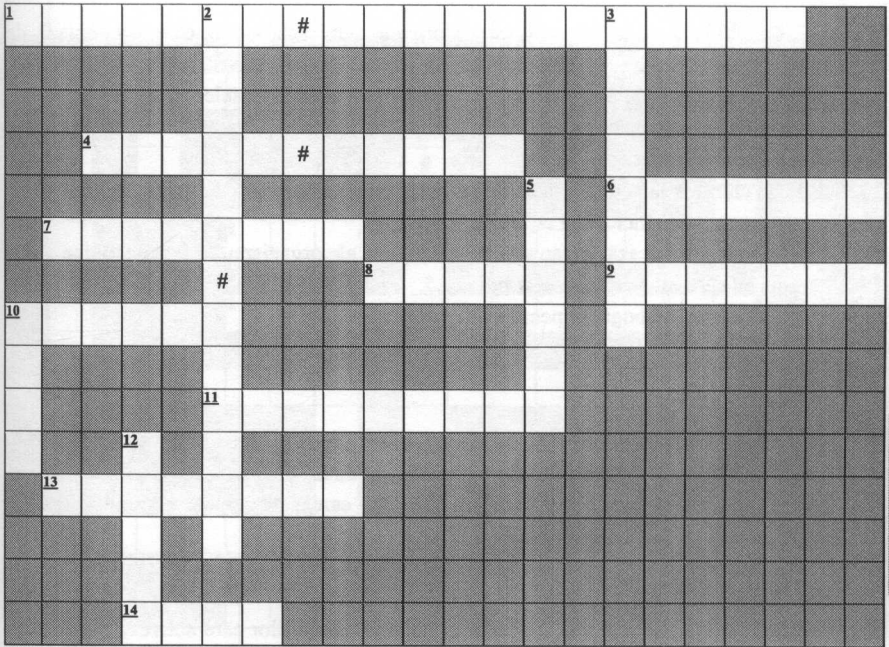
Orizontal:

1. Produse alimentare de origine animalieră incluse în rația nr.3.
4. Produs alimentar inclus în rația nr.2.
6. Substanțe chimice ce acționează asupra organismului salariaților care beneficiază de rația nr.6.
7. Substanțe cu care se suplimentează rația muncitorilor care activează la temperaturi înalte.
8. Lista bucatelor finite.
9. Substanța ce provoacă intoxicație la muncitorii care beneficiază de rația nr.4.
10. Profesia în care se permite servirea alimentației curativ-profilactice la sfârșitul activității.
11. Pomușoare incluse în rația nr.1.
13. Formă de depozitare a glucidelor în ficat și mușchi.
14. Numărul felului de bucate în care se adaugă preparate vitaminice hidrosolubile.

Vertical:

2. Sistem de organe asupra căruia rația nr.5 exercită rol profilactic.
3. Produs alimentar de origine animalieră inclus în rația nr.2.
5. Produse alimentare bogate în pectină.
10. Băutură caldă ce se distribuie la locurile de muncă cu temperatura aerului joasă (sub 5°C).
12. Organ asupra căruia rația nr.5 exercită rol profilactic.

Integrana 4-3

ALIMENTAȚIA CURATIV-PROFILACTICĂ A ANGAJAȚILOR

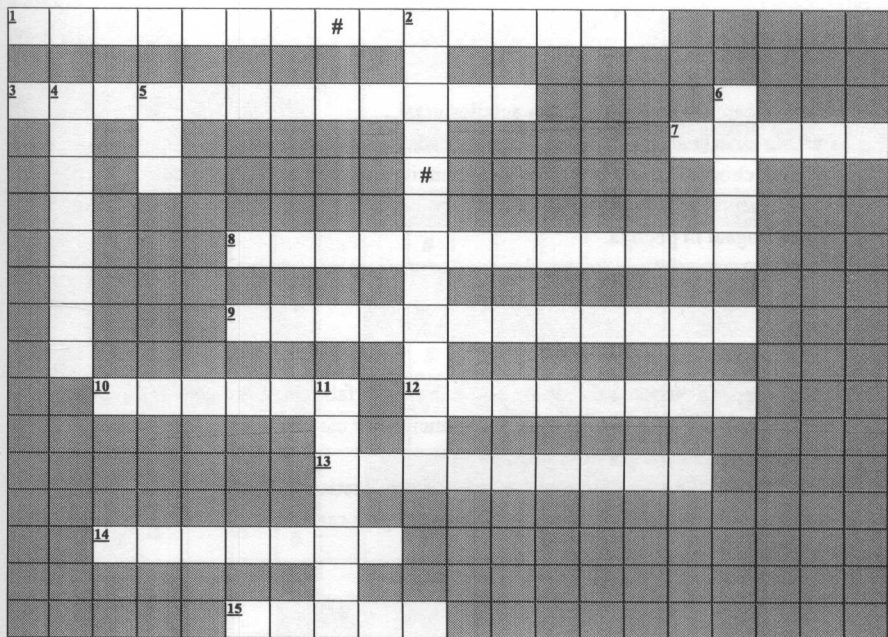
Orizontal:

1. Produse alimentare de origine animalieră permise în rația nr.2.
3. Produse alimentare distribuite salariaților ce efectuează lucrări cu substanțe radioactive în mod deschis.
7. Substanță chimică ce acționează asupra organismului salariaților care beneficiază de rația nr.6.
8. Tip de toxice, la pătrunderea cărora în organism este interzis laptele.
9. Substanțe chimice dăunătoare la care sunt expuși salariații care beneficiază de 500 ml de lapte proaspăt (rația nr.6).
10. Substanța chimică ce acționează asupra muncitorilor care beneficiază de rația nr.4.
12. Produse de patiserie incluse în rația nr.3.
13. Vitamina care stimulează mecanismele de adaptare ale organismului față de toxice.
14. Vitamina cu care este suplimentată rația nr.5.
15. Preparat de cofetărie bogat în pectine.

Vertical:

2. Vitamina inclusă în rația nr.8 pentru salariații care lucrează la recoltarea tutunului.
4. Produs alimentar de origine animalieră bogat în cisteină.
5. Numărul rației alimentare destinată muncitorilor care sunt supuși acțiunii fluorului, acidului azotic, metalelor alcaline etc.
6. Produs alimentar de origine animalieră inclus în rația nr.1, care stimulează metabolismul lipidic în ficat.
11. Vitamina, ce intră în componența rației destinate muncitorilor care activează în condiții cu radiații termice intensive (rația nr.7).

Integrana 4-4

ALIMENTAȚIA CURATIV-PROFILACTICĂ A ANGAJAȚILOR

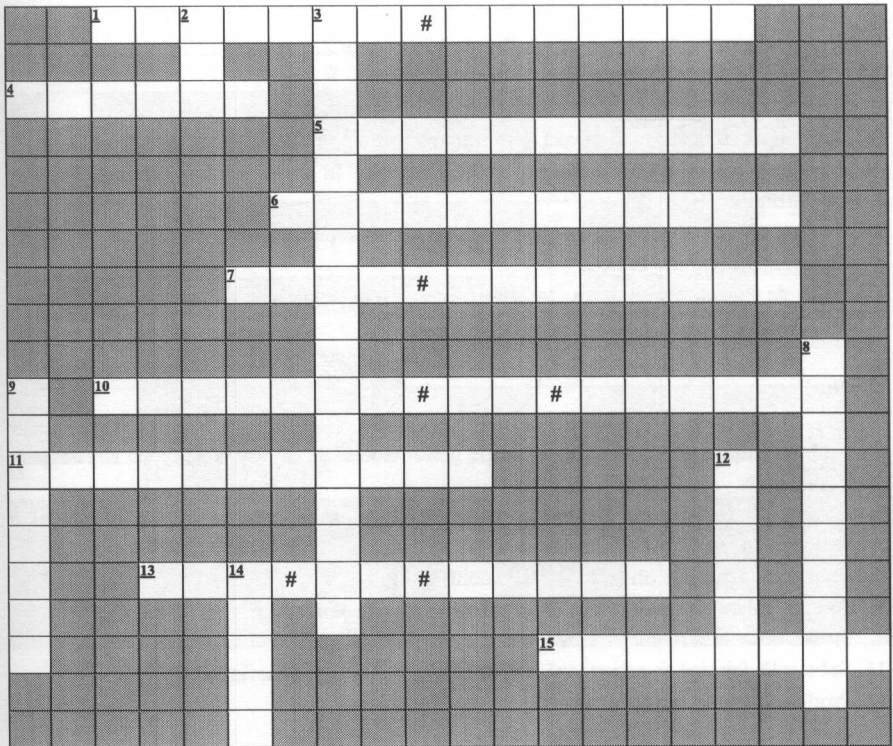
Orizontal:

1. Produse alimentare de origine animalieră incluse în rația nr.4.
4. Produse alimentare de origine vegetală, incluse în rația nr.1, care stimulează metabolismul lipidic în ficat.
5. Preparate recomandate muncitorilor care lucrează în condițiile acțiunii prafului cu conținut de nicotină.
6. Substanțe care împiedică oxidarea acizilor grași.
7. Vitamina cu care se suplimentează rația nr.2 la lucrări cu fosgen.
10. Substanță chimică ce acționează asupra muncitorilor care beneficiază de rația nr.5.
11. Necesitate biologică a organismului.
13. Băutură bogată în pectină.
15. Trofine care necesită cantitate mai mare de energie pentru digestie.

Vertical:

2. Numărul rației destinate salariaților care lucrează la fabricarea produselor din tutun.
3. Substanțe chimice ce acționează asupra muncitorilor care beneficiază de rația nr.3.
8. Una din funcțiile substanțelor nutritive.
9. Modalitate de eliberare a alimentației curativ-profilactice.
12. Substanțe nutritive în urma oxidării cărora se degajă cea mai mare cantitate de energie.
14. Produs alimentar cel mai sărac în glucide.

Integrana 4-5

4

ALIMENTAȚIA CURATIV-PROFILACTICĂ A ANGAJAȚILOR

Orizontal:

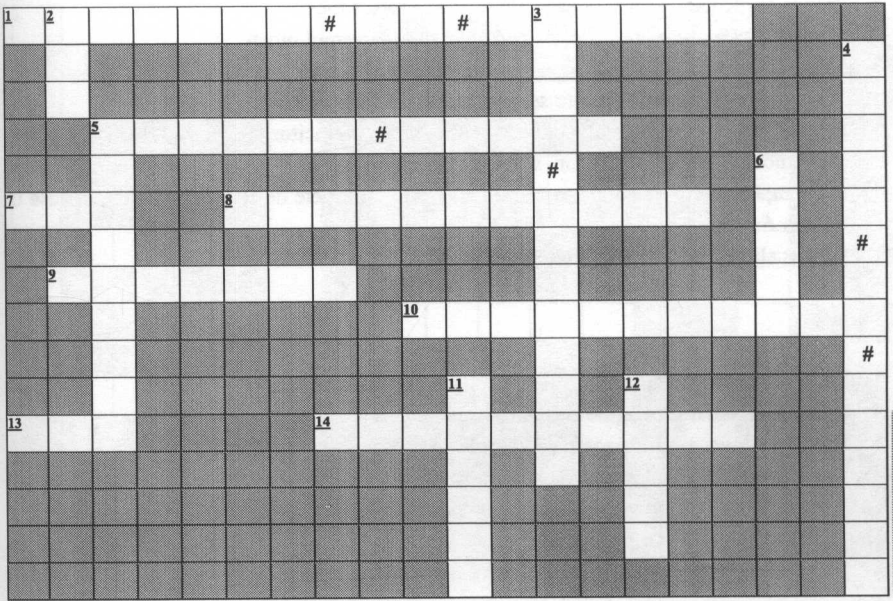
1. Substanță chimică ce acționează asupra organismului muncitorilor care beneficiază de rația nr.5.
5. Produs alimentar de origine vegetală inclus în rația nr.2.
7. Numărul de rații alimentare curativ-profilactice.
8. Rol al alimentației curativ-profilactice pentru organismul uman.
9. Substanțe chimice ce acționează asupra muncitorilor care beneficiază de rația nr.3.
10. Funcție a vitaminei C, tiaminei, piridoxinei etc. în cazul acțiunii toxicelor asupra organismului.
13. Produse alimentare de origine animalieră incluse în rația nr.1, care stimulează metabolismul lipidic în ficat.
14. Cale de biotransformare a toxicelor industriale facilitată de alimentația curativ-profilactică.

Vertical:

2. Numărul rației alimentației de protecție pentru salariații expuși la acțiunea substanțelor radioactive.
3. Vitamina cu care este suplimentată rația nr.2, în scopul preîntâmpinării depozitării toxicelor în organism.
4. Produs alimentar de origine vegetală inclus în rația nr.4.
5. Aminoacid cu proprietăți de radioprotecție în organismul uman.
6. Produs alimentar de origine animalieră inclus în rația nr.3.
11. Substanță chimică ce acționează asupra muncitorilor care beneficiază de rația nr.4.
12. Produs alimentar bogat în cisteină.

Integrana 4-6

4

ALIMENTAȚIA CURATIV-PROFILACTICĂ A ANGAJAȚILOR

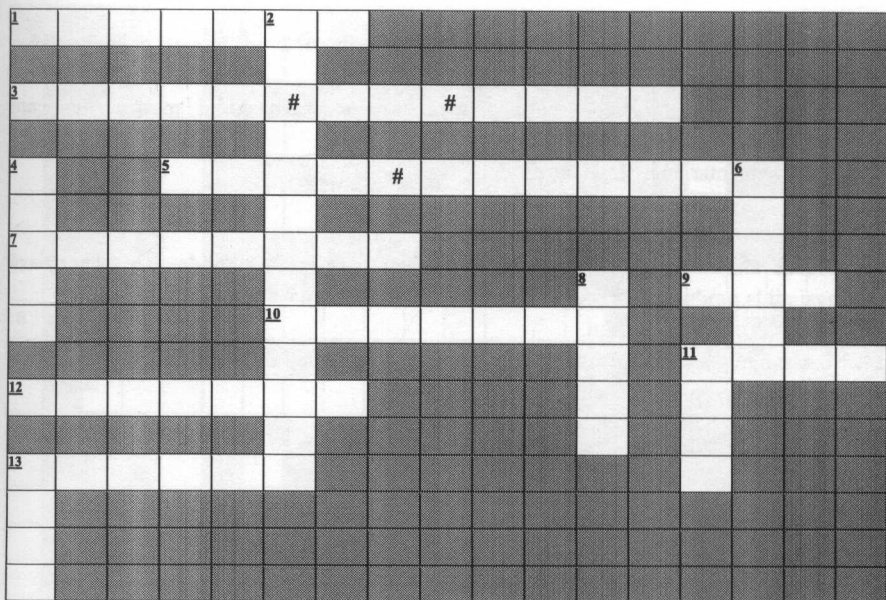
Orizontal:

1. Substanțe care stimulează funcția de barieră a ficatului față de toxice.
3. Produs alimentar de origine vegetală inclus în rația nr.3.
5. Produs alimentar de origine vegetală inclus în rația nr.4.
7. Aminoacid cu proprietăți de radioprotecție în organismul uman.
9. Produs alimentar de origine animalieră inclus în rația nr.4.
10. Vitamină hidrosolubilă cu care se suplimentează rația nr.5.
11. Băutură recomandată în rația curativ-profilactică a muncitorilor care lucrează în condiții foarte nocive (lucrul de cheson, scafandru etc.).
12. Substanță prezentă în cantitate mare în sucurile proaspete de fructe și legume incluse în rația nr.6.
13. Produs alimentar bogat în cisteină.

Vertical:

2. Rol al alimentației curativ-profilactice pentru organismul uman.
4. Produs alimentar de origine animalieră inclus în rația nr.1.
6. Produse alimentare furnizoare de glucide nedigerabile.
8. Legumă inclusă în rația nr.2.
11. Substanță chimică ce acționează asupra muncitorilor care beneficiază de rația nr.2.
13. Substanță chimică ce acționează asupra organismului muncitorilor care beneficiază de rația nr.6.

Integrarea 4-7

ALIMENTAȚIA CURATIV-PROFILACTICĂ A ANGAJAȚILOR

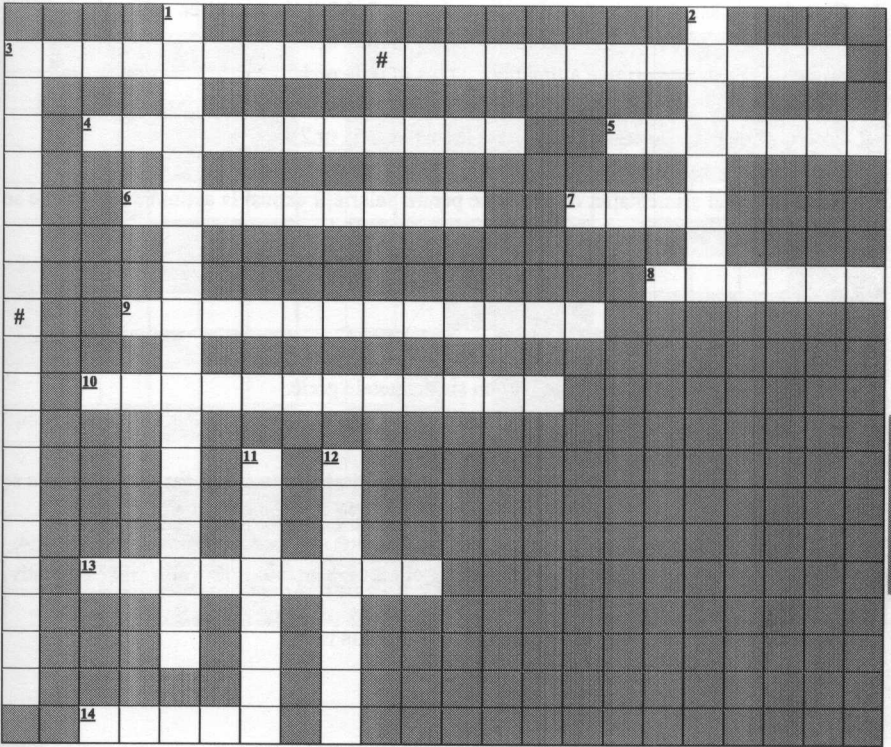
Orizontal:

3. Factor ce acționează asupra organismului muncitorilor care beneficiază de rația nr.4.
4. Substanță chimică ce acționează asupra organismului muncitorilor care beneficiază de rația nr.6.
5. Vitamină liposolubilă, care este introdusă în rația nr.2 în scopul preîntâmpinării depozitării toxicelor în organism.
6. Substanțe chimice agricole ce acționează asupra organismului muncitorilor care beneficiază de rația nr.6.
7. Produs alimentar bogat în vitamina E.
8. Produse alimentare bogate în pectină.
9. Vitamine solubile în grăsimi.
10. Produse alimentare de origine animalieră incluse în rația nr.6 de care beneficiază angajații la producerea și prelucrarea antibioticelor.
13. Indice al integrității laptelui.
14. Numărul rației de preparate vitaminoase pentru salariații ce lucrează în condiții cu temperatura aerului ridicată.

Vertical:

1. Alimentație recomandată muncitorilor care contactează cu alergeni chimici.
2. Nutrimente care asigură rezistența organismului față de toxice.
3. Surse de aprovizionare a organismului cu substanțe nutritive.
11. Cale de biotransformare a toxicelor industriale facilitată de alimentația curativ-profilactică.
12. Substanțe care activează mecanismele protectoare ale organismului față de toxice.

Integrarea 4-8

ALIMENTAȚIA CURATIV-PROFILACTICĂ A ANGAJAȚILOR

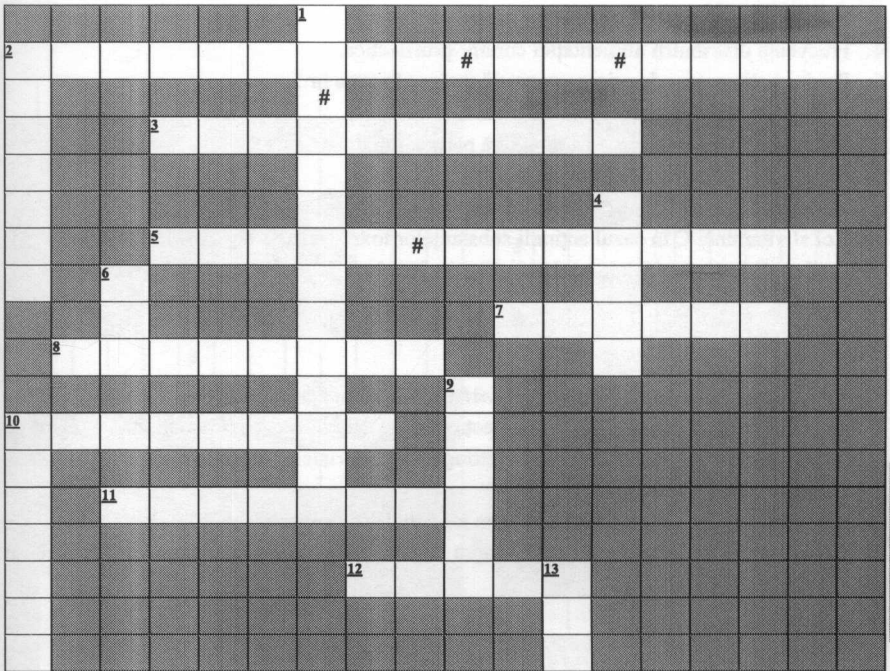
Orizontal:

2. Procentaj al valorii energetice pe care trebuie să-l alcătuiască rația alimentației curativ-profilactice din necesarul zilnic în energie.
3. Complexul măsurilor orientate spre promovarea sănătății și prevenirea bolilor.
5. Produs alimentar de origine animalieră inclus în rația nr.6.
7. Produs alimentar de origine animalieră inclus în rația nr.1.
8. Substanță ce acționează asupra organismului salariaților care beneficiază de rația nr.8.
10. Produs alimentar de origine animalieră inclus în rația nr.2.
11. Nutrient necesar în refacerea și reînnoirea țesuturilor.
12. Numărul rației alimentației de protecție pentru salariații expuși la acțiunea noxelor ce se degajă la executarea lucrărilor de producere a pietrei de var.

Vertical:

1. Rol al alimentației curativ-profilactice pentru organismul uman.
2. Substanțe care elimină din organism un șir de metale grele.
4. Băutură recomandată în rația curativ-profilactică a muncitorilor care lucrează în condiții foarte nocive (lucrul de cheson, scafandru etc.).
6. Numărul rației alimentației de protecție pentru salariații expuși la acțiunea noxelor ce se degajă la executarea lucrărilor de producere a azotului.
9. Substanța ce acționează asupra organismului muncitorilor care beneficiază de rația nr.4.
10. Local (pe teritoriul întreprinderii) unde se eliberează muncitorilor alimentația curativ-profilactică.
13. Produs alimentar de origine animalieră inclus în rația nr.3.

Integrana 4-9

4

Orizontal:

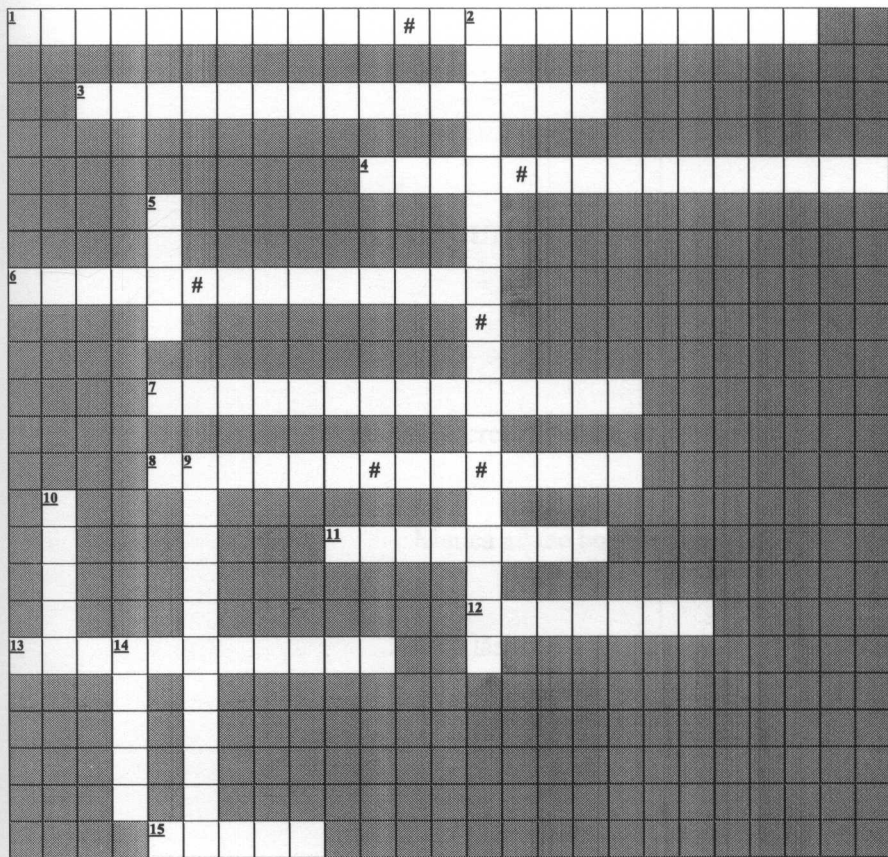
1. Unul din principiile care stă la baza elaborării alimentației curativ-profilactice.
3. Surplus de vitamină în organismul uman.
4. Frecvența distribuirii alimentației curativ-profilactice.
6. Produse alimentare de origine vegetală incluse în rația nr.5.
7. Carența de vitamine în organismul uman.
8. Produs alimentar de origine animalieră permis în rația nr.1.
11. Substanțe nutritive cu funcție plastică.
12. Vitamină, a cărei carență amplifică toxicitatea agentului chimic în organism.
13. Rol al vitaminei C în cazul acțiunii substanțelor toxice față de organism.
15. Produs alimentar de origine animalieră principal în rația nr.6.

Vertical:

2. Produse alimentare de origine animalieră permise în rația nr.3.
5. Numărul rației de alimentație de protecție pentru salariații expuși la acțiunea noxelor ce se degajă la executarea lucrărilor de extragere a materialelor de construcție în subteran.
9. Vitamină inclusă în rația nr.7.
10. Substanță chimică ce acționează asupra muncitorilor care beneficiază de rația nr.4.
14. Substanță chimică ce acționează asupra organismului salariaților care beneficiază de rația nr.2.

Integrana 4-10

4

Bibliografie: 2, 6, 31, 33, 37, 56, 60, 61.

STRESUL LA LOCUL DE MUNCĂ

Cine lucrează și tace, mai multă treabă face

Munca aduce bogăție, iar lenea – sărăcie

Lucrul lăsat de azi pe mâine, așa și rămâne

5

STRESUL LA LOCUL DE MUNCĂ

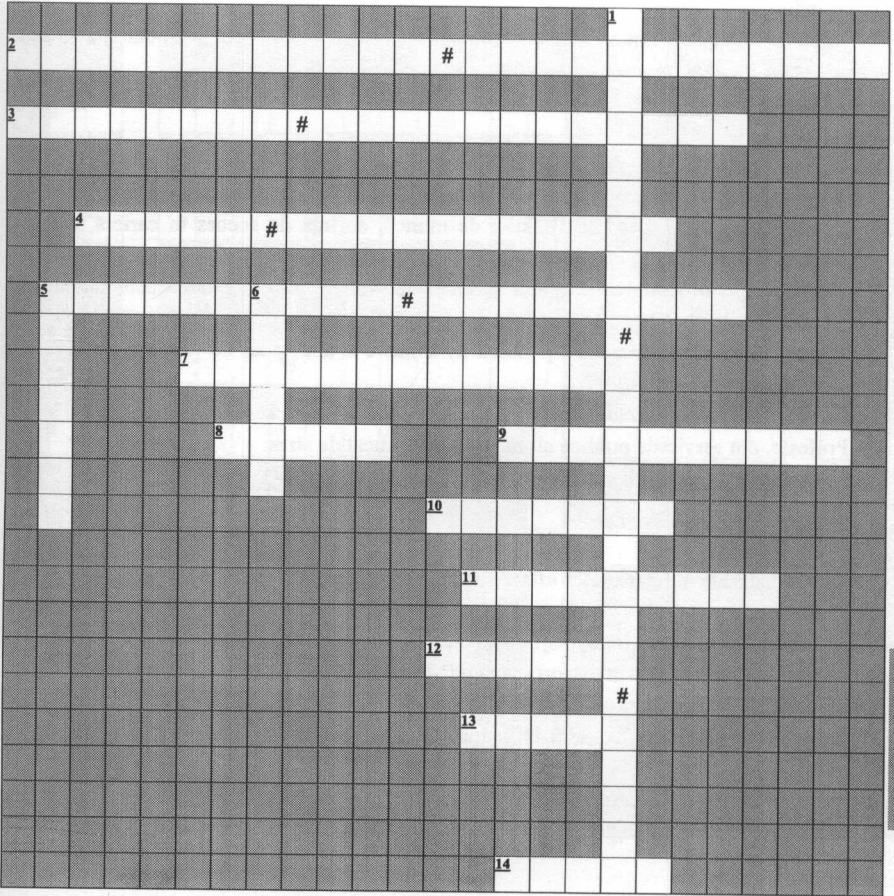
Orizontal:

2. Factor de stres, care constă dintr-un volum disproporționat de informații spre verificare, probleme ce necesită soluționare sau chiar decizii ce trebuie luate.
3. Factor de stres la locul de muncă.
4. Problemă actuală și de viitor a sănătății și securității în muncă.
5. Modalitate de control al stresului ocupațional la nivel managerial.
7. Afecțiune somatică sau „maladie a adaptării” legată direct de stres, reprezentând o consecință a adaptării.
8. Nivel de rezistență la stres, conform „Scării Holmes și Rahe”, cu un număr de puncte ce tinde spre maxim.
9. Model organizațional de comportament în gestionarea stresului, bazat pe putere, cu orientarea managerială de autoritate, angajații fiind dependenți de managerul său.
10. Descriptor multidimensional major al procesului stresului, care poate fi măsurat și asupra căruia se poate interveni prin măsuri manageriale la locul de muncă.
11. Tulburare psihosomatică endocrină legată de stres.
12. Categorie de simptome ale stresului organizațional, care se generează prin boli psihosomatice.
13. Stare afectivă intensă, care pe termen lung are efecte negative asupra sănătății, performanțelor și productivității muncii.
14. Nivel al stresului înregistrat la angajații din grupa de vârstă 40-49 de ani (conform cercetărilor Agenției Europene pentru Securitate și Sănătate în Muncă).

Vertical:

1. Efecte negative ale riscului psihosocial pentru organizații, întreprinderi.
5. Profesie din servicii de sănătate cu nivel ridicat de stres.
6. Ansamblu de mecanisme și conduite pe care angajatul le interpune între el și evenimentul perceput ca amenințător, pentru a stăpâni, a ține sub control, a tolera sau diminua impactul acestuia asupra stării sale de confort fizic și psihic.

Integrăma 5-1

5

STRESUL LA LOCUL DE MUNCĂ

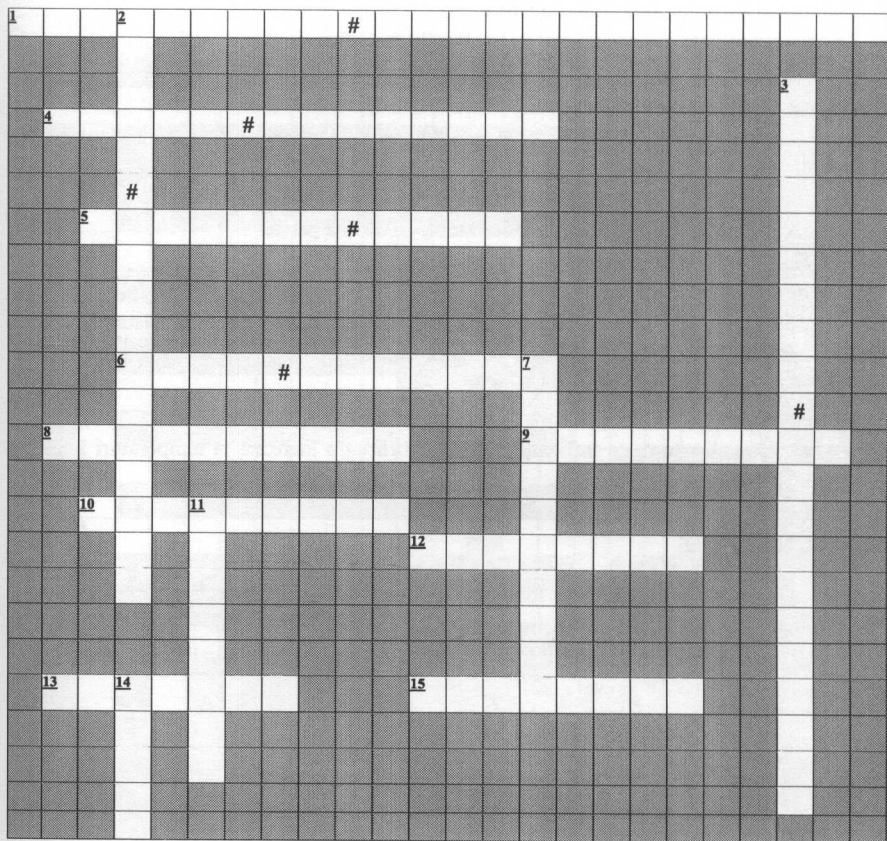
Orizontal:

1. Efect negativ al riscului psihosocial și stresului ocupațional pentru organizații, întreprinderi.
4. Cauză ce produce nu numai un efect specific (leziuni, arsuri, reacții imunitare, maladii infecțioase etc.), ci și un efect nespecific.
5. Consecințe ale riscurilor psihosociale și stresului la locul de muncă pentru întreprinderi, organizații.
6. Boală psihosomatică respiratorie legată de stres.
8. Formă a mobingului care apare între colegii de serviciu la același nivel ierarhic, unde cauza poate să fie incertitudinea locului de muncă, dorința de succes în carieră, gelozia, nesiguranța economică sau socială.
9. Soluție pentru diminuarea stresului la locul de muncă, prin adaptarea echipamentului/mobilierului pentru lucrători.
10. Persoană responsabilă pentru punerea în aplicare a unui plan de prevenire/reducere a stresului la locul de muncă.
12. Cauză principală a absenteismului datorat stresului la locul de muncă.
13. Profesie, din serviciile publice civile, cu nivel ridicat de stres.
15. Unul dintre semnele stresului la angajați.

Vertical:

2. Reacție naturală a persoanelor aflate sub presiune intensă la locul de muncă, o perioadă de timp.
3. Descriptor multidimensional major al procesului stresului, care poate fi măsurat și asupra căruia se poate interveni prin măsuri manageriale la locul de muncă.
7. Metodă de măsurare a stresului la locul de muncă.
11. Natura răspunsului individului la factorii de stres, necesar acestuia pentru a putea face față situațiilor de stres.
14. Nivelul cadrelor de conducere, care au rol crucial în gestionarea stresului, deoarece interacționează zilnic cu angajații.

Integrăma 5-2

5

STRESUL LA LOCUL DE MUNCĂ

Orizontal:

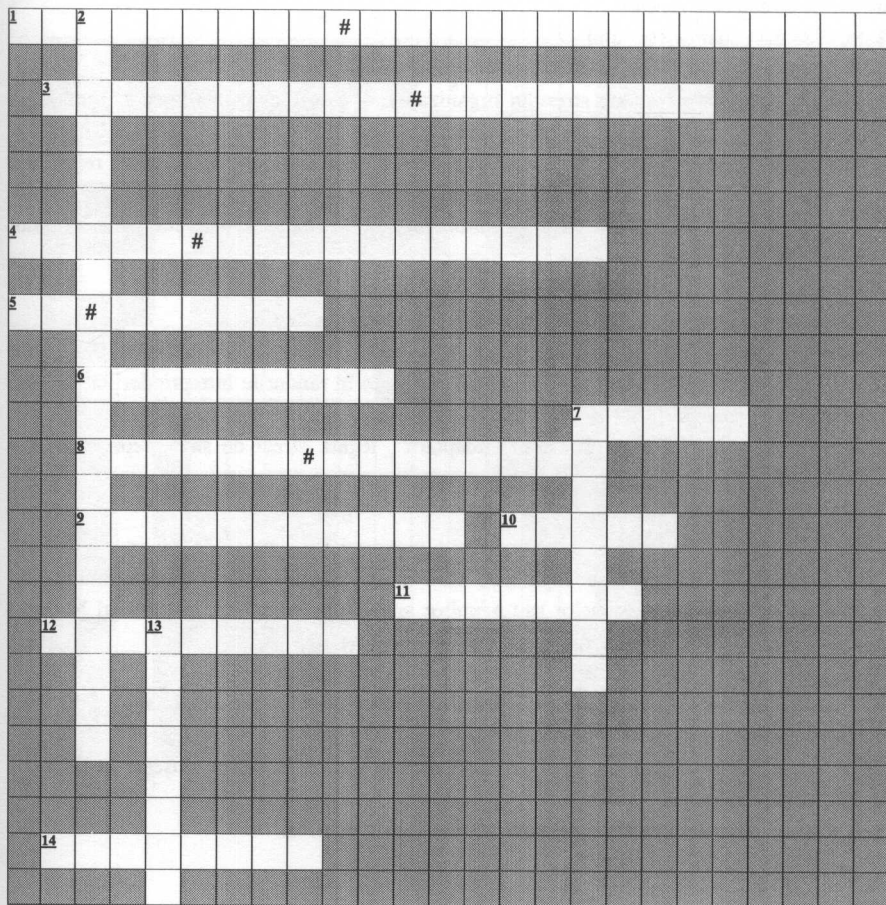
1. Efectele negative ale riscului psihosocial pentru organizații, întreprinderi.
3. Simptom al stresului, manifestat noaptea.
4. Reacție prezentată de muncitori la presiunile excesive conform definiției propuse de Comisia de Sănătate și Securitate în Muncă a Marii Britanii.
5. Fază a stresului, în care organismul încearcă să se apere de acțiunea nocivă.
6. Boală somatică a aparatelor locomotor și circulator, unul dintre factorii declanșatori ai căreia este stresul.
7. Reacție individuală și rezultatul interacțiunii dintre exigențele mediului, pe de o parte, și resursele, capacitățile și posibilitățile individului, pe de altă parte.
8. Unul dintre elementele componente ale stresului.
9. Simptom emoțional al stresului.
10. Discriptor multidimensional major al procesului stresului, care poate fi măsurat și asupra căruia se poate interveni în demersurile de management.
11. Profesie în penitenciar cu nivel ridicat de stres.
12. Tulburare psihosomatică a sistemului nervos legată de stres.
14. Agent stresant extern, ce influențează muncitorii care lucrează la temperaturi înalte în aer liber.

Vertical:

2. Apare tot mai frecvent în epoca modernă și conduce la scăderea performanțelor la locul de muncă, afectează relațiile cu cei din jur și calitatea vieții individului.
7. Factor, rezultat al interacțiunii dintre factorii profesionali și individuali.
13. Metodă de evaluare a stresului la locul de muncă.

Integramă 5-3

5

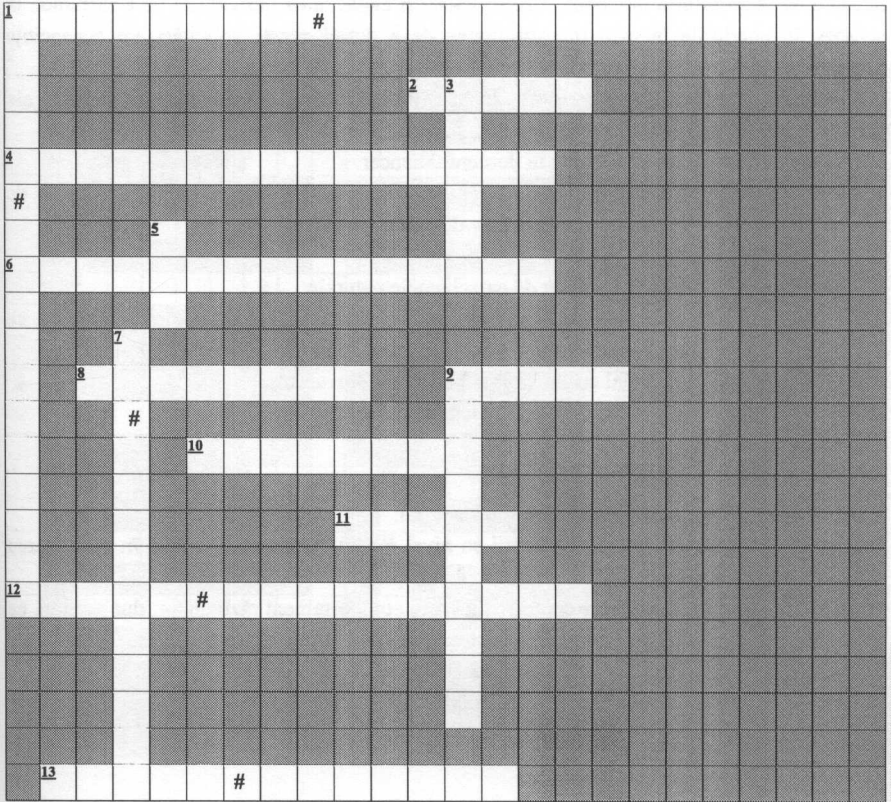
Orizontal:

1. Consecință a stresului la locul de muncă, care precedă absenteismul, creșterea numărului de cazuri de sănătate precară.
2. Mod de gestionare a stresului.
4. Unul dintre factorii principali de stres la locul de muncă.
6. Categorie de simptome ale stresului organizațional, care includ pierderea sau creșterea apetitului, fumatul, consumul excesiv de alcool etc.
8. Formă a mobing-ului efectuat de către supervizori către subordonați, se poate referi la o victimă reprezentând atât un individ cât și întregul grup.
9. Termen lansat de Hans Selye (1936) în limbajul medical, ce presupune reacția individului în urma agresiunilor mediului.
10. Reacție la frustrarea indusă de stres.
11. Profesie cu nivel ridicat de stres din domeniul serviciilor de sănătate.
12. Obstacol principal în gestionarea riscurilor psihosociale și a stresului la locul de muncă, specificat de 40% dintre salariați în sondajul european în rândurile întreprinderilor, privind riscurile noi și emergente.
13. Afecțiune somatică sau „maladie a adaptării”, legată direct de stres, reprezentând o consecință a adaptării.

Vertical:

1. Răspuns emoțional și fizic supărător, care apare atunci când exigențele muncii nu corespund capacităților, resurselor sau nevoilor angajatului (conform Institutului Național pentru Securitate și Sănătate Profesională din SUA).
3. Stadiu al sindromului general de adaptare în stresul ocupațional.
5. Nivel de rezistență la stres, conform scării Holmes și Rahe, caracteristic angajaților cu o sensibilitate ridicată la diferite acțiuni.
7. Fază a stresului în care angajatul se simte frustrat din cauza că nu reușește să realizeze toate sarcinile în timpul prestabilit.
9. Tulburare psihosomatică a sistemului nervos, legată de stres.

Integrarea 5-4

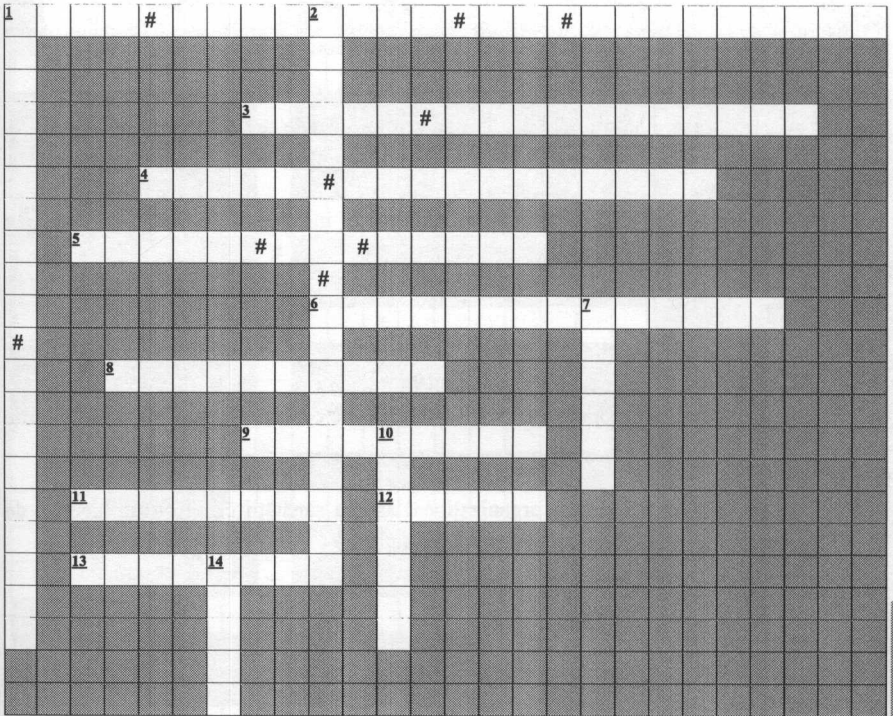
Orizontal:

1. Efectele negative ale riscului psihosocial pentru organizații, întreprinderi.
3. Stare de dezechilibru perceput între solicitări și capacitatea individului de a răspunde la acestea, în condițiile în care imposibilitatea de a defini aceste solicitări are consecințe importante.
4. Fenomen pluricauzal și multidimensional reflectat în răspunsurile psihofiziologice ale persoanei într-o anumită situație de muncă.
5. Ocupație cu nivel ridicat de stres în domeniul bancar.
6. Mod de manifestare a stresului organizațional asupra sănătății cu efecte încurajate de deprinderile nocive (fumat, consum excesiv de alcool, mâncare).
8. Reacție în fața frustrării induse de stres.
9. Agent stresant extern, condiționat de cataclismele naturale.
11. Combinație de mai multe simptome emoționale, fizice, comportamentale și cognitive, ce afectează starea psihică, ca rezultat al stresului la locul de muncă.
12. Factor de risc ocupațional controlabil al bolilor cardiovasculare.
13. Factor de risc fizic și sursă de stres la locul de muncă.

Vertical:

1. Unul dintre elementele componente ale stresului.
2. Subiecții unei întreprinderi/organizații cu nivel mediu, care au rol crucial în gestionarea stresului, deoarece interacționează zilnic cu angajații.
7. Formă a hărțuirii psihologice caracterizată prin comportament răzbunător, dur sau rău, ca factor de stres, totodată, ca o consecință a stresului, dar și o negociere negativă.
6. Formă a stresului, caracterizată prin nesatisfacerea nevoilor vitale.
9. Mod de gestionare a stresului (ședințe operative, discuții).

Integramă 5-5

5

STRESUL LA LOCUL DE MUNCĂ

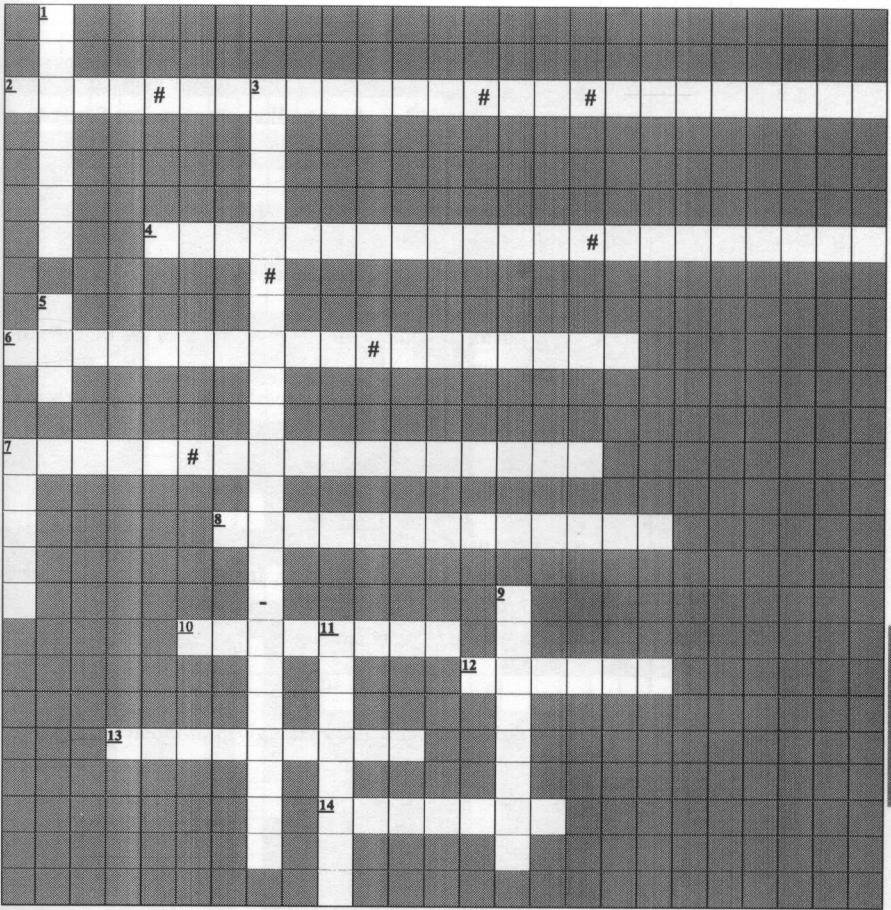
Orizontal:

2. Efecte negative ale riscului psihosocial pentru organizații, întreprinderi.
4. Strategii de organizare și control al stresului ocupațional la nivel managerial.
6. Cauză a stresului, în situația când conducătorul formulează cerințe contradictorii.
7. Factor negativ de mediu care este asociat cu munca prestată și care produce efecte negative asupra executorului.
8. Modificare fiziologică a sistemului circulator în timpul stresului.
10. Profesie, în domeniul telecomunicațiilor, cu nivel ridicat de stres.
12. Condiție la locul de muncă ca factor stresant, care determină afectarea auzului.
13. Reacție psihologică provocată de stres.
14. Reacție a sistemului imun, determinată de stres și influențată de agenți chimici sau bacterieni.

Vertical:

1. Etapă în depășirea frustrării (stresului).
3. Tip de conflict cu efecte stresante în procesul de muncă.
5. Locul ocupat de stres în topul problemelor de sănătate cel mai frecvent raportat în țările Europene.
7. Puternic consumator de energie al angajatului.
9. Mod de manifestare a stresului organizațional asupra sănătății cu efecte influențate de condițiile de muncă și de situațiile de la locul de muncă.
11. Categorie populațională afectată de stres.

Integrarea 5-6

STRESUL LA LOCUL DE MUNCĂ

Orizontal:

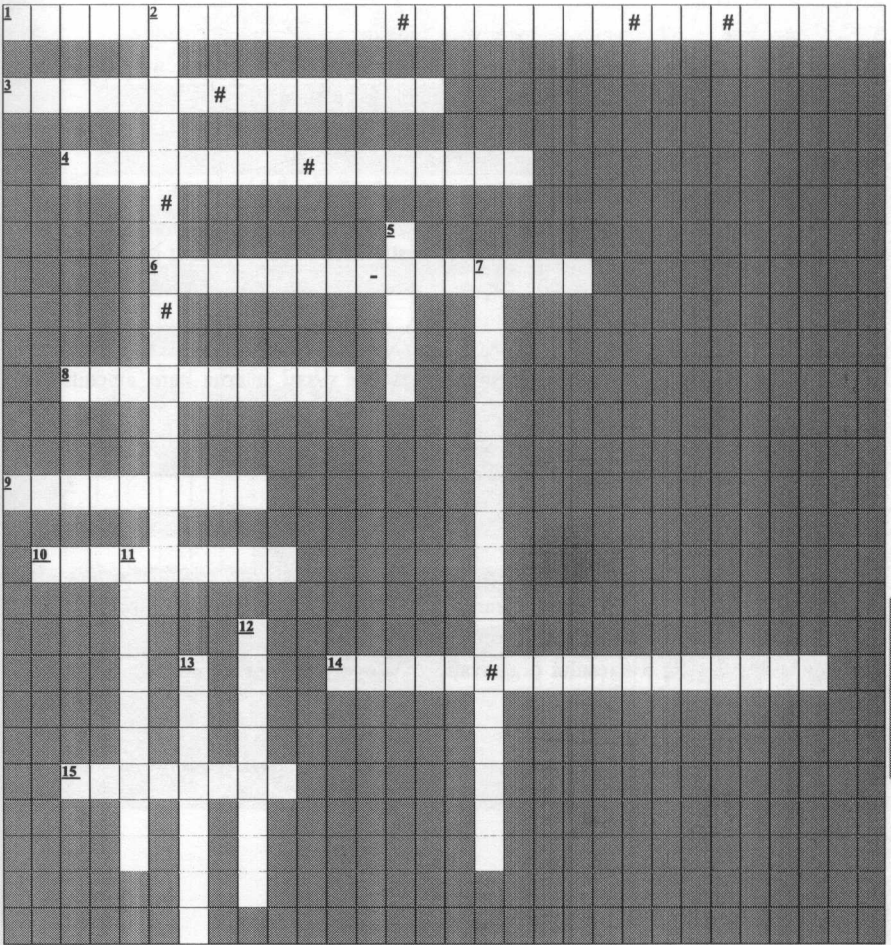
1. Cauză frecventă a stresului întâlnită la locul de muncă, specificată de 72% dintre angajați în sondajul de opinie paneuropean realizat în 2013 de Agenția Europeană pentru Sănătate și Securitate în Muncă.
3. Tulburare psihosomatică dermatologică legată de stres.
4. Cauză a stresului la locul de muncă conform opiniei a 59% dintre angajați în baza sondajului de opinie paneuropean realizat în 2013 de Agenția Europeană pentru Sănătate și Securitate în Muncă.
6. Tip de conflict cu efecte stresante în procesul de muncă.
8. Stadiu al sindromului general de adaptare în stresul ocupațional.
9. Cel mai avantajos tip de comportament în gestionarea stresului.
10. Natura răspunsului individului la factorii de stres, răspunsuri necesare acestuia pentru a putea face față situațiilor de stres.
14. Concept multidimensional care poate fi studiat prin prisma efectelor pe care le are asupra stării de sănătate și securității în muncă.
15. Boală, care afectează cel mai des bărbații cu multe responsabilități la locul de muncă, care sunt permanent afectați de stres. Așa numita „boala managerială a stomacului”.

Vertical:

2. Ocupație din domeniul comerțului, cu nivel ridicat de stres.
5. Nivel de rezistență la stres conform scării Holmes și Rahe, înregistrat la angajații care păstrează o înaltă capacitate de muncă pe o perioadă lungă de timp.
7. Sursă de stres la locul de muncă, care duce la vasoconstricție.
11. Simptom al stresului.
12. Etapă în depășirea frustrării.
13. Cauză a stresului la locul de muncă, care poate duce la angiospasm, dereglări trofice, endarterită obliterantă etc.

Integramă 5-7

5

STRESUL LA LOCUL DE MUNCĂ

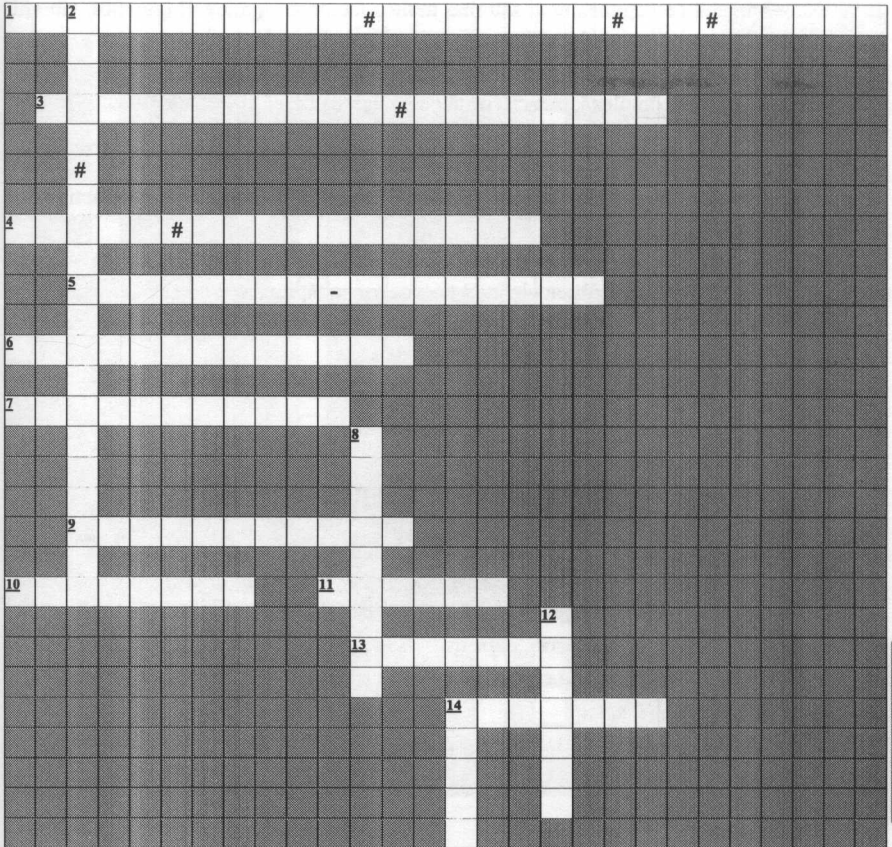
Orizontal:

1. Cauză frecventă a stresului întâlnită la locul de muncă, specificată de 72% dintre lucrători în sondajul de opinie paneuropean realizat în 2013 de Agenția Europeană pentru Sănătate și Securitate în Muncă.
3. Factor de stres la locul de muncă, înregistrat în perioada de vară.
4. Stare ce apare la interacțiunea caracteristicilor lucrătorilor, capabilă să perturbe homeostazia psihologică și fiziologică a persoanei la locul de muncă.
5. Tip de conflict cu efecte stresante în procesul de muncă.
6. Unul dintre cele mai importante semne ale stresului.
7. Abordare corectă și eficientă de gestionare a stresului la locul de muncă.
9. Cauză a stresului la locul de muncă.
10. Model organizațional de comportament, în gestionarea stresului, bazat pe parteneriat în cadrul organizației. Angajații sunt orientați spre autodisciplină și responsabilitate, spre scopurile pe care le-au propus singuri.
11. Ansamblul eforturilor cognitive și comportamentale (strategiilor) destinate controlului, reducerii sau tolerării exigențelor, cerințelor externe și/sau interne care amenință sau depășesc resursele unui individ.
13. Etapă în depășirea frustrării (stresului).
14. Condiție a contractului de muncă ca factor stresant.

Vertical:

2. Răspunsul fizic și emoțional dăunător, care apare atunci când solicitările locului de muncă nu corespund capacităților, resurselor și trebuințelor persoanelor și care poate conduce la deteriorarea stării de sănătate.
8. Mod de manifestare a stresului organizațional asupra sănătății cu efecte periculoase și chiar amenințătoare pentru viață.
12. Profesie din sistemul educațional, cu nivel ridicat de stres.
14. Apare la locul de muncă, atunci când exigențele profesionale depășesc resursele de care dispune ființa umană.

Integrăma 5-8

5

STRESUL LA LOCUL DE MUNCĂ

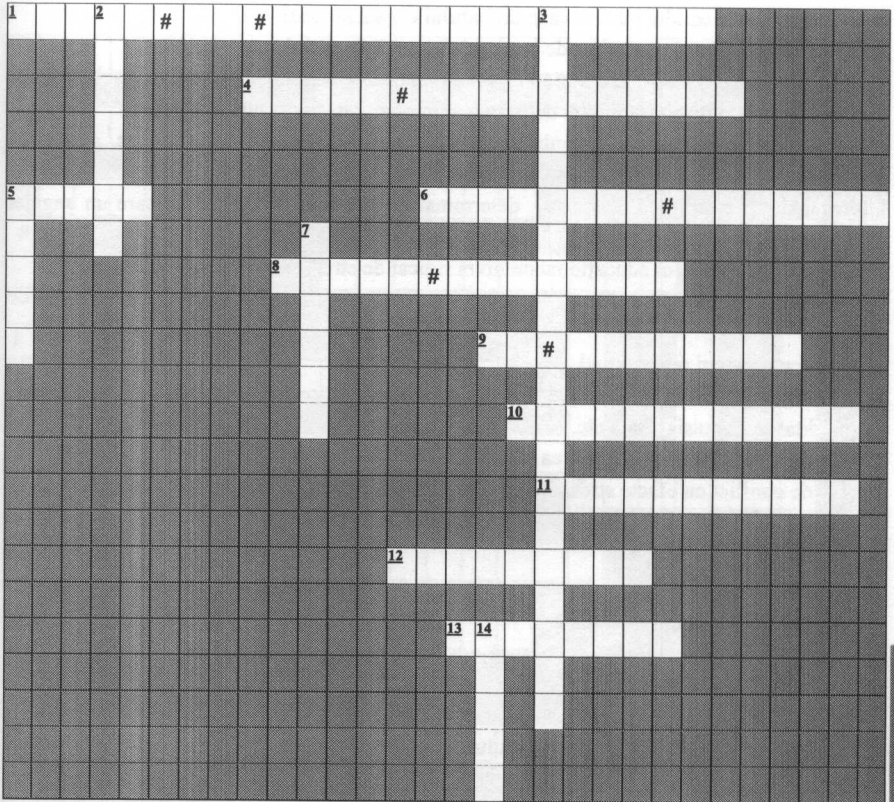
Orizontal:

1. Stare caracteristică persoanelor cu program prelungit de lucru și cu sarcini diversificate.
4. Stare determinată de acțiunea unui sau mai multor factori ocupaționali (zgomot, vibrații, variații de temperatură, agenți chimici).
5. Nivel al stresului înregistrat la șomerii din grupa de vârstă 19-29 de ani.
6. Afecțiune medicală complexă, caracterizată de epuizarea fizică și psihică.
8. Cauză a stresului.
9. Tehnici aplicate în unele organizații pentru a-i ajuta pe muncitorii sănătoși fizic și mental să prevină probleme determinate de stres și să soluționeze problemele legate de activitatea profesională.
10. Factor de stres la locul de muncă al angajatului, dependent de diverse condiții organizaționale, care prezintă obstacole în obținerea capacității maxime de performanță.
11. Necesară în gestionarea stresului.
12. Profesie din domeniul justiției cu nivel ridicat de stres.
13. Stadiu al sindromului general de adaptare în stresul ocupațional.

Vertical:

2. Formă a stresului, caracterizată prin satisfacerea nevoilor vitale.
3. Beneficiu adus întreprinderilor de buna gestionare a stresului.
5. Calitatea gestionării stresului la locul de muncă conform opiniei a 4 lucrători din 10 în sondajul realizat de Agenția Europeană pentru Sănătate și Securitate în Muncă.
7. Factor de stres la locul de muncă, care afectează în primul rând sistemul auditiv, dar și sistemele nervos, circulator, endocrin, digestiv.
14. Condiție a contractului de muncă ca factor stresant, măsurat în minute.

Integrăma 5-9

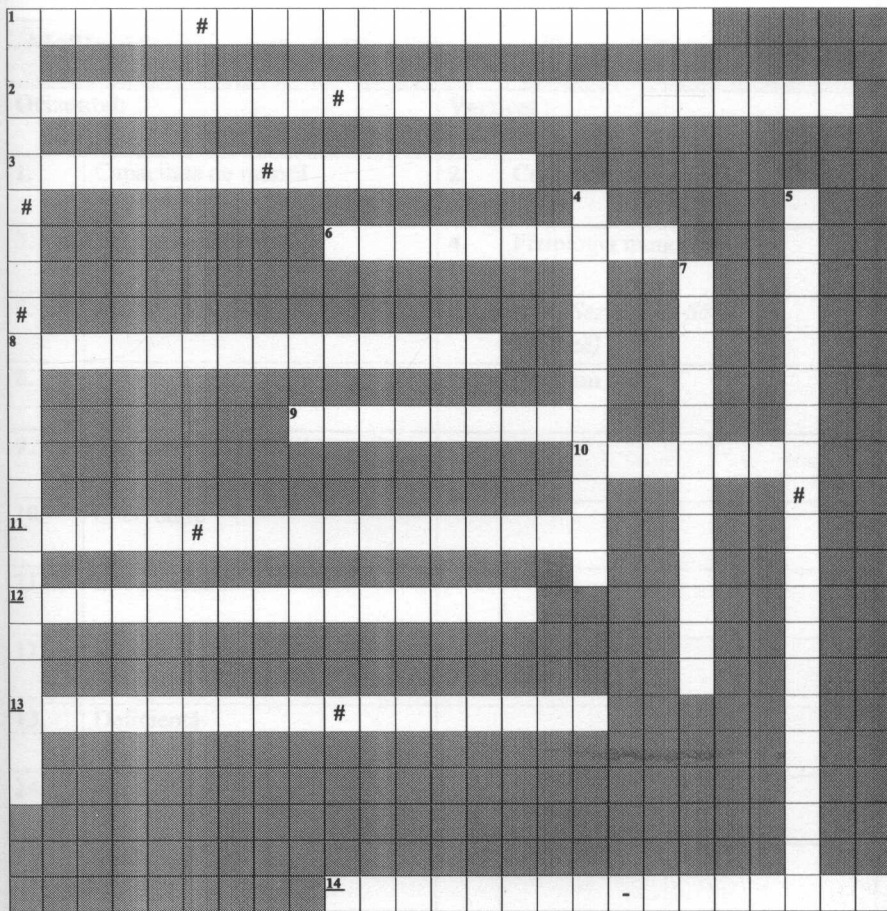
Orizontal:

1. Reacție emoțională, cognitivă, comportamentală și fiziologică la aspectele agresive și nocive specifice mediului de muncă și climatului organizațional.
2. Beneficiu adus întreprinderilor de buna gestionare a stresului.
3. Stare de epuizare, atât fizică cât și psihică, care apare în special la persoanele a căror profesie implică o responsabilitate deosebită și interacțiuni frecvente cu oamenii.
6. Mod de manifestare a stresului organizațional asupra sănătății cu așa efecte ca nervozitatea, reacții endocrine și imunologice.
8. Factor de stres la locul de muncă, determinat de volumul de muncă pe care un angajat trebuie să-l efectueze într-o anumită perioadă de timp.
9. Profesie din domeniul educațional cu nivel ridicat de stres.
10. Problemă de sănătate, apărută la sistemul imunitar, ca rezultat al stresului la locul de muncă.
11. Etapă a stresului ocupațional.
12. Categorie de simptome ale stresului organizațional, care includ anxietatea, fatigabilitatea, depresia, frica etc.
13. Strategie necesară în gestionarea stresului.
14. Tip de conflict cu efecte stresante, în procesul de muncă.

Vertical:

1. Stare determinată de natura anumitor activități stresante și sarcini repetative, monotonic.
4. Sursă de stres la locul de muncă.
5. Cauză a stresului la locul de muncă conform opiniei a 59% dintre angajați în baza sondajului de opinie paneuropean realizat în 2013 de Agenția Europeană pentru Sănătate și Securitate în Muncă.
7. Sursă personalizată de stres a angajatului.

Integrăma 5-10

5

Bibliografie: 1, 2, 4, 5, 7, 12, 15, 23, 30, 33, 43.

RĂSPUNSURI

SĂNĂTATEA OCUPAȚIONALĂ - TERMENI DE BAZĂ

Integrarea 1-1**Orizontal:****Vertical :**

1.	Capacitate de muncă	2.	Cercetare igienică
3.	Accident de muncă	4.	Fiziologia muncii
5.	Medic generalist	6.	SSP (<i>Servicii de Sănătate Publică</i>)
8.	Eroare umană	7.	Program lunar
9.	Promovarea sănătății		
10.	Intervenție		
11.	Loc permanent		
12.	Muncă		
13.	Deficiență		
14.	Executant		
15.	Medic igienist		

Integrarea 1-2**Orizontal :****Vertical :**

2.	ITM (Incapacitate temporară de muncă)	1.	Fișă de declarare
3.	Ocupație	4.	Protecție prin timp

SERVICII DE SĂNĂTATE OCUPAȚIONALĂ: APLICAȚII PRACTICE

7.	Acută	5.	Etică medicală
10.	Cronică	6.	Mediu ocupațional
12.	OIM (<i>Organizația Internațională a Muncii</i>)	8.	Fișă de semnalare
13.	Condiții de muncă	9.	Protecția muncii
14.	Absență	11.	Proces verbal
15.	OMS (<i>Organizația Mondială a Sănătății</i>)		

Integrarea 1-3

Orizontal :

Vertical :

2.	Normativ sanitar	1.	Meserie
4.	SSSP (<i>Supravegherea de Stat a Sănătății Publice</i>)	3.	Organizare rațională
5.	Regulament sanitar	6.	Funcție
7.	Medic	12.	Profesie
8.	Incapacitate		
9.	Populație ocupată		
10.	Protecția sănătății		
11.	Control de stat		
13.	Act medical		
14.	Consiliere		
15.	Cercetare biomedicală		

Integrarea 1-4

Orizontal :		Vertical :	
1.	Salariu	1.	Salariat
3.	Șomaj tehnic	2.	Demisie
5.	Parteneriat social	4.	Contract colectiv
7.	Timp de muncă	6.	Legalitate
9.	Muncă forțată	8.	Pauză de masă
10.	Muncă în schimburi	11.	Unitate
12.	Concediu anual		
13.	Angajator		
14.	Național		

Integrarea 1-5

Orizontal :		Vertical :	
1.	Muncă suplimentară	2.	Norme de muncă
3.	Egalitatea părților	4.	Concediere
5.	Convenție colectivă	10.	Deplasare
6.	Contract individual	11.	Ramural
7.	Muncă prin cumul		
8.	Repaus zilnic		

9.	Concediu medical		
12.	Disciplina muncii		
13.	Tânăr specialist		
14.	Formare profesională		
15.	Regulament intern		

Integrarea 1-6**Orizontal :****Vertical :**

2.	Concediu de maternitate	1.	Reglementarea muncii
4.	Boală profesională	3.	Tură de muncă
5.	Concediu paternal	9.	Salariu minim
6.	Grevă		
7.	Lucrări sezoniere		
8.	SSO (<i>Servicii de Sănătate Ocupaționale</i>)		
10.	Lucrător temporar		
11.	Formare tehnică		
12.	Sănătate publică		
13.	Conciliere		
14.	Tură continuă		
15.	Teritorial		

Integrarea 1-7

Orizontal :		Vertical :	
1.	Cadru de referință	2.	Adoptarea deciziei
3.	Comportament	4.	Comunicare
5.	Baraj psihologic	8.	Aptitudine
6.	Brutalitate	12.	Atitudine
7.	Capacitate		
9.	Disciplină		
10.	Abilitate		
11.	Competență		
13.	Carieră		
14.	Decizie		
15.	Control		

Integrarea 1-8

Orizontal :		Vertical :	
1.	Intelect	2.	Lider
4.	Inadaptare	3.	Genialitate
6.	Flexibilitate	5.	Inteligență
8.	Efort volitiv	6.	Facilitate

SERVICII DE SĂNĂTATE OCUPAȚIONALĂ: APLICAȚII PRACTICE

10.	Autodepășire	7.	Inventivitate
12.	Independență	9.	Frustrare
13.	Autocontrol	11.	Inovație
14.	Diviziunea muncii		

Integrarea 1-9

Orizontal :		Vertical :	
1.	Management	2.	Motivație
4.	Putere de voință	3.	Profesiogramă
5.	Perseverență	4.	Perfecționare
6.	Organizație	7.	Randament
8.	Performanță	8.	Putere
10.	Mentalitate	9.	Negociere
11.	Pricepere		
12.	Mediere		
13.	Manager		

Integrarea 1-10

Orizontal :		Vertical :	
3.	Bernardino Ramazzini	1.	Voință
4.	Responsabilitate	2.	Vocație managerială

5.	Test de performanță	4.	Reușită
6.	Paracelsus	5.	Talent
7.	Hippocrate	8.	Reglare
8.	Risc	9.	Sprrijin
10.	Rezistență		
11.	Evidență		
12.	Sesizare		

FACTORI DE RISC OCUPAȚIONALI ȘI METODE DE INVESTIGAȚIE

Integrarea 2-1

Orizontal :		Vertical :	
3.	Solubilitate	1.	Poziție de muncă
4.	Mișcare mecanică	2.	Sarcină de muncă
6.	Mediu de muncă	5.	Antropometrie
8.	Iritantă	7.	Leziune
10.	Ierarhizare	9.	Transaminază
11.	Manipulare manuală	12.	Mână
12.	Macroergonomie		
13.	Inhalare		
14.	Biomecanică		

Integrarea 2-2

Orizontal :		Vertical :	
6.	Factori de risc	1.	Proces de muncă
12.	Efort	2.	Termocedare
13.	Mișcare stereotipică	3.	Microergonomie
14.	Termogeneză	4.	Termoreglare
15.	Sistem de muncă	5.	Rotația angajatului
		7.	Surmenaj
		8.	Poziție vicioasă
		9.	Stereotip dinamic
		10.	Hipotalamus
		11.	Ergonomie

Integrarea 2-3

Orizontal :		Vertical :	
2.	Noxă profesională	1.	Condiții optime
5.	Condiții nocive	3.	Acetonă
6.	Greutatea muncii	4.	Aerosol
7.	Capacitate de muncă	11.	Chimici
8.	Factori nocivi	13.	CMA (<i>Concentrație maxim admisibilă</i>)

9.	Factori periculoși		
10.	Intensitatea muncii		
12.	Condiții inofensive		
14.	Mișcări stereotipice		
15.	Substanță toxică		

Integrarea 2-4

Orizontal :		Vertical :	
1.	Efecte stocastice	2.	Sursă deschisă
3.	Sursă închisă	4.	Loc de muncă
7.	Accident cu radiații	5.	Risc radiologic
9.	Echivalentă	6.	Debitul dozei
10.	Sursă	8.	Sursă tehnogenă
11.	Sievert	12.	Personal
13.	Potențială		
14.	Efecte deterministice		
15.	Radiologic nuclear		

Integrarea 2-5

Orizontal :		Vertical :	
1.	Greutatea încărcăturii	2.	Condiții admisibile

3.	Greutatea muncii	4.	Biologici
5.	Intensitatea muncii	6.	NMA (<i>Nivel maxim admisibil</i>)
6.	Normative igienice	8.	Azbest
7.	Loc temporar	13.	Scatol
9.	Fizici		
10.	Criterii igienice		
11.	Condiții nocive		
12.	Condiții optime		
14.	Pectină		

Integrarea 2-6

Orizontal :

Vertical :

3.	Biologic	1.	Benzen
4.	Zinc	2.	Dinamică
6.	Substanțe chimice	5.	Vechime în muncă
7.	Sezonalitate	8.	ECG (<i>Electrocardiografie</i>)
9.	EMG (<i>Electromiografie</i>)	11.	DDT (<i>Diclordifeniltricloroetan</i>)
10.	Țesut osos	12.	EEG (<i>Electroencefalografie</i>)
13.	Executant		
14.	Liposolubilitate		

15.	Acumetrie		
-----	-----------	--	--

Integrarea 2-7**Orizontal :****Vertical :**

3.	Formaldehidă	1.	Frecvență înaltă
7.	Hidrazină	2.	Germeni patogeni
8.	Norepinefrină	4.	Durata muncii
9.	Aparat circulator	5.	Clorură de vinil
10.	Acomodare	6.	Sarcină de muncă
12.	Spirometrie	11.	Statică
14.	Amoniac	13.	Polizor
15.	Arsen		

Integrarea 2-8**Orizontal :****Vertical :**

3.	Mijloc de producție	1.	Hidrogen sulfurat
4.	Crampă musculară	2.	Arsuri chimice
6.	Agrochimiccate	5.	Antidot
9.	Anilină	7.	Gesturală
13.	Strung	8.	Cataractă
14.	Aparat locomotor	10.	NIOX test

15.	Cuarț	11.	Decalaj orar
		12.	Debit volum

Integrarea 2-9**Orizontal :****Vertical :**

1.	Mercaptan	1.	Mediu de muncă
2.	Debit respirator	3.	Pulsoximetrie
4.	Velocimetrie	6.	Zgomot
5.	Ultraviolete	9.	Pulberi
7.	Angiografie	10.	Mercur
8.	Supraveghere	13.	Noxă
11.	Cristobalit		
12.	Radiație		
14.	Pericol		

Integrarea 2-10**Orizontal :****Vertical :**

1.	Compoziția pulberii	1.	Cutireacție
2.	Teste sanguine	4.	Ireversibilitate
3.	Radiație	6.	Mercur organic
5.	Decomprimare	7.	Praf

9.	Organoclorurate	8.	Vaccin
10.	Vibrație	12.	Indol
11.	Microclimat		
13.	Cristobalit		
14.	Cancer la copil		
15.	Test cutanat Prick		

**BOLI PROFESIONALE, BOLI LEGATE DE PROFESIE,
CAPACITATEA DE MUNCĂ ȘI REABILITARE PROFESIONALĂ**

Integrarea 3-1

Orizontal :		Vertical :	
2.	Boală de vibrații	1.	Silicoză
3.	Astm bronșic	2.	Boală profesională
5.	Cancerigen	4.	Boală de iradiere
7.	Laringită cronică	6.	Surditate
8.	Osteoartropatie	9.	Bruceleză
10.	Hepatită virală		
11.	Bisinioză		
12.	Pneumoconioze		
13.	BLP (<i>Boli legate de profesie</i>)		
14.	Cancer profesional		

Integrarea 3-2

Orizontal :		Vertical :	
1.	Boală hipertensivă	2.	Oboseală cronică
3.	Leptosiroză	4.	Edem Quincke
7.	Emfizem pulmonar	5.	Malarie
10.	Urticarie	6.	Silicatoză
11.	Intoxicație	8.	Insomnie
12.	Alergie	9.	Bruceleză
13.	Azbestoză	14.	AVC (<i>Accident vascular cerebral</i>)
15.	Afecțiune		

Integrarea 3-3

Orizontal :		Vertical :	
1.	Alveolită alergică	2.	Tuberculoză
3.	Berilioză	4.	Saturnism
5.	HTA (Hipertensiune arterială)	7.	Sideroză
6.	Caolinoză	10.	Talcoză
8.	Silicoză	11.	Vizual
9.	Surditate	13.	IMA (<i>Infarct miocardic acut</i>)
10.	Tetanos		

12.	Diabet zaharat		
14.	Antrax		

Integrarea 3-4**Orizontal :****Vertical :**

1.	Cutanată	2.	Neoplasm laringian
9.	Lucrători medicali	3.	Șuierătoare
10.	Rozătoare	4.	Radiație infraroșie
11.	Dermatoze	5.	Protezare auditivă
13.	Parkinsonism	6.	Cocoș de pușcă
14.	Orientare profesională	7.	Osteohondroză
15.	Boală de vibrație	8.	Mecanizator
		12.	Diplopie

Integrarea 3-5**Orizontal :****Vertical :**

2.	Emfizem pulmonar	1.	Arsenicoză
5.	Coplan Collinet	3.	Mezoteliom pleural
6.	Canalului tarsian	4.	Recalificare
7.	Polineuropatie	9.	Artroză
8.	Strănut	10.	Industrie

SERVICII DE SĂNĂTATE OCUPAȚIONALĂ: APLICAȚII PRACTICE

12.	Nodulii cântăreților	11.	Bisinioză
13.	Tuberculoză		
14.	Fasciculație		
15.	Fluoroză		

Integrarea 3-6

Orizontal :		Vertical :	
1.	Respirație șuierătoare	2.	Servicii de sănătate
3.	Criză convulsivă	8.	Neuropatie
4.	Dioxid de siliciu	13.	RADS (<i>Sindromul reactiv al căilor aeriene superioare</i>)
5.	Glioblastom		
6.	Personal medical		
7.	Canalului tarsian		
9.	Tablou clinic		
10.	Accentuată		
11.	Volkman		
12.	Erupție cutanată		
14.	Higrom		
15.	Specializare		

Integrarea 3-7

Orizontal :		Vertical :	
1.	Barotraumatism	2.	Semnalare
5.	Boală de cheson	3.	Formare profesională
7.	Canalului carpian	4.	Leucemie
8.	Leziuni tranzitorii	6.	Silicotuberculoză
9.	Formare inițială	14.	PMC (<i>Pneumoconioza minerului la cărbune - Antracoza</i>)
10.	Severă		
11.	Pneumopatie		
12.	Rinită profesională		
13.	Boală de siloz		
15.	Asistență medicală		

Integrarea 3-8

Orizontal :		Vertical :	
3.	Terapie ocupațională	1.	Kinetoterapie
4.	Meloterapie	2.	Balneoterapie
5.	Varice	6.	Crioterapie
7.	Cobaltoterapie	7.	Cură termală
8.	Cură de somn	10.	Raportare

9.	Psihoterapie		
10.	Reabilitare		
11.	Ergoterapie		
12.	Artterapie		
13.	Sindrom posttraumatic		

Integrarea 3-9**Orizontal :****Vertical :**

2.	Moderată	1.	Formare continuă
4.	Hipoacuzie	3.	Aluminoză
6.	Methemoglobinemie	5.	Leziuni permanente
7.	Cercetare	8.	Karoshi
10.	Cetoacidoză	9.	BPOC (<i>Bronhopneumopatie obstructivă cronică</i>)
12.	Contractii musculare	11.	Daltonism
13.	Debut tardiv		
14.	Nistagmus		
15.	Dizabilitate		

Integrarea 3-10**Orizontal :****Vertical :**

1.	Reabilitare în muncă	2.	Aptitudine în muncă
----	----------------------	----	---------------------

4.	Contraindicații	3.	Reabilitare medicală
7.	Temporară	4.	Capacitate de muncă
9.	Condiționată	5.	Program individual
10.	Accesibilitate	6.	Specializată
11.	Dizabilitate	8.	Permanentă
12.	Muncă protejată		
13.	Asistență personală		
14.	Adaptare rezonabilă		

ALIMENTAȚIA CURATIV-PROFILACTICĂ A ANGAJAȚILOR

Integramă 4-1

Orizontal :		Vertical :	
1.	Alimentație profilactică	1.	Acid nicotinic
3.	Diferențiere	2.	Vitaminoase
5.	Riboflavină	4.	Mercur
7.	Lipotropice	6.	Hiposensibilizantă
8.	Antitoxic	9.	Lipide
10.	Unu		
11.	Oxidare		
12.	Hidrocarburi		

13.	Nocive		
14.	Solvenți organici		

Integrarea 4-2

Orizontal :		Vertical :	
1.	Pește proaspăt	2.	Acid ascorbic
3.	Antioxidantă	5.	Lapte
4.	Mineralizată	7.	Legume
6.	Lecitină	9.	Glucide
8.	Temperatură	13.	Fosfor
10.	Retinol		
11.	Tiamină		
12.	Chefir		
14.	Hidrosolubile		
15.	Doi		

Integrarea 4-3

Orizontal :		Vertical :	
1.	Produse acidolactice	2.	Sistem nervos
4.	Lapte dulce	3.	Cașcaval
6.	Alcooli	5.	Fructe

7.	Vitamine	10.	Ceai
8.	Meniu	12.	Ficat
9.	Arseniu		
10.	Cheson		
11.	Răchițele		
13.	Glicogen		
14.	Trei		

Integrarea 4-4

Orizontal :		Vertical :	
1.	Produse lactate	2.	Acid ascorbic
3.	Acidolactice	4.	Cașcaval
7.	Fenol	5.	Doi
8.	Liposolubile	6.	Pește
9.	Hidrocarburi	11.	Retinol
10.	Fosfor		
12.	Biscuiți		
13.	Tocoferol		
14.	Tiamină		
15.	Jeleu		

Integrarea 4-5

Orizontal :		Vertical :	
1.	Produse lactate	2.	Opt
4.	Fructe	3.	Solvenți organici
5.	Vitaminsoare	8.	Energogenă
6.	Antioxidanți	9.	Gratuită
7.	Acid ascorbic	12.	Lipide
10.	Sulfură de carbon	14.	Carne
11.	Alimentație		
13.	Suc cu pulpă		
15.	Proteine		

Integrarea 4-6

Orizontal :		Vertical :	
1.	Sulfură de carbon	2.	Unu
5.	Mazăre verde	3.	Acid ascorbic
7.	Opt	4.	Pâine de seară
8.	Compensator	5.	Metionină
9.	Vopsele	6.	Carne
10.	Detoxifiere	11.	Carbid

13.	Ouă	12.	Lapte
14.	Dezaminare		

Integrarea 4-7

Orizontal :		Vertical :	
1.	Glucide	2.	De rezistență
3.	Făină de grâu	4.	Ficat
5.	Ulei vegetal	6.	Legume
7.	Cisteină	8.	Varză
9.	Ouă	11.	Crom
10.	Tiamină	13.	Brom
11.	Ceai		
12.	Pectină		
13.	Brânză		

Integrarea 4-8

Orizontal :		Vertical :	
3.	Presiunea atmosferică	1.	Hiposensibilizantă
4.	Cloracetona	2.	Proteine
5.	Retinol	3.	Produse alimentare
6.	Pesticide	11.	Metilare

7.	Ulei	12.	Vitamine
8.	Legume		
9.	Liposolubile		
10.	Acidolactice		
13.	Densitate		
14.	Șapte		

Integramă 4-9**Orizontal :****Vertical :**

2.	Patruzeci și cinci	1.	De fortificare
3.	Profilaxie	2.	Pectine
5.	Lapte proaspăt	4.	Cafea
7.	Chefir	6.	Doi
8.	Nicotină	9.	Asbest
10.	Cașcaval	10.	Cantină
11.	Proteine	13.	Unt
12.	Patru		

Integramă 4-10**Orizontal :****Vertical :**

1.	Alimentație echilibrată	2.	Conserve din pește
----	-------------------------	----	--------------------

3.	Hipervitaminoză.	5.	Trei
4.	Zile lucrătoare	9.	Riboflavină
6.	Paste făinoase	10.	Telur
7.	Hipovitaminoză	14.	Fluor
8.	Brânză de vaci		
11.	Proteine		
12.	Tiamină		
13.	Profilactic		
15.	Lapte		

STRESUL LA LOCUL DE MUNCĂ

Integrarea 5-1

Orizontal :

Vertical :

2.	Suprasarcina profesională	1.	Rezultate economice slabe
3.	Variația temperaturii	5.	Chirurg
4.	Stres profesional	6.	Coping
5.	Comunicare eficientă		
7.	Hipertensiune		
8.	Înalt		
9.	Autocratic		

10.	Stresor		
11.	Obezitate		
12.	Fizice		
13.	Stres		
14.	Sever		

Integrarea 5-2

Orizontal :		Vertical :	
1.	Creșterea absenteismului	2.	Stres ocupațional
4.	Agent stresant	3.	Diferențe individuale
5.	Costuri mari	7.	Chestionar
6.	Astm bronșic	11.	Afectivă
8.	Orizontală	14.	Mediu
9.	Ergonomie		
10.	Angajator		
12.	Accident		
13.	Pompier		
15.	Depresie		

Integrarea 5-3

Orizontal :		Vertical :	
1.	Creșterea presenteismului	2.	Epuizare profesională
3.	Tulburarea somnului	7.	Stresant
4.	Stres ocupațional	13.	Interviu
5.	De alarmă		
6.	Reumatism		
7.	Stres		
8.	Factor stresant		
9.	Subestimare		
10.	Efect		
11.	Gardian		
12.	Anxietate		
14.	Caniculă		

Integrarea 5-4

Orizontal :		Vertical :	
1.	Scăderea productivității	1.	Stres ocupațional
2.	Pasiv	3.	Alarmă
4.	Suprasolicitare	5.	Jos

6.	Comportamentale	7.	De rezistență
8.	Vertical	9.	Slăbiciune
9.	Stres		
10.	Violență		
11.	Medic		
12.	Lipsa expertizei		
13.	Boala Addison		

Integrarea 5-5

Orizontal :		Vertical :	
1.	Rate ridicate de accidente	1.	Rezultatul stresului
3.	Stres ocupațional	2.	Cadre de conducere
4.	Stres profesional	7.	Mobing
5.	Agent de bursă	10.	Distres
6.	Comportamental	14.	Activ
8.	Abandonare		
9.	Inundație		
11.	Depresie		
12.	Stres		
13.	Vibrație		

Integrarea 5-6

Orizontal :		Vertical :	
2.	Rate ridicate de vătămări	1.	Analiză
4.	Managementul timpului	3.	Dublă atracție-evitare
6.	Conflictul rolului	5.	Doi
7.	Stres ocupațional	7.	Stres
8.	Hipertensiune	9.	Cognitiv
10.	Operator	11.	Angajați
12.	Zgomot		
13.	Frustrare		
14.	Alergie		

Integrarea 5-7

Orizontal :		Vertical :	
1.	Reorganizarea locului de muncă	2.	Agent de vânzări
3.	Căderea părului	5.	Mediu
4.	Hărțuire sexuală	7.	Temperatură joasă
6.	Evitate-evitare	11.	Neliniște
8.	Rezistență	12.	Adaptare
9.	Afirmativ	13.	Vibrație

10.	Cognitivă		
14.	Stres ocupațional		
15.	Gastrită		

Integrarea 5-8**Orizontal :****Vertical :**

1.	Nesiguranța locului de muncă	2.	Stres organizațional
3.	Temperatură ridicată	8.	Emoțional
4.	Stres ocupațional	12.	Pedagog
5.	Atracție-atracție	14.	Stres
6.	Iritabilitate		
7.	Planificare		
9.	Nesiguranță		
10.	Colegial		
11.	Coping		
13.	Acțiune		
14.	Salariu		

Integrarea 5-9**Orizontal :****Vertical :**

1.	Stres de suprasolicitare	2.	Eustres
----	--------------------------	----	---------

4.	Stres profesional	3.	Creșterea motivației
5.	Sever	5.	Slabă
6.	Oboseală cronică	7.	Zgomot
8.	Agent stresant	14.	Pauză
9.	De relaxare		
10.	Constrângere		
11.	Instrumente		
12.	Judecător		
13.	Epuizare		

Integrarea 5-10

Orizontal :		Vertical :	
1.	Stres organizațional	1.	Stres de subsolicitare
2.	Reducerea absenteismului	4.	Aglomerare
3.	Sindrom Burnout	5.	Hărțuire psihologică
6.	Psihologic	7.	Comportament
8.	Supraîncărcare		
9.	Învățător		
10.	Alergie		
11.	Lipsa răspunsului		

SERVICII DE SĂNĂTATE OCUPAȚIONALĂ: APLICAȚII PRACTICE

12.	Comportamentale		
13.	Asistență tehnică		
14.	Atracție-evitare		

R

BIBLIOGRAFIE

1. Agenția Europeană pentru Securitate și Sănătate în Muncă. Ghid de campanie. *Gestionarea stresului și a riscurilor psihosociale la locul de muncă*. Spania. 2013, 29 p.
2. Bahnarel, I., Ostrofeț, Gh., Groza, L. *Igiena generală. Lucrări practice*. Chișinău, CEP Medicina, vol. 2, 2013, 278 p.
3. Barbăroșie, C., Brucker, B., Gonciarz, A. *Legislația și politicile sănătății și securității în muncă. Armonizarea legislației Republicii Moldova cu standardele Uniunii Europene*. Chișinău, 2010, 368 p. (3)
4. Bordea, E.N., Pellegrini A., Armean P. *Evaluarea și compararea nivelului de stres psihic la șomeri și la persoanele încadrate în muncă din mediul urban*. Acta Medica Transilvanica, vol. II, nr. 1, 2014, p. 16-21.
5. Caracota D.M., Mitovski C.A. *Managementul stresului organizațional*. București, Editura Pro Universitaria, 2012. 148 p.
6. Chirlici, A., Jalbă, U. *Igiena alimentației: compendiu de lucrări practice*. Chișinău, Medicina, 2000, 528 p.
7. Chraif, M. *Tratat de psihologia muncii. Aplicații practice în organizații și resurse umane*. Volumul I. Fundamentele psihologiei muncii. București, Editura Trei, 2013, 431 p.
8. Ciocârlă, A. *Medicina ocupațională*. Cluj-Napoca, Editura Medicală Universitară „Iuliu Hațieganu”, 2009, 1463 p.
9. Enăchescu, D., Marcu, Gr. M., *Sănătate publică și management sanitar*, Editura ALL, București, 1998.
10. Ețco, C. *Management în sistemul de sănătate*. Chișinău, Editura Epigraf, 2006, 862 p.
11. Felszeghi, S. *Principalele aspecte practice ale reglementării medicinei ocupaționale din Ungaria*. În: Sănătate publică, economie și management în medicină, nr. 3(54), Chișinău, 2014. p. 11 – 14.
12. Fengler, J., Burnout. *Strategii pentru prevenirea epuizării profesionale*. București, Editura Trei, 2016, 149 p.
13. Friptuleac, Gr., Meșina, V. *Sănătatea și factorii ocupaționali*. Chișinău, 2006, 132 p.
14. Gavriiliuc, L., Gavriiliuc N. *Boli interne. Diagnostic și tratament*. Chișinău, Editura Breviar, 1997, 559 p.
15. Gheorgheviți, T. *Combaterea stresului la locul de muncă*. București: Cartea Universitară, 2006, 100 p.
16. Giuffrida, A., Fiunes, R., Savedoff, W. *Occupational risk in Latin America and Caribbean: economic and health dimensions*. In: Health policy and planning, nr. 17(3), 2002, p. 235-246.

17. Granaci, L. *Instruire prin joc*. Chișinău: Editura Epigraf, 1999, 128 p.
18. Guvernul RM. Hotărâre nr. 1025 din 07.09.2016 *pentru aprobarea Regulamentului sanitar privind supravegherea sănătății persoanelor expuse acțiunii factorilor profesionali de risc*. <http://lex.justice.md/index.php?action=view&view=doc&id=366673>
19. Guvernul RM. Hotărâre nr. 1282 din 29.11.2016 *pentru aprobarea Regulamentului sanitar privind modul de cercetare și stabilire a diagnosticului de boală (intoxicație) profesională*. <http://lex.justice.md/index.php?action=view&view=doc&lang=1&id=367874>
20. Guvernul RM. Hotărâre nr. 65 din 23.01.2013 *cu privire la determinarea dizabilității și capacității de muncă*. <http://lex.justice.md/md/346508/>
21. ILO. *Sistemul asigurărilor privind accidente de muncă și bolile profesionale în Republica Moldova. Opțiuni privind cotele de contribuții*. Echipa de asistență tehnică privind munca decentă și oficiul de țară pentru Europa Centrală și de Est. Editura Chișinău, OIM, 2013, 51 p.
22. ILO. *Sistemul asigurărilor privind accidente de muncă și bolile profesionale în Republica Moldova. Opțiuni privind cotele de contribuții*. Echipa de asistență tehnică privind munca decentă și oficiul de țară pentru Europa Centrală și de Est. Chișinău, Ed. OIM, 2013, 51 p.
23. Institutul Național de Cercetare-Dezvoltare pentru Protecția Muncii „Alexandru Darabont”. *Ghid privind evaluarea și prevenirea expunerii lucrătorilor la riscuri psihosociale*. București, 2013, 145 p.
24. Jinga, I. *Educația și viața cotidiană*. București: EDP, 2005, 272 p.
25. Jinga, I. *Educația ca investiție în om*. București: EDP, 1981, 245 p.
26. Kozma, A., Glavce, C., Bălăceanu-Stolnici, C. *Antropologie și interdisciplinare*. București, Editura Niculescu, 2013, 494 p.
27. Kozma, A., Glavce, C., Bălăceanu-Stolnici, C. *Antropologie și mediu*. București, Editura Niculescu, 2014, 496 p.
28. Kozma, A., Glavce, C., Szombatfalvi-Török, F. *Antropologie și munca*. Sibiu, Editura ASTRA Museum, 2014, p. 474.
29. Marcu, Gr.M. *Sănătate publică și management, partea I. Metode și practici*. Cluj-Napoca, 2000.
30. Melgosa, J. *Fără stres*. București, Viață și sănătate, 2000, 189 p.
31. Ministerul Muncii și Protecției Sociale. *Norme nr. 40 din 16.08.2001. Pentru elaborarea și realizarea măsurilor de protecție a muncii*. <http://lex.justice.md/viewdoc.php?action=view&view=doc&id=313596&lang=1>
32. Ministerul Sănătății al RM, Centrul Național de Sănătate Publică. *Evaluarea igienică a factorilor mediului ocupațional și a procesului de muncă. Criteriile igienice de clasificare a condițiilor de muncă*. Indicații metodice. Chișinău, 2007, 112 p.

33. Morin, Y., Burlacu, E. *Dicționar de medicină*. Univers Enciclopedic, București, 2006, 708 p.
34. Niculescu, R.M. *Formarea formatorilor*. București, Editura ALL, 2005, 288 p.
35. Niculescu, T. *Manual de patologie profesională*. București, Editura Medicală, Vol.3, 2002.
36. Niculescu, T., Todea, A., Toma, I. et al. *Medicina Muncii*. București, Editura MedMun, 2003, 477 p.
37. Ostrofeț, Gh. *Curs de igienă. Aprecierea cantitativă și calitativă a rației alimentare*. Chișinău, CEP Medicina, 2007, 259 p.
38. Parlamentul RM. *Cod nr.154-XV din 28.03.2003. Codul muncii al Republicii Moldova*. <http://lex.justice.md/md/326757/>
39. Parlamentul RM. *Legea nr.10 din 03.02.2009 privind Supravegherea de Stat a Sănătății Publice*. <http://lex.justice.md/md/331169/>
40. Parlamentul RM. *Legea nr.60 din 30.03.2012 privind Incluziunea socială a persoanelor cu dizabilități*. <http://lex.justice.md/md/344149/>
41. Parlamentul RM. *Strategia Națională de prevenire și control al bolilor netransmisibile pe anii 2012-2020. Hotărâre nr.82 din 12.04.2012. Monitorul Oficial nr. 126-129, 22.06.2012, art. nr. 412.*
42. Păuncu, E.A. *Medicina muncii. Teorie și practică*. Editura Orizonturi universitare. Timișoara, 2008, 416 p.
43. Poantă L. *Medicii și stresul ocupațional*. Cluj-Napoca, Casa Cărții de Știință, 2007, 199 p.
44. Popa, D., Brândușa C. *Promovarea sănătății la locul de muncă: repere europene*. În: *Sănătate publică, economie și management în medicină*, nr. 3(54). – Chișinău, 2014, p. 142 -144.
45. Saranciuc-Gordea, L. *Educația nonformală (suport de curs)*. Chișinău, 2013, 236 p.
46. Toma, I. *Medicina muncii*. Craiova, 2006, 824 p.
47. Toma, I. *Medicina muncii*. Craiova, Editura Sitech, 2006, 824 p.
48. Triff, D., Macovei, V. *Morbiditatea profesională în România. Declararea bolilor profesionale și utilitatea dosarului electronic de sănătate*. În: *Sănătate publică, economie și management în medicină*, nr. 3(54), Chișinău, 2014, p. 63 – 67.
49. Tulchinsky, Th. H., Varavikova, E. A. *The New Public Health. Second Edition*. Chișinău, Ed. Last John. Academic Press, 2008, 672 p.
50. Turcanu, G., et al. *Republic of Moldova: Health system review*. Ed. Health Systems in Transition, nr.14 (7), 2012, 151 p.
51. Ursu, V. *Metodologia educației*. Chișinău: Editura Pontos, 2010, 300 p.
52. Vasile, Ad., Mincă, D. G. *Glosarul de termenii de Sănătate Publică și Management*. București, Editura Universitară „Carol Davila”, 2002, 83 p.

53. WHO. *Good practices in occupational health services: A Contribution to workplace health*. Ed. WHO. Regional Office for Europe, 2002, 80 p.
54. Артамонова, В.Г., Шаталов, Н.Н. *Профессиональные болезни*. Москва, Издательство Медицина, 1988, 416 стр.
55. Измеров, Н.Ф. *Профессиональные болезни*. Изд. Академия, Москва, 2011, 464 стр.
56. Истомин, А.В., Пилат, Т.Л. *Гигиенические аспекты лечебно-профилактического питания на производствах с вредными условиями труда*. Москва, 2009, 28 стр.
57. Косарев, В.В. *Профессиональные заболевания медицинских работников*. Монография. Москва, Издательство Инфра-М, РИОР, 2013, 175 стр.
58. Мухин, Н.А., Косарев, В.В., Бабанов, С.А. *Профессиональные болезни*. Учебник. Москва, Издательство ГЕОТАР-Медиа, 2013, 496 стр.
59. Опополь, Н., Коробов, Р. *Эколого-гигиенический мониторинг: проблемы и решения*. Кишинев, Ф.Е. Р.Тірография centrală, 2001, 240 p.
60. Гармаева, И.Ю., Белых, А.И. *Лечебно-профилактическое питание*. Иркутск, 2010, 69 стр.
61. Щербинская, И.П., Бацукова, Н.Л., Замбрижский, О.Н. и др. *Лечебно-профилактическое питание*. Минск, 2007, 52 стр.